

Årsrapport 2009

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Innhold

Årsrapport 2009	Side 3
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Side 3
Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 15
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 29
Kongehuset	Side 29
Miljøverndepartementet	Side 29
Landbruks- og matdepartementet	Side 38
Kunnskapsdepartementet	Side 46
Barne- og likestillingsdepartementet	Side 54
Justis- og politidepartementet	Side 56
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 60
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Side 63
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 68
Statens Helsetilsyn	Side 83
Samferdselsdepartementet	Side 89
Utenriksdepartementet	Side 90
Kultur- og kirkedepartementet	Side 90
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	Side 91

Årsrapport 2009

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

INNLEDNING

I denne årsrapporten beskrives virksomheten ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i 2009. Etter fylkesmannens vurdering har vi i all hovedsak har fått løst de oppgaver vi har blitt tildelt fra våre oppdragsgivere, innenfor de ressurser vi har tilgjengelig. Gjennom å vurdere og kvalitetssikre den innsats som er gjort, både det vi selv gjør og den tilbakemelding vi får fra oppdragsgiverne, kan vi lære som organisasjon og legge grunnlag for omstilling og fornying.

For å innfri de roller Fylkesmannen har, er våre viktigste ressurser først og fremst den kompetanse, erfaring og utviklingsevne de ansatte har – men også den evne vi har til å ha dialog med politisk og administrativ ledelse i kommunene, offentlige og private institusjoner, øvrige statlige etater og innbyggerne i Sør-Trøndelag.

Dialogen med kommunene er i en særstilling for embetet. Over mange år har vi arbeidet målbevisst for å forbedre vårt arbeid som dialogpartner og støttespiller for lokalsamfunn og det lokale selvstyret. For fylkesmannen er det avgjørende at vi lykkes i denne oppgaven. Gjennom god dialog og samhandling er mulighetene størst til å få forståelse for betydningen av nasjonal politikk i møte med lokalsamfunnenes behov, utfordringer og muligheter. Rettssikkerhetshensynene må til enhver tid være en sentral og gjennomgående del av vår virksomhet og kommunikasjon med omverden.

Det er av og til en utfordring å skulle følge opp nasjonal politikk. Dette ser vi klart blant annet innenfor jordvern, strandsone, motorferdsel i utmark og rovviltforvaltning, der nasjonalpolitikk støter i mot det lokale selvstyret og innbyggernes oppfatning av langt staten kan overprøve det lokale skjønnet. Det er spesielt på disse områdene som utfordrer oss som forvaltningsmyndighet at dialogen må forsterkes for å bidra til at viktige statlige mål og interesser skal bli forstått og ivaretatt.

For Fylkesmannen er det avgjørende viktig å ha tett og god kunnskap og kjennskap til situasjonen i fylket, for kommunene, annen regional stat, innbyggere og næringsliv. Skal vi kunne være med i utviklingsprosesser, trenger vi å forstå status ut fra materielle og økonomiske hensyn, interessene til ulike aktører, relasjoner mellom dem, den sosiale kapitalen i fylket og evnen til mobilisering som ulike aktører har. Sammen med KS har fylkesmannen i 2009 satt et spesielt fokus på kommunesamarbeidet i Sør-Trøndelag. Dette er nærmere omtalt under kapittel 1.1.

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt

Nedenfor beskrives kort noen områder der Fylkesmannen mener at det er særskilte utfordringer som embetet må ha oppmerksomhet rundt i vår oppgaveløsning:

Den økonomiske situasjonen for kommunene i Sør-Trøndelag.

Siden tusenårsskifte har gode driftsresultat, god likviditet og høy lånegjeld vært kjennetegn for kommunene i Sør-Trøndelag. Med bakgrunn i sterk aktivitets- og kostnadsvekst samt kurstap på finansielle plasseringer i 2008, måtte imidlertid 10 av fylkets 25 kommuner ta med seg et negativt regnskapsresultat inn i 2009. Selv med lavere rente som følge av finansuroen og en positiv utvikling i finansmarkedet, har flere av disse har vært nødt til å gjennomføre kutt i tjenesteproduksjonen og redusere sine investeringer i forhold til tidligere vedtatte økonomiplaner. Samtidig oppnådde flere av kommunene et godt resultat for 2008, slik at hele 13 av kommunene i fylket kunne budsjettere med et økt netto driftsresultat for 2009. Det ble også foretatt endringer i inntektssystemet, som i noen grad påvirket det økonomiske handlingsrommet for enkelte av kommunene i 2009.

I løpet av året ble én kommune meldt ut av ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) og to nye meldt inn, slik at det ved utgangen av året var to kommuner registrert. Med bakgrunn i at en økende andel av fylkets kommuner har fått økonomiske utfordringer de to siste årene, har embetet hatt sterk fokus på kommuneøkonomi, og særlig prioritert veiledning knyttet til dette området.

Klima

Embetet har sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune og 21 nasjonale og regionale samarbeidspartnere gjennomført kunnskapsformidlingsprosjektet "Klimaråd under vegs"-klimabussen. Prosjektet har besøkt alle kommuner i fylket og gitt informasjon og engasjert skolebarn, enkeltmennesker og politikere i klimascenarier, behov for utslippsreduksjoner og mulige tiltak. Videre at klimaendringene vil kreve at vi tilpasser oss endrede forhold og forbereder oss på å takle ekstremvær. Klimabussprosjektet har i løpet av 2009 nådd ut med klimaråd til alle kommunene i fylket. Prosjektet har nådd over 5000 personer, hvorav 22 barneskoler og 6 videregående skoler. I tillegg til skolebesøkene har det vært temamøter om klima i 23 kommuner. Det direkte møtet mellom samarbeidspartnere, innbyggere og myndigheter har vært til gjensidig nytte for så vel det pågående som det fremtidige klimaarbeidet.

Det er holdt kurs for kommunene i klimatilpasning i samarbeid med DSB. Videre har fylkesmannen og fylkeskommunen søkt å skolere og motivere egne ansatte til klimavennlig adferd, kunnskap om scenarier mm gjennom "klimaskolen". Klimaskolen har tatt inn eksterne kunnskapspersoner og miljøer som belyser aktuelle problemstillinger knyttet til klima, klimatiltak og tilpasningsbehov.

Arealforvaltning.

Trondheim er en av byene i Norge med størst prosentvis tilflytting, noe som fører til stor etterspørsel såvel etter bolig- som næringsareal. Dette fører igjen til at det må gjøres avveininger knyttet til transportbehov, inklusive "hverdagsreiser", og konsekvenser for landbruksareal, grøntområder og oppvekstmiljø for barn og unge. Målkonfliktene synliggjøres i kommuneplaner og enkeltsaker, og det fører til tunge avveininger og krevende diskusjoner om hvilke hensyn som er viktigst i et langsiktig og bærekraftig perspektiv.

Det er igangsatt arbeid med interkommunal plan (IKAP) for å kunne få mer bærekraftige løsninger på arealutfordringene i Trondheimsregionen. Planområdet omfatter Stjørdal, Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus, Midtre Gauldal, Skaun og Orkdal. – IKAP utarbeides ut fra nye bestemmelser i planloven om interkommunalt arbeid, og er et pilotprosjekt i samarbeid med Miljøverndepartementet i forhold til dette.

Trondheimsregionen fungerer som styre i planarbeidet slik dette er beskrevet i ny planlov. Det er nedsatt eget politisk arbeidsutvalg bestående av ordførerne i kommunene. IKAP er i utgangspunktet ikke tenkt å gis juridisk virkning. Planen forutsettes vedtatt av de respektive kommunene som konkret forpliktende forutsetning for kommuneplanens arealdel.

Videre ser vi at distriktskommuner ofte er svært interessante i fritidssammenheng. Etterspørsel etter hyttetomter har vært stor og for kommunene er det et viktig satsingsområde for å få positiv utvikling. Flere distriktskommuner i Sør-Trøndelag ser hytteturisme som eneste positive utviklingsmulighet etter som landbruket

gir lite økonomisk avkastning. Dette utfordrer særlig fjellområdene med viktige friluftsverdier og naturverdier inklusive uberørt natur. I tilknytning til reindriftsområdene er det dessuten ofte konflikter mellom samisk reindrift og utmarksturisme/hyttebygging. Vi viser til nærmere omtale av reindriftstemaet til resultatområde 06.1. Fylkesmannen opplever fremdeles at det er et betydelig press på strandsonen, og registrerer at det ofte er en betydelig avstand mellom lokale ønsker og prioriteringer og forståelsen for den nasjonale strandsonepolitikken. I tilknytning til reindriftsområdene er det dessuten stor konflikt mellom samisk reindrift og utmarksturisme/hyttebygging. Etter hvert er også utfordringen om klimaendringer og fritidsbebyggelse fokusert, for eksempel i forhold til transportbehov og energibehov i tilknytning til fritidsboliger. Mulige interessekonflikter mellom lokalsamfunnenes ønske om økt aktivitet/verdiskaping satt opp mot hensynet til å ta vare natur- og miljøressurser er åpenbare, og mange kommuner føler at distriktshensyn blir satt til side i forhold til å ivareta nasjonal politikk på ulike områder.

Utviklingen av det sørtrønderske landbruket

Skogbruket i fylket er viktig både for verdiskaping og som en del av løsningen i forhold til klimautfordringen. Tilgangen på veilednings- og pådrivingsressurser i kommunene der aktiviteten skapes er helt avgjørende for å løse ut det potensial skogbruket representerer. Kapasitet i forhold til slike ressurser bygges ned både i kommunene og i skogeierorganisasjonen. Vi søker å motvirke de negative effektene av dette gjennom å strukturere samarbeidet mellom aktørene innenfor skogbruket lokalt gjennom å etablere etablert samarbeidsstruktur. ”LENSA” er benevnelsen på en samarbeidsstruktur hvor aktører innenfor skogbruket samarbeider innen den enkelte kommune og over kommune- og fylkesgrenser. Strukturen omfatter 5 lokale samarbeid og 26 kommuner. Til tross for dette ønsker vi i formidle at vi står overfor en stor utfordring i vårt skogbruk med utgangspunkt i at den viktigste private aktøren Allskog nå gjennomfører en omfattende nedbemanning hvor 8 skogbruksledere forsvinner fra den lokale pådrivingen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er svært opptatt av utviklingen i produksjonsfordeling og struktur i melkeproduksjonen. Betydelig reduksjon i antallet produsenter over tid, forvitring av produksjonsmiljø og bosetting i tradisjonelle produksjonsområder og betydelige rekrutteringsutfordringer i jordbruket generelt og i den viktige melkeproduksjonen spesielt, medvirker til at fylkesmannen fortsatt ser viktigheten av å styrke økonomien i melkeproduksjonen. Tiltak som forbedrer både likviditet og soliditet, lønnsomhet og kapitaltilgang, samt kostnadsreducerende tiltak, er aktuelle både på kort og noe lenger sikt. Investeringene i melkeproduksjonen har i lang tid ligget godt under nivået som må til for å dekke opp for løpende kapitalslit og etterslepet er betydelig. Melkeproduksjonen er den helt avgjørende jordbrukproduksjonen i Sør-Trøndelag med 71 % av samla verdiskaping i jordbruket. Inkludert grovforbasert kjøttproduksjon, utgjør den samla verdiskapinga i grovfôrbaserte produksjoner om lag 86 % av samla verdiskaping i jordbruket i fylket. Nylig framlagte Driftsgranskinger for 2008, viser at det var en sterk nedgang i nettoinvesteringene i melkeproduksjonen, en samtidig betydelig gjeldsøkning og en mer negativ utvikling for de største bruka både når det gjelder både lønnsomhet og soliditet. Landbruket i Sør-Trøndelag, medregnet ringvirkningene, er beregnet til å gi 12 300 sysselsatte i fylket. 4300 av disse er direkte sysselsatt i primærjordbruket.

Kombinasjon av til dels svak lønnsomhet, stor kapitalbinding og behov for langsiktige investeringer, gjør situasjonen utfordrende for mange gårdbrukere. Tiltakspakken fra regjeringen våren 2009 gav økte rammer til investeringer i landbruket, men etterslepet er fortsatt betydelig. Fylkesmannen har gjennom drift, kommunekontakt, virkemiddelforvaltning og prosjektredda aktiviteter rettet tiltak inn mot melkeproduksjonsmiljøene for å bidra til styrking av brukerkompetanse og produksjonsmiljø.

Tall fra TINE effektivitetskontrollen, undersøkelser fra NILF, og analyser gjennomført av TFoU viser også at det er store variasjoner i økonomisk resultat på sammenlignbare bruk. Fylkesmannen ser at kunnskap, kompetanse og dyktighet er avgjørende for et godt økonomisk resultat, uansett type produksjon. Et godt utbygd kompetansemiljø med god samhandling mellom virkemiddelapparat, rådgivning, utdanning, forskning og forvaltning tror vi vil bidra positivt til ei framtidsretta utvikling i landbruksnæringa. Kompetanseutvikling er derfor trukket fram som en helt vesentlig oppgave for landbruket i hele regionen.

Barn og unge

Barns hverdag er gjenstand for økende oppmerksomhet. Dette er en utvikling også Fylkesmannen erfarer. Det er viktig at Fylkesmannen klarer å se de ulike arenaene barn opptrer på i en sammenheng.

2009 var året hvor barnehageplass ble en rettighet, og selv om alle kommunene i fylket innfrir retten, vil det i en tid fremover fortsatt være utfordringer for kommunene – ikke minst med tanke på det kvalitative innholdet i tilbudet.

Antall meldinger til barnevernet fortsetter å øke. Flere kommuner har en sårbar barneverntjeneste som følge av

manglende kapasitet og kompetanse. Dette er en oppgave som bør høyt på sakslista. En mer robust tjeneste gjennom interkommunalt samarbeid, vurderes av mange kommuner som en løsning.

Interkommunalt samarbeid og endringer i kommunestruktur

Alle kommunene i Sør-Trøndelag står overfor store utfordringer og store muligheter i møte med tunge samfunnstrender de kommende årene. Eldrebølgen, utfordringer knyttet til samhandling og framtidens helse- og omsorgstjenester, arbeidskraftutfordringen, kompetanseutfordringen og økonomiutfordringen gjør at det vil stilles store krav til omstilling og samarbeid mellom dagens kommuner. Kommunene møter også store utfordringer som utviklingsorganer, der rollen som samfunnsutvikler vil stille krav til kompetanse og en samordnet utviklingsinnsats

For å legge grunnlag for en diskusjon i kommunene om hvorvidt dagens interkommunale samarbeid gir svar på grunnleggende utfordringer, fikk KS, Fylkesmannen og Fylkeskommunen i felleskap utarbeidet en utredningsrapport (fra NIVI Analyse) som et kunnskapsgrunnlag.

Rapporten ”Interkommunalt samarbeid i Sør-Trøndelag” – status, utfordringer og veivalg” viser at kommunesamarbeidet er minst utviklet på områder der samarbeidsbehovet er størst. Det gjelder kommunal administrasjon, ulike typer forvaltning og ikke minst kompetansekrevende tjenesteproduksjon overfor innbyggerne. Dagens samarbeid om lovpålagte tjenester innenfor kommunale kjerneområder er svakt utviklet på samtlige viktige kjerneområder. Dessuten preges samarbeidet av mange svakt utviklende samarbeidsregioner, mye enkeltstående ordninger og lite helhet ift. politisk og administrativ styring. Det regionrådet som per id ag har det mest omfangsrike samarbeidet i fylket, samarbeid er om 2-3 % av kommunenes samlede bruttobudsjetter.

Det samlede utfordringsbildet i Sør-Trøndelag peker i retning av at det vil bli behov for andre og sterkere strukturer for oppgaveløsning i kommunesektoren. Dagens generalistkommuner og dagens kommuneinndeling utfordres som ramme for oppgaveløsning som følge av tyngre oppgaver med større krav til befolkningsgrunnlag og økte krav til kommunenes kompetanse og evne til samordning.

KS fylkesmøte har gitt en fylkesgruppe med deltakelse fra KS, Fylkeskommunen, Fylkesmannen og St. Olav HF, et koordinerende ansvar arbeidet med helsereformen og utvikling av kommunesamarbeidet. Gruppen skal bidra til at det tas et helhetlig fylkesgrep, og at kommunene i 2010 drøfter og konkluderer med hensyn til hvordan de skal utvikle et mer forpliktende kommunesamarbeid underlagt politisk styring og kontroll. KS fylkesmøte ba om at det ble satt i gang to særskilte fylkesinitiativ med en gang; ett ved at Fylkesmannen setter i gang en prosess for å få etablert robuste barnevernstjenester i fylket, og et annet initiativ fra Fylkeskommunen/KS om å få etablert IKT-tjenester som en gjennomgående underliggende infrastruktur for kommunesamarbeid.

Rovviltforvaltning

Bestanden av jerv i Sør-Trøndelag er stabil og tapene i områder med jerv øker ikke. Dokumentert tap til jerv har faktisk blitt redusert de siste årene. Uttak av jerv i de mest jervrike og sauerike delene av fylket har i de siste årene vært betydelig både i form av uttak av hiliggende tisper med unger og i form av alminnelig lisensfelling. Åtejakt fungerer godt på jerv og jegere i fylket har fått økt kunnskap om denne jaktformen gjennom kurs arrangert av Jeger og fiskeforbundet og fylkesmannen og mange dyr felles under jakt. Gaupebestanden i Sør-Trøndelag har økt de siste årene. Det rapporteres om økte tap i sauebesetninger i områder der gaupebestanden øker, men dokumentert tap er svært lavt. Det tas ut gaupe hvert år gjennom alminnelig kvotejakt i tillegg til at en del gauper blir påkjørt. De siste årene har effektiviteten på gaupejakta blitt god. Aktiviteten av hannbjørner har økt betraktelig siste årene og de år der det kommer inn hannbjørner i Sør-Trøndelag oppstår det svært store tap av sau i fylket. I 2009 var det betydelige tap i en rekke av innlandskommunene og under lisensfelling ble det felt 2 bjørner.

Fra beitenæringen sin side hevdes det at tapene til gaupe og jerv er større enn det dokumentasjonen tilsier. Liten skadedokumentasjon har betydning for beregning av erstatning for tapte dyr. I forbindelse med utbetaling av erstatning for sau og tamrein tapt til fredet rovvilt har Direktoratet for naturforvaltning presisert at fylkesmennene fra og med 2008 i større grad skal vektlegge skadedokumentasjon i utmålingen av erstatningene. I områder der gaupe og jerv er mulige skadegjørere vil derfor liten dokumentasjon medføre lavere erstatningsutbetalinger. I kommuner som f.eks. Oppdal og Rennebu kan det i enkelte beiteområder være slik at kun 50 % av tapet blir erstattet. Dette er en alvorlig belastning for enkeltbrukere og næringen.

Fylkesmannens lederkontrakt

I tillegg til de generelle stillings- og resultatkravene for fylkesmennene, har fylkesmannen i Sør-Trøndelag hatt følgende særskilte oppfølgingspunkter i kontraktsperioden:

Omsorgsplan 2015

Tiltak: Fylkesmannen vil i 2009 bidra til at et bredt spekter av eksterne virksomheter involveres i felles bevisstgjøring, planlegging og gjennomføring av mål og tiltak som er beskrevet i Omsorgsplanen 2015 om framtidens omsorgsutfordringer. Fylkesmannen skal spesielt jobbe for at denne samfunnsutfordringen får en bred og god forankring hos kommunene, og sørge for at oppdraget til Fylkesmannsembetet prioriteres som en oppgave embetet skal løse i fellesskap.

Fylkesmannen har forsterket samhandlingen med KS og kommunene om framtidens omsorgsutfordringer; og hvordan dette er koblet til Regjeringens forslag om en samhandlingsreform. Mål og prioriteringer har løpende vært forankret i forum for ledere av kommunale helse- og omsorgstjenester, der alle kommunene deltar. Fylkesmannen har fordelt 3 mill kr til kommunene øremerket til å forsterke planarbeidet på omsorgsområder, og alle kommunene har kommet opp med planer for hvordan de vil lage kommunale planer på dette området. Kommunene er bedt om å lag et politisk vedtatt strategidokument i løpet av våren 2010. For å bistå kommunene er det laget en egen planveileder, og det arbeides med sikte på å kunne få på plass et korps av kommunale kompetanseveiledere som kan understøtte lokalt. Det interne arbeidet hos Fylkesmannen er forankret i embetets ledelse/ledergruppen, og alle fagavdelingene er aktivt deltakende og involvert i prosjektgruppen som koordinerer arbeidet.

Fylkesmannen har også i 2009 etablert en referansegruppe bestående av utdanningsinstitusjoner, spesialisthelsetjenesten, RO, Husbanken, Sintef, Fylkeskommunen, interesseorganisasjoner og frivillige organisasjoner.

Tilsynsprosjektet

Tiltak: Fylkesmannen vil i 2009 bidra til å videreføre arbeidet som er startet gjennom tilsynsprosjektet om samordning av statlig tilsyn med kommunesektoren.. Fylkesmannen skal sammen med KS, Mattilsynet og Arbeidstilsynet bidra aktivt til å iverksette tiltak fra prosjektet som kan bidra til endring av dagens praksis for tilsyn – slik at samordningen og gjennomføringen av statlig tilsyn blir bedre og slik at kommunene kan bruke tilsyn til å levere enda bedre tjenester til innbyggerne.

Fylkesmannen har i 2009 arbeidet sammen med Mattilsynet (Trøndelag, Møre og Romsdal), Arbeidstilsynet i midt-Norge og Fylkesmennene i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal, for å iverksette de 5 prioriterte tiltakene fra tilsynsprosjektet. Felles kompetanseoppbygging er prøvd ut og videreføres i 2010. Dialog med Høyskolen i Sør-Trøndelag og NTNU om mulig utdanningstilbud/forskning er startet opp og videreføres i 2010. Alle Fylkesmannsembetene har utviklet løsninger for tilsynskalender og publisering av tilsynsrapporter, men disse ønskes videreutviklet med bedre funksjonalitet og samkjøring med Arbeidstilsynet og Mattilsynet. Her har vi støtt på teknologiske utfordringer som må løses for å komme videre. Vi ser for oss at dette kommer på plass i 2010.

Gjennom arbeidet med oppfølging av tilsynsprosjektet, så vi etter hvert behov for å holde en nasjonal konferanse for statlige tilsynsetater. Dette for å belyse status, muligheter og utfordringer i samhandling mellom statlige tilsynsetater og mellom statlige tilsyn og kommunene. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Kommunal- og regionaldepartementet støttet ideen, og 28-29. november holdt vi en konferanse med 200 deltakere fra hele landet. Tilbakemeldingene viste at konferansen var en faglig suksess, Sammen med våre regionale partnere vil det nå bli laget et vurderingsnotat til departementene, med anbefalinger til problemstillinger/områder som det bør jobbes videre med for å øke nytteverdien av samordningen av statlige tilsyn både for statsetatene og kommunene.

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne, samt flere kvinner i ledelsen

Tiltak: Fylkesmannen skal med bakgrunn i omforente tiltak, arbeide for å nå målene om rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne til embetet, og være pådriver for det samme blant øvrige regionale statsetater i fylket. I tillegg legge til rette for å få frem flere kvinnelige ledere i embetet.

Fylkesmannen har hatt en nedgang i andelen kvinner i ledergruppen i 2009. En lederstilling ble utlyst internt, hvor 5 kvinner og 1 mann søkte. Sistnevnte ble tilsatt. Gjennom hele 2009 har vi hatt medarbeidere med innvandrerbakgrunn på ulike opplærings- og kvalifiseringstiltak i fagavdelingene. Imidlertid har ikke antall tilsatte med innvandrerbakgrunn økt i 2009 fra resultatet i 2008 på 3,5%. Det vises forøvrig til omtale under

Synliggjøre og fremme tjenesteproduksjon basert på gårdens og bygdas ressurser

Tiltak: Fylkesmannen ønsker å bli enda tydeligere på å synliggjøre og fremme tjenesteproduksjon basert på gårdens og bygdas ressurser. Tjenesteproduksjon representerer et betydelig potensial for verdiskaping på den enkelte eiendom og for bygda som helhet. Tiltak innen tjenesteproduksjon i landbruket omfatter et bredt spekter av tilbud/tjenester, hvor fellesnevneren er bondens kunnskap og erfaringsbakgrunn.

Tjenesteproduksjon er ikke nytt i landbruk og landbrukstilknyttet virksomhet. Det er også slik at tjenesteproduksjon i prinsippet ikke har noen markedsbegrensning slik mange av landbrukets produksjoner i flere perioder har vært preget av. Verdiskapingspotensialet ved økt tilbud av tjenesteprodukter fra landbruket er betydelig. Vi har aldri hatt så godt utdannende bønder og familier på bygda. Mange har en yrkeskarriere bak seg når de overtar en gard og skal drive den videre. De personlige ressursene, representert ved et mangfold av yrker på gårdene og i bygda og utgjør den kanskje viktigste ressursen. Mange av disse yrkene er knyttet til tjenesteproduksjon så som pedagoger, helsearbeidere, økonomer, jurister, håndverkere osv. Mange av disse ressurspersonene har tatt i bruk som fagkunnskap på andre områder for å styrke gardens og bygdas inntekstdanning, sysselsetting og verdiskaping gjennom tiltak som Inn På TUNET-leverandører, by-, bygd-, og hytteservice (Bygdeservice), regnskaps- og økonomitjenester, etablering av virksomhet i frie yrker med gården som arbeidssted. For flere av disse er likevel arealer og bygningsressurser nødvendige for å skape produktet som markedsføres overfor andre samfunnssektorer. Gode eksempler er Inn På TUNET-tilbud som har sine basiskvaliteter i arealer, dyrehold, landbruksproduksjon og familiestrukturer som blir vektlagt i slike tilbud.

Grønne reiselivsprodukter fra landbruket er også blitt et viktig bidrag til lokal sysselsetting og verdiskaping. Salg av opplevelsesprodukter i landbrukets kulturlandskap og utmark der også matopplevelser basert på lokale mattradisjoner, har festet seg i markedet og flere er under stadig utvikling. Bygdebaserte samarbeidstiltak og grunneiersamarbeid bidrar til å styrke vekstkraften for slike etableringer.

For å bidra til målet om landbruk, bosetting og verdiskaping over hele landet, arbeider Fylkesmannen med alle disse områdene. Et bredere entreprenørskap der tjenesteproduksjon og kompetansen på gården og bygda legges til grunn, har vist seg å gi nye muligheter for å styrke kvinners yrkesdeltakelse og verdiskaping lokalt.

Interkommunalt samarbeid og endringer i kommunestruktur

Tiltak: Fylkesmannen vil gjennom prosjektet "Samhandling mellom kommunene" og ved hjelp av kompetanse i egen virksomhet legge til rette for at kommunene i Sør-Trøndelag på politisk og administrativt nivå gis grunnlag for beslutninger i egen kommune om fremtidens kommunestruktur.

For å legge grunnlag for en diskusjon i kommunene om hvorvidt dagens interkommunale samarbeid gir svar på grunnleggende utfordringer, fikk KS, Fylkesmannen og Fylkeskommunen i felleskap utarbeidet en utredningsrapport (fra NIVI Analyse) som et kunnskapsgrunnlag. Rapporten "Interkommunalt samarbeid i Sør-Trøndelag" – status, utfordringer og veivalg" dokumenterer og vurderer dagens samarbeid, ser på utfordringer for kommunene i årene som kommer og trekker opp de løsningsmodeller og veivalg kommunene står overfor.

Basert på de konklusjoner KS fylkesmøte i november 2009 fattet om behovet for et skift i kommunenes samarbeidsstrategi, deltar Fylkesmannen nå i en fylkesgruppe (KS, Fylkesmannen og St. Olavs hospital) som koordinerer arbeidet med kommunesamarbeid/samhandlingsreformen. Nevnte Fylkesgruppe har utfordret kommunene til en prosess våren 2010 med sikte på at kommunene avklarer sitt samarbeidsbehov. Det avholdes dialogmøter med enkeltkommuner og/eller grupper av kommuner for å spre kunnskapsgrunnlaget som nå er laget, og for å tydeliggjøre de veivalg som kommunene bør ta. Kommunene tilbys også grunnlagsmateriale og tilbys veiledning til å gjennomføre drøftinger. Fylkesgruppa har lagt vekt på at det er kommunestyrene som må ta debatten og gjøre sine konklusjoner.

1.2 Rapportering på ressursbruk

1.2.1 Embetet som helhet

Departement	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Kongehuset	13		13	0
Miljøverndepartementet	856	48	856	48
Landbruks- og matdepartementet	1029	196	1029	196
Kunnskapsdepartementet	131	208	131	208
Barne- og likestillingsdepartementet	175	0	175	0
Justis- og politidepartementet	243	0	243	0
Kommunal- og regionaldepartementet	337	42	337	42
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	72	115	72	115
Helse- og omsorgsdepartementet	297	98	297	98
Statens Helsetilsyn	390	52	390	52
Samferdselsdepartementet	2	1	2	1
Utenriksdepartementet	2		2	0
Kultur- og kirkedepartementet	11		11	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	1		1	0
Administrasjon	875		875	0
Embetsledelse	90		90	0
Sum:	4524	760	4524	760

1.2.2 Det administrative området

Område	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Embetsledelse (FM og ass. FM)	90		90	0
Administrativ ledelse (adm sjef el. tilsvarende)	15		15	0
Arkiv	255		255	0
Regnskap og lønn	214		214	0
Personal	47		47	0
IKT	34		34	0
Informasjon	45		45	0
Ekspedisjon/forværelse	265		265	0
Statens hus (vaktmester, kantinge, sentralbord, renhold mm)			0	0
Landsdekkende oppgaver på administrativt område			0	0
Sum:	965	0	965	0

1.3 Andre forhold

Saksbehandlingstid og rettssikkerhet

Fylkesmannen har jobbet vedvarende med å få ned saksbehandlingstiden på flere saksområder. Det er bla brukt en del overtid for å få ned antall klagesaker. Saksbehandlingstiden for klagesaker etter plan og bygningsloven er nå under 3 mnd og det samme gjelder også for andre saksområder. Når det gjelder klager etter lov om sosiale tjenester, mottok Fylkesmannen 257 klager mot 166 klager i 2008. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 57 dager mot 71 dager i fjor.

Elektronisk forvaltning, innkjøp, miljøtiltak mv.

Elektroniske tjenester

I 2009 har vi videreutviklet samarbeidet med Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag og KS Sør-Trøndelag om et eForum for alle kommunene i fylket. Det er avholdt 2 samlinger i eForum, samt gjort en felles satsing i innføring av Feide.

Innkjøp

Vi inngikk i 2009 et samarbeid om innkjøp med Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag og 20 av kommunene i fylket.

Miljøtiltak

Prosjektet for miljø- og samfunnsansvar i offentlige innkjøp, med Sør-Trøndelag fylkeskommune som knutepunkt, er godt i gang. Prosjektet ansatte i august en prosjektleder, og vi hadde ei kick-off samling med 30 deltakere i slutten av oktober. Styringsgruppa har hatt 2 møter i 2009.

Forvaltningsreformen

Fylkesmannen har i 2009 hatt dialog med Sør-Trøndelag Fylkeskommune om oppgaveoverføring i tråd med vedtatte lovendringer og sentrale myndigheters planer for gjennomføring av forvaltningsreformen. Prosessen for avlevering av oppgaver fra Fylkesmannen til fylkeskommunen, har foregått ryddig og etter planen. Overføringen er gjennomført og avsluttet, og kommunene i fylket er informert om endringene som er foretatt.

Teknisk planleggingstjeneste

Våren 2009 ble det gjennomført ulike prosesser mellom flere aktører for å sikre at overføringa av teknisk planleggingstjeneste for landbruket fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til Norsk Landbruksrådgivning (NLR) ble gjort på en god måte, både for de aktuelle medarbeiderne og med tanke på å ivareta kompetansen til fordel for sør-trøndersk landbruk. Den ene prosessen foregikk intern hos FMST der informasjon om hvilke rettigheter og plikter de tilsatte, samt gammel og ny arbeidsgiver hadde i forbindelse med overføringa sto i fokus. FAD var bidragsyter i den sammenhengen. Den andre prosessen foregikk hovedsakelig mellom NLR og FMST, men FMNT var også med på deler av denne prosessen. Her var fokuset i stor grad rettet mot konkretisering av antall og hvilke personer som skulle overføres til NLR, samt hvor kompetansen skulle plasseres. Det var også diskusjoner omkring ivaretagelse av arkiverte dokumenter innenfor teknisk planleggingstjeneste og detaljerte beskrivelser av hva som skulle følge med av div kontormøblement og annet utstyr knyttet til den tekniske planleggingstjenesten. I begge prosessene var dialogen mellom partene god. Personale knyttet til teknisk planleggingstjeneste ble som forutsatt overført til Norsk landbruksrådgiving pr. 31.12.09

Ledelse og personalpolitikk

Ved Sør-Trøndelag fylkesmannsembete utarbeider vi hvert år en egen personal- og likestillingsrapport for embetet. Utgangspunkt for den er behovet for grunnlagsdata om ulike forhold som berører de ansatte – til bruk i samarbeidet med de tillitsvalgte, til virksomhetsplanlegging og ved f. eks. lokale lønnsforhandlinger.

Det følgende samt det som er tatt inn under embetsoppdragene 98.1, 98.2, 98.3 og 98.4 er i hovedsak utdrag fra Personal og likestillingsrapporten vår for 2009. Den rapporten blir også sendt til FAD i egen sending.

Alle beregninger er foretatt på bakgrunn av personellsituasjonen ved embetet pr. 31.12.09 med totalt 145 ansatte. Ansatte med permisjon uten lønn er ikke medregnet i grunnlagsmaterialet.

Ved årsskiftet 2009/2010 har vi registrert følgende nøkkeltall for embetet:

Tema	Totalt	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling, andel av antall ansatte	145 ansatte	83 – 57,2 %	62 – 42,8 %
Andel av lønnsmassen ¹⁾		51,5 %	48,5 %
Andel av 2.3.3-forhandlingspott i 2009	Kr 104 300	100 %	0 %
Lønnstrinn gj.snitt	55,5	52,7	59,3
Årslønn (grunnlønn) i kr gj.snitt	437 568	413 501	470 315
Årslønnsøkning 2008 - 2009 i kr gj.snitt	9 030	9 058	8 992
Alder gj.snitt	47,6 år	45,7 år	50,3 år
Sykefravær gj.snitt ²⁾	3,61 %	1,91 %	1,70 %

¹⁾ Hentet fra FADs beregning til lokale lønnsforhandlinger. ²⁾ Beregnet som prosent av totalt antall mulige arbeidsdager

Ved Sør-Trøndelag fylkesmannsembete har vi planlagt og igangsatt flere tiltak for å følge opp forhold som er avdekket i de årlige personal- og likestillingsrapportene samt gjennom drøftinger med de tillitsvalgte og som vi

mener er utilfredsstillende med henblikk på bl.a. likestilling. De viktigste er som følger:

Utvikling av embetets personalpolitikk: Integrasjonen medførte et behov for å utvikle en ny omforent personalpolitikk for virksomheten. Således ble vi enige om en ny overordnet personalpolitikk i 2004, og i 2005/2006 utarbeidet vi en ny omforent lokal lønnspolitikk. I 2006 evaluerte vi rekrutteringspolitikken og -rutinene våre. Vi startet også arbeidet med å utvikle en omforent lokal seniorpolitikk, og den ble ferdigstilt og iverksatt i første kvartal 2007. I 2008 fikk vi på plass en omforent kompetansepolitikk. I 2009 hadde vi ikke noen av politikkområdene oppe til revisjon, men i samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte gjennomførte vi en grundig vurdering av om vi har utilsiktede lønnsforskjeller eller ikke ved embetet. Det vises til punktet om lønnsutvikling under samt embetsoppdrag 98.4 hvor det er redegjort nærmere for resultatene av arbeidet. I tillegg hadde vi en gjennomgang og ev. reforhandling av særavtalene vi har ved embetet.

Embetsoppdragene på personalområdet: Med bakgrunn i embetsoppdragene på personalområdet nedsatte vi i 2008 en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere tiltak som kan bidra til at vår måloppnåelse blir bedre. Vi kom til enighet om tiltak for å rekruttere underrepresenterte grupper arbeidstakere, jf. embetsoppdragene fra Fornyings og administrasjonsdepartementet.

- *Rekruttering av kvinnelige ledere:* På grunn av en lite tilfredsstillende statistikk med hensyn til andel kvinnelige ledere i embetet, har vi over flere år hatt fokus på lederrekruttering. Ved kunngjøring av alle lederstillinger har derfor kvinner blitt spesielt oppfordret til å søke. Vi har også vurdert utformingen av kunngjøringstekstene med dette for øyet. Vi ønsker også å rekruttere menn til kontorstillings- og saksbehandler I-gruppene. I vår tilpasningsavtale til hovedavtalen har vi fastsatt at ved kunngjøring av lederstillinger og kontor-/saksbehandler I-stillinger skal vi oppfordre hhv. kvinner og menn til å søke. Den partssammensatte arbeidsgruppen la også frem forslag til tiltak på dette området som partene ble enige om:
 - Hvordan vi rekrutterer ledere og hvilke kriterier vi vektlegger i utvelgelsen ble foreslått som tema på personalseminar for ledere og tillitsvalgte våren 2009. *På seminar for tillitsvalgte og ledere i mars 2009 var ett av temaene "Hvordan legger vi til rette for å kunne rekruttere medarbeidere i samsvar med embetsoppdragene og våre egne målsettinger?"*
 - Vi bør skaffe oss kunnskap om og i tilfelle hva som er hindre for at vi kan få flere kvinner i lederstillinger. Dette kan gjøres gjennom en temadag om rekruttering og hva vi må gjøre for å være en attraktiv arbeidsgiver (med ekstern innleder) samt gjennomføring av en spørreundersøkelse internt. *Første del av tiltaket ble drøftet på seminaret i mars 2009.*
 - Det bør foretas en kartlegging av hvordan vi har rekruttert til lederstillingene i embetet de siste 10 år (hvor mange stillinger er kunngjort, hvilke kriterier har vi vektlagt, hvor mange søkere av hvert kjønn til hver stilling, hvor mange kvinner ble innstilt som nr. 1, 2 og 3 og hvor mange kvinner ble tilsatt). *Dette er ikke fulgt opp.*
 - Arbeidsgruppen foreslår at embetet tar initiativ til et tilbud om mellomlederopplæring, jf. samarbeidet med HINT i 1997. Vi bør oppfordre medarbeidere til kompetanseutvikling innen ledelsesfag. Kvinner bør prioriteres. *Dette er ikke fulgt opp.*
 - Vi bør oppfordre fagdepartementene og direktoratene om å tilby ledere jobb med utviklingsprosjekter/engasjement som hospitanter i perioder. Dette kan gi åpning for at kvinner internt kan få prøve seg i lederstillinger over en periode. *I 2009 utarbeidet vi retningslinjer for studiepermisjon med lønn for ledere.*
 - Vi bør ta opp til diskusjon på et etatsjefsmøte mulighetene for hospitering og jobbotasjon på ledernivå i og mellom statsetater regionalt. *Saken ble tatt opp på etatsjefsmøte i 2009.*
- *Personer med innvandrerbakgrunn:* Embetsoppdragene fra FAD gir videre føringer om at vi skal legge til rette for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne. Den partssammensatte arbeidsgruppen foreslo tiltak på områdene som partene senere kom til enighet om:
 - Vi bør i samarbeid med regional stat ta initiativ overfor NTNU og HIST til etablering av opplæringstilbud for innvandrere i norsk forvaltningsspråk, oppbygging av norsk forvaltning og offentlig rett for saksbehandlere. Det utformes en søknad om kompetansemidler avsatt gjennom HTA til tiltaket, jf. PM 2008-14. *I etatsjefsmøte ble det tatt initiativ overfor HIST og NTNU til å få etablert et slikt tilbud. Det har ikke skjedd noe mer.*
 - I samarbeid med regional stat bør vi stille praksisplasser til rådighet i tilknytning til opplæringstilbudene.
 - Vi bør avholde et møte for alle som deltar i rekrutteringsprosesser i embetet. Problemstillingen er rekrutteringsrutinene våre og de kriteriene vi vektlegger i utvelgelsesprosessen med tanke på om det er noe utilsiktet som kan være årsak til at innvandrere ikke når opp i konkurransen. (Utforming av kunngjøringstekster, kunngjøringsmåte, utvelgelse til intervju, intervjusituasjonen, kriterier som vektlegges og hvordan de vektlegges, hvilken vekt vi tillegger kunnskaper i skriftlig og muntlig norsk). Vi foreslår å invitere Trondheim kommune til å innlede om sine erfaringer. *Alle som deltar i tilsettingsprosesser ble invitert til å delta på seminaret i mars 2009.*

- Ved tilnærmet like kvalifikasjoner for en stilling bør vi tilsette en av de kandidatene som har innvandrerbakgrunn (moderat kvotering).
- *Personer med nedsatt funksjonsevne*
 - Vi skal fortsatt beskrive i kunngjøringstekstene at arbeidsplassen vil bli tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.
 - Vi skal fortsatt samarbeide med NAV om ulike tiltaksplasser.
 - Vi bør, som et forsøksprosjekt og i samarbeid med Prima, etablere en arbeidsplass for en person som har tydelig nedsatt funksjonsevne når det gjelder våre oppgaver og som står utenfor arbeidslivet. Vår anbefaling er at vi legger til rette for en person med psykisk utviklingshemming. Arbeidsplassen etableres som et spleiselag mellom avdelingene. Før beslutning fattes ber ledergruppen om møte med Prima for å få mer innsikt i hva de kan tilby og hvordan dette kan bli iverksatt. *Prima orienterte på et ledermøte om hva de kan tilby og hvordan vi kan samarbeide med dem for å få etablert og gjennomført et prosjekt i tråd med intensjonene. Dette er ikke fulgt opp.*
- Vi må aktivt bruke de mulighetene som finnes for å få sammenlignet utenlandsk utdanning med norsk utdanning.
- Vi bør ta initiativ til et møte for regionale statsetater hvor vi inviterer en etat som har erfaring med rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til å dele sine erfaringer med oss. Dette kan være aktuelt for etatsjefsnettverket. *Vi har invitert LO til å orientere om prosjektet "Inkludering av arbeidstakere med utenlandsk bakgrunn" på etatsjefsmøtet i februar.*

Kompetanseutvikling: Med sikte på kvalifisering og muligheter for intern rekruttering til lederstillinger, har mellomlederopplæring for kvinnelige medarbeidere vært prioritert. Vi har også prøvd å legge forholdene til rette for at spesielt kvinner med lav formalkompetanse skal kunne gjennomføre kompetansegivende utdanning. Vi fikk en ny omforent lokal politikk for kompetanseutvikling våren 2008. *I tilknytning til arbeidet med å avdekke ev. utilsiktede lønnsforskjeller i embetet, foretok vi i 2009 en kartlegging av kompetansen til alle ansatte. Vi utarbeidet også retningslinjer for studiepermisjon med lønn for ledere.*

Lønnsutvikling: Hovedårsaken til den relativt store forskjellen i gjennomsnittslønnen mellom kvinner og menn er at vi har en tradisjonell kjønnsfordeling mellom stillingsgruppene med stort sett kun kvinner i kontorstillingene samt saksbehandler I-stillingene og et stort mannlig flertall blant ledere. For å bidra til å fjerne utilsiktede lønnsforskjeller har kvinner, i tråd med sentrale føringer, blitt prioritert i de fleste ordinære lokale lønnsforhandlinger ved at de har fått en større andel av lønnsporten enn en proratafordeling tilsier. *Med bakgrunn i felles protokolltilførsel ved lokale forhandlinger høsten 2008, ble det nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere spørsmålet om lønnsforskjeller mellom avdelingene og i stillingsgrupper med vekt på å avdekke eventuelle utilsiktede lønnsforskjeller. Utvalget utarbeidet rapporter som ble lagt frem for partene på seminaret i mars og på formøtet for lokale forhandlinger i september 2009.*

Turnover:

I løpet av 2008 var det 9 ansatte (4 kvinner og 5 menn) som sluttet og som ble erstattet ved nytilsetting. Dersom turnover beregnes som tilsatte som slutter og erstattes dividert på gj.snittlig ansatt tilsatte, gir det en turnover på 6,2 %, tilsvarende i 2008 var 7,5 %.

Vi hadde ikke problemer med å få godt kvalifiserte søkere til de aller fleste stillingene som ble kunngjort ledige i 2009, og det var heller ingen spesiell utdanningstype som det var vanskelig å rekruttere. Unntaket var en stilling på Landbruksavdelingen ble kunngjort to ganger for å få søkere med de kvalifikasjonene som var ønskelig innen landbruksfag. I tillegg til stillingene nevnt i første avsnitt, ble det tilsatt 6 vikarer/engasjerte og det ble foretatt tilsetting i 6 nyopprettede stillinger.

Ledige stillinger som kunngjøres eksternt er i hovedsak saksbehandler II-stillinger. I 2009 ble det kunngjort en lederstilling internt.

Likestilling - Fylkesmannens aktivitets og redegjøreslesplikt mht. egne brukere (eksternt)

Oppvekst- og utdanningsavdelingen

For rapport - se kap. 3 resultatområde 48.

Sosial- og helseavdelingen

På helse- og sosialområdet er kjønnsperspektivet av stor betydning, og det er vel dokumentert at lønnsforskjeller spiller en rolle for hvordan man kontakter tjenesteapparatet. I en del tilfeller kan også kjønn være av betydning for

hvordan en blir møtt og hvilken behandling man får. Både Statens Helsetilsyn og Helsedirektoratet har fokus på kjønnspektivet i sine oppdrag og Fylkesmannen og Helsetilsynet i Sør-Trøndelag forsøker å følge opp dette i sin oppgaveløsning.

Kommunal- og beredskapsavdelingen

Fylkesmannen hadde i 2009 en del spørsmål fra kommunene knyttet til kommunelovens bestemmelser om kjønnsmessig balanse ved opprykk av varamedlemmer/suppleringsvalg der det i løpet av valgperioden har skjedd endelig uttreden/varig forfall av medlem fra kommunale folkevalgte organer. Gjennom disse bestemmelsene i kommuneloven har fylkesmannen i løpet av 2009 hatt myndighet til å kontrollere at kommunene har overholdt disse kravene. Fylkesmannen har i 2009 ikke hatt til behandling lovlighetskontroll knyttet til manglende kjønnskvolter etter kommuneloven.

Gjennom en samarbeidsgruppe bestående av Fylkesmannen, fylkeskommunen, Rådet for funksjonshemmede i Sør-Trøndelag, Husbanken og Trondheim kommune er det arbeidet strategisk med å oppfylle Handlingsprogrammet for universell utforming, og nedfelt en strategi som gjør at vi samarbeider om ulike tiltak innen temaet universell utforming i Sør-Trøndelag. Arbeidet har blant annet bestått i konferanser om universell utforming for ulike målgrupper. Det er også utviklet samarbeidsrelasjoner mellom de enkelte deltakerne i gruppen. Gruppen har i 2009 arbeidet frem et opplegg for hvordan Trondheim som pilotkommune kan bidra med kompetansefremmende tiltak overfor andre kommuner i fylket.

Miljøvern avdelingen

I tilknytning til forvaltningen av Trollheimen landskapsvernområde, sammen med Møre og Romsdal, og Skarvan og Roltdalen nasjonalpark; sammen med Nord-Trøndelag, er det opprettet egne rådgivende utvalg for fylkesmennene i deres rolle som forvaltningsmyndighet.

For Trollheimen landskapsvernområde har kommunene og fylkeskommunen oppnevnt hver sine representanter, rådgivende utvalg har 8 medlemmer hvorav kun 2 faste representanter er kvinner. Dette er ikke endret siden 2008. I Skarvan og Roltdalen nasjonalpark har kommunene, grunneiere og bruksberettigete oppnevnt representanter og her er 1 av de 12 oppnevnte kvinner. Ønsket om mer lik representasjon av menn og kvinner en tatt opp i utvalget med formål å bedre likestillingen.

I tilsynnemnda for Austråtlunden LVO er det oppnevnt 2 kvinnelige og 2 mannlige medlemmer og 1 kvinnelig og 3 mannlige varamedlemmer.

Avdeling for landbruk og bygdeutvikling

Kvinnens muligheter for arbeid er en av de mest sentrale utfordringene i forhold til framtidig bosetning og utvikling av bygda. Det er derfor bred enighet innen landbrukssektoren i Sør-Trøndelag om at det skal legges til rette for at ungdom og kvinner i ulike livsfaser skal gis gode muligheter for å delta i og utvikle lønnsom næring og finne det attraktivt å bo på bygda. Det er videre et mål å øke eierandelen til kvinner i landbruket og å øke kvinneandelen i styrer og råd. Muligheter for avløsning, ferie og fritid og mer regulert arbeidstid i landbruket er også momenter som har stor betydning i forhold til rekruttering til landbruket.

I Regional strategi for landbruksbasert næringsutvikling (RNS) er likestilling og rekruttering fortsatt gjennomgående prioritering uavhengig av satsingsområdene. Dette er prioriteringer som legges til grunn for vurdering av alle tiltak og virkemidler. I felles Landbruksmelding for Trøndelag, som er utarbeidet i 2009, er det også trekt fram at kvinner representerer en viktig ressurs på bygda gjennom ulik erfaringsbakgrunn, kompetanse og utdanning og med dette bidrar til et større mangfold, bredere perspektiv og framveskt av nye næringstiltak i bygda.

For å synliggjøre mulighetene landbruksnæringa og bygda representerer for kvinner og ungdom er det gjennomført en rekke satsinger/tiltak. *Framtidsverksted* er arrangert i en rekke bygdesamfunn i Sør-Trøndelag i regi av landbruksavdelinga. Her er hovedformålet å se på muligheter, nyskaping, optimisme og tiltakslust i bygda. Videre har avdelinga vært involvert i satsingen *Trivselsbygda*. Dette er et prosjekt som er utviklet av 4H Norge sammen med Norsk Bygdeungdomslag og Norges Bygdekvinnelag. Optimistbygdprosjektet er også tiltak som trekker med kvinner i alle aldre og livsfaser på nye måter. Målet er å ivareta og skape trivelige, levende og aktive bygder.

I avdelinga er likestillingsperspektivet innarbeidet i en rekke handlingsplaner og strategier. Det tilstrebes at arbeidsoppgavene blir fordelt slik at kvinner og menn får like muligheter for utvikling og mestring. Videre skal lønnspolitikken bidra til at det ikke skapes kjønnsbetingete lønnsforskjeller. Andel kvinnelige og mannlige ansatte er forholdsvis jevnt fordelt i avdelinga. Kvinneandelen utgjorde omlag 50 prosent i 2009. Fordelinga mellom de ulike stillingskategoriene er også forholdsvis jevnt fordelt, men med en overvekt av menn på saksbehandler II stillinger. Kvinner i ledergruppa utgjorde 25% i 2009.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannen forstår fornying som en fellesbetegnelse på endringer som sikter mot å gjøre offentlig sektor mer brukerrorettet, effektiv og enkel å forholde seg til. For å kunne lykkes med dette må det jobbes bredt innenfor en rekke sektorer, både på tvers av forvaltningsnivåer, etatsgrenser og innad i de enkelte virksomhetene. Hensynet til fornying er et viktig område som er innarbeidet i veldig mange av de embetsoppdragene Fylkesmannen har. Vår innsats på fornyingsområdet er derfor betydelig, og fordeler seg på en lang rekke tiltak og prosjekter der mange ulike samarbeidspartnere er involvert. Resultater fra dette arbeidet er derfor naturlig nok beskrevet på ulike steder i årsrapporten.

Arbeidet med omstilling og fornying i kommunene har vært et satsingsområde for embetet over flere år. Vi har lagt vekt på at dette må og skal være et embetsoppdrag, slik at embetets samlede kompetanse må søkes aktivisert. Av de mange tiltakene vi støtter oss på her, er det viktigste tiltaket å stimulere til utviklingsarbeid gjennom bruk av skjønnsmidler. Gjennom skjønnsmidlene støttes det i forståelse med kommunene en hel rekke fornyingsprosjekter innen IT, effektiviserings- og kvalitetsutvikling i kommunale tjenester, større omstillingsprogram mv. og veiledning i ny plan- og bygningslov/bruk av GIS.

2.1.1 Samordning og veiledning

For å ha legitimitet og kunne være en troverdig dialogpartner med kommunene om fornyingsarbeid, er det vår erfaring at vi for det første må klare å samle kunnskapen fra eget veilednings- og tilsynsarbeid og se sammenhenger mellom dette og vår generelle samordningsfunksjon og arbeid med plan og kommuneøkonomi. På denne måten kan vi klare å bistå kommunene med å identifisere utfordringer de står overfor, og finne forbedringsområder i tjenesteproduksjon eller på utviklingsiden. Dette krever et kontinuerlig langsiktig utviklingsarbeid i eget embete. Embetets ledergruppe har ansvar for å vurdere helheten i embetets kommunedialog – og ut fra dette iverksette både strategiske og praktiske tiltak for at embetet skal bli bedre i å nå målene med fornyingsarbeidet.

Det er også viktig at embetet bidrar til erfaringsutveksling og læring innad i og mellom kommuner på grunnlag av omstillingsprosjekter som støttes gjennom skjønnsmidlene. Vi har i forståelse med kommunene tatt i bruk et system med rapportering og formidling av skjønnsprosjekter, og stiller krav om kontakt mellom prosjekter der det er naturlig.

Internt hos Fylkesmannen så har alle fagavdelinger et ansvar for å identifisere samordningsbehov og iverksette nødvendige tiltak for å ivareta behovene. Fylkesmannen selv er tett involvert i samordningsarbeidet, og dette gir samordningen legitimitet i forhold til regionale statsetater, kommunene, fylkeskommunen og i forhold til sentrale myndigheter. Hos Fylkesmannen er et særlig samordningsansvar lagt til Fylkesmannens sekretariat og til Kommunal- og beredskapsavdelingen. Dette gjelder også ansvar for videreutvikling av kommunedialogen både internt og eksternt. Fylkesmannens sekretariat ivaretar blant annet samordningsoppgaver i forhold til fornyingsarbeidet i kommunene, interkommunalt samarbeid samt prosjektet vedrørende samordning av tilsyn rettet mot kommunene. Den daglige samordningen av tilsyn er lagt til Kommunal- og beredskapsavdelingen, som for øvrig ivaretar samordningen av møter og konferanser med kommunene der avdelingene i embetet opptrer samlet. Se bl.a. kapittel 2.1.4 nedenfor.

Kommunal- og beredskapsavdelingen har et prosessansvar mht. helhetlig kommunedialog, faglig samordning i forhold til kommunale planprosesser og en helhetlig tilnærming til samfunnsikkerhet og beredskap så vel i embetet som på regionalt nivå og i samarbeid med kommunene. Arbeidet utføres bl.a. ved hjelp av en rekke fora og møteplasser, bl.a. avholdes det ukentlige planforum der kommunale plansaker drøftes mellom planmedarbeidere fra alle embetets avdelinger samt fylkeskommunen og Statens Kartverk. NVE og SVV deltar i disse møtene når det arbeides med kommuneplanuttalelser. Det er også utarbeidet retningslinjer og rutinebeskrivelser for det faglige samordningsarbeidet.

Kommunal og beredskapsavdelingen samordner også embetets uttalelser til kommunale planer. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke delegert innsigelsesretten til fagavdelingene. Avdelingenes faglige innspill samles i et felles brev fra embetet. Se redegjørelse under resultatområde 06.3.

Fylkesmannen er opptatt av at dialogen mellom regional stat og kommunene skal fremstå som sammenhengende og helhetlig. Vi arbeider løpende med å utvikle alle ledd i dialogen i henhold til dette: formidling av statlige mål

og føringer gjennom fylkesmannens kommunebilde, kommunebesøk, dialogkonferanser, tilsyn og faglige møter samt deltakelse i planprosesser/uttalelser i plansaker, meklinger og enkeltsaker.

I 2009 er det i forbindelse med ny plandel i plan- og bygningsloven drevet utstrakt veiledning og opplæring. Det er holdt fire samlinger om ny lov, i et samarbeid mellom Statens Kartverk, Husbanken, fylkeskommunen og Fylkesmannen. I tillegg er det etablert en ordning kalt "planhjelperen" som er et samarbeid mellom Statens Kartverk, fylkeskommunen og Fylkesmannen. Planhjelperen driver oppsøkende virksomhet og bistår etter anmodning fra kommunen. Opplæringen rettes både mot fagpersoner og politikere, avhengig av behov.

2.1.2 Kommunestatistikken 2009

Kommunestatistikken er et hefte publisert av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som har til hensikt å visualisere utvalgte demografiske data og en overordnet status av forvaltningen og tjenesteproduksjonen i kommunene i Sør-Trøndelag. Heftet er i hovedsak basert på data fra KOSTRA, men det er også hentet data fra annen offentlig statistikk. Kommunestatistikken ble utgitt to ganger i 2009. Kommunestatistikken 2009 finnes på vår hjemmeside under adressen: <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=4153&amid=1271881>.

Tall og statistikker gir et faktagrunnlag som viser likheter og variasjoner i dekningsgrad, produktivitet og effektivitet mellom kommunene. Kommunene får dermed et redskap til å vurdere kvalitet i egne tjenester og å finne egne forbedringsmuligheter. Fylkesmannen ser at stadig flere kommuner aktivt tar i bruk faktamateriale til å finne forbedringsmuligheter. Videre ser vi en positiv utvikling der kommunene, politisk og administrativt, legger til rette for å bruke ulike arbeidformer/drøftingsmåter for å kunne sammenlikne seg selv og med andre kommuner over tid på jakt etter "god praksis" og læring.

2.1.3 Fylkesmannens kommunebilde

De kommunespesifikke kommunebildene (erstattet i 2006 de kommunespesifikke forventningsbrevene) er dokumenter som på et overordnet nivå gjengir Fylkesmannens inntrykk (bilde) av kommunene i fylket. De utformes i forbindelse med Fylkesmannens samordnet kommunebesøk i den aktuelle kommunen, det vil si én gang i løpet av valgperioden, og sendes kommunen for "nivellering" i forkant av dette besøket. Fylkesmannens kommunebilde utgjør sammen med Kommunestatistikken og kommunens planverk tyngden i dialoggrunnlaget i dette besøket. Strukturen i dokumentet, som er tilnærmet lik strukturen i Kommunestatistikken og programmet for de samordnede kommunebesøkene, ser slik ut:

1. Innledning

2. Planlegging og styring

2.1 Politiske og administrative styringsverktøy

2.2 Økonomi og økonomistyring

2.3 Samfunnsikkerhet og beredskap

2.4 Interkommunalt samarbeid

3. Ressurs og utviklingsgrunnlag

3.1 Forvaltning av arealressursene gjennom kommuneplanens arealdel

3.2 Miljøvern

3.3 Landbruk og bygdeutvikling

4. Tjenesteyting og velferdsproduksjon

4.1 Barnehage

4.2 Grunnskole

4.3 Kommnehelse

4.4 Pleie og omsorg

4.5 Sosialtjenesten

4.6 Barnevern

Hvert underpunkt i denne strukturen har følgende oppbygning:

- Fylkesmannens fokusområder - konkret for gjeldende kommune og med utgangspunkt i statlige forventninger og politikk, samt Fylkesmannens kjennskap til kommunen.
- Fylkesmannens bilde av kommunen - kort oppsummert kommunens status i forhold til Fylkesmannens fokusområder og eventuelle andre relevante forhold.
- Dialogpunkter - forhold hvor Fylkesmannen ønsker en dialog med kommunen.

Det er viktig å understreke at Fylkesmannens kommunebilde ikke uttømmende gjengir Fylkesmannens bilde av kommunen, men at dokumentet har fokus på forhold hvor kommunen har et handlingsrom eller utviklingspotensial som det er viktig å ha dialog om. Kommunebildene er dermed ikke en ”fasit”, men må brukes som grunnlag for en dialog mellom den enkelte kommune og regional stat. I denne sammenhengen er det også viktig å bringe inn de verktøy og prosesser kommunene selv utvikler og bruker for å vurdere kvaliteten i sin tjenesteproduksjon, og de styringssystemer de har/utvikler for å oppnå en bedre sammenheng mellom mål og resultat. Oversikt over nye og endrede statlige styringssignaler rettet mot kommunene finnes på vår hjemmeside under adressen: <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=27236&amid=1141427>.

2.1.4 Kommunebesøk

Fylkesmannen gjennomførte samordnet kommunebesøk, som er en arena hvor de besøkte kommunene kan møte Fylkesmannens ledergruppe og sentrale fagpersoner i en uformell dialog, i 7 av fylkets kommuner i løpet av 2009. Fylkesmannen har fast dialogmøte med Trondheim kommune hvert år.

Kommunebesøkene har også vært en viktig arena i arbeidet med å påse at summen av statlige pålegg og styringsaktivitet ikke medfører kostnader som overskrider kommunenes økonomiske ressurser. I tillegg til dette gjennomfører alle fagavdelingene egne og mer fagspesifikke kommunebesøk der det er naturlig. Fylkesmannen har dessuten deltatt i kommunemøter både i oppstartfasen og underveis i kommuneplanprosessene, sammen med andre regionale og statlige myndigheter.

2.1.5 Dialogkonferansene

Som ledd i utviklingen av dialogen mellom regional stat og kommunene avholdes årlig to dialog- og konsultasjonskonferanser med ordførere og rådmenn i kommunene i fylket, fylkeskommunen og KS. Hensikten er å skape en arena der kommunene kan ha reell innflytelse på samarbeidet med regional stat og på egne rammeforutsetninger.

Fylkesmannens OR-samling (ordfører og rådmannssamling), den ene av disse to konferansene, er en dagssamling som gjennomføres like etter fremleggelsen av regjeringens kommuneproposisjon. Formålet er en gjennomgang av viktige trekk i proposisjonen samt andre aktuelle tema i styringsdialogen mellom sentral/regional stat og kommunene. Det er et mål å trekke inn representanter fra regjeringen eller departementene i OR-samlingen, for å formidle kontakt og stimulere til dialog mellom kommunene og sentrale myndigheter. Fylkesmannens OR-samling ble i 2009 slått sammen med KS sin vårkonferanse.

På tidlig høsten gjennomføres *Fylkesmannens dialogkonferanse*, en todagers samling hvor bl.a. konsultasjoner omkring prinsipper for fordeling av skjønnsmidlene er et sentralt tema. Fylkesmannen legger kommunenes råd inn i sitt arbeid med fordelingen. Det har vært stor interesse og positive tilbakemeldinger på dette grepet fra alle involverte parter.

Dialogkonferansen brukes ellers til felles kunnskapsoppbygging om sentrale samfunnsmessige tema av betydning for utvikling av kommunesektoren, informasjonsutveksling og knytting av kontakter/nettverk. I den forbindelse har vi god dialog med KS, slik at sentrale temaer for kommunene kan tas opp i flere fora og KS/Fylkesmann er samordnet på hvilke tema som tas opp på hvilke arenaer. Sammen med KS har Fylkesmannen i 2009 satt et spesielt fokus på kommunesamarbeidet i Sør-Trøndelag.

Sammen med statsbudsjettkonferansen utgjør de ovennevnte samlingene Fylkesmannens faste møtepunkter med politisk og administrativ ledelse fra kommunene i fellesskap. Erfaringene er svært positive, noe som fremgår både av tilnærmet 100 % oppslutning fra kommunene og den positive tilbakemeldingen fra så vel kommunene som fra de øvrige aktørene.

Embetet har ellers i 2009 deltatt som observatør i alle regionråd/samarbeidsutvalg som finnes i fylket. Dette er en nyttig arena for å få kjennskap til de ulike former for samarbeid som de 25 kommunene allerede har etablert, videreutvikling av nye samarbeidsområder og generelt til å fange opp signaler av betydning for forholdet mellom stat og kommune.

2.1.6 Dialog med KS

Fylkesmannen har også i 2009 samarbeida løpende og tett om en rekke prosjekter og aktiviteter rettet mot omstillings og utviklingsarbeid i kommunene i fylket, herunder på områdene helse/omsorg, sosial, miljø og oppvekstområdet mv. Flere av områdene er lokal oppfølging av bilaterale avtaler som er inngått gjennom konsultasjonsordninga mellom staten og kommunesektoren. I 2009 har interkommunalt samarbeid vært et særskilt tema, der vi har fellesskap har fått utarbeidet et kunnskapsgrunnlag og status, utfordringer og veivalg for kommunene.

Samarbeidet mellom KS og Fylkesmannen lokalt er nedfelt i en egen samarbeidsavtale. I medhold av den møtes som minimum Fylkesmannen og KS fylkesstyre en gang i året, mens Fylkesmannen og arbeidsutvalget for KS fylkesstyre møtes to ganger i året eller etter behov. I praksis blir det oftere møter enn dette. På administrativt plan er det løpende og tett dialog med sikte på å se helhetlig på omstillingsarbeid i kommunal sektor, planlegging av møtearenaer og mer allment sikre best mulig forutsetninger for at kommunalt omstillingsarbeid skal lykkes.

2.1.7 Samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune

Fylkesmannen og Sør-Trøndelag fylkeskommune inngikk i 2004 en samarbeidsavtale i den hensikt å oppnå økt kvalitet, effektivitet og brukervennlighet i oppgaveløsningen. Denne har vært videreført år for år. Det arbeides nå med å oppdatere/revidere samarbeidsavtalen. De faglige samarbeidene fungerer godt og er til gjensidig nytte. Ledelsen i de to virksomhetene møtes med jevne mellomrom (tre ganger i 2009) for å sjekke status for samarbeidsområdene og drøfte saker/problemstillinger av felles interesse.

2.1.8 Samarbeidet med regionale statsetater

Fylkesmannen har et utstrakt samarbeid med mange av de regionale statsetatene på saks og prosjektnivå. I medhold av fylkesmannens instruks, har fylkesmannen møter med statsetatene samlet fire ganger i året. Hensikten med disse møtene er å ta opp problemstillinger av betydning for statsetatene samlet, gjensidig informasjonsutveksling og nettverksbygging. Trenden fra de siste årene, med stor deltakelse og godt engasjementet på møtene, ble videreført i 2008. For tredje gang, og etter etatsjefenes ønske, ble det i november 2009 holdt en egen 2 dagers nettverkssamling. Her var 20 statlige etatsjefer samlet, bygget felles kunnskap og drøftet lederrollen i offentlig sektor, klimautfordringen og IKT som verktøy for ledelse.

2.1.9 Tilsynssamordning

Fylkesmennene fikk i 2007 en rett og plikt til å sørge for at alt statlig tilsyn mot kommuner og fylkeskommuner er samordnet. For å ivareta denne samordningsrollen har Fylkesmannen utviklet samordningsrutiner et sett av samordningsrutiner som ivaretar kravene i kommuneloven til samordningsmekanismer og dialog. Disse rutinene har fra 01.01.1008 vært felles for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal.

I 2009 har vi jobbet med oppfølgingen av det tilsynsutviklingsprosjektet fra 2008, der Fylkesmennene i de tre midnorske fylkene, Mattilsynet, Arbeidstilsynet og KS jobbet for å styrke grunnlag for et samordnet og helhetlig tilsyn. Dette prosjektet konkluderte med at samordningen må styrkes gjennom arbeid i flere retninger. Bl.a. må arenaer for dialog samordning av tilsyn utvikles videre, vi må få på plass verktøy for praktisk koordinering av tilsynsvirksomhet (kalender), og det må jobbes med felles kompetansebygging på tvers av statlige tilsyn. Statlige tilsynsetater må dermed på sin side jobbe for å bli mer effektiv og opptre mer enhetlig/være gjenkjennbare, men samtidig er det nødvendig at kommunene jobber for å utvikle bruken av tilsyn som verktøy i egen forbedringsarbeid.

For å komme videre i diskusjonene om utviklingsbehovet og -mulighetene for bedre samhandling på tvers av tilsyn og mellom tilsyn og kommunene, ønsket samarbeidspartene bak tilsynsutviklingsprosjektet å arrangere en nasjonal konferanse. Denne konferansen ble holdt 28-29. november 2009 med 200 deltakere. Konferansen vil nå bli fulgt opp med oppsummerende vurderinger og forslag til prioriterte tiltak å jobbe videre med i 2010 for å forbedre samhandlingen mellom statlige tilsyn.

Internt har Fylkesmannsembetet en egen arbeidsgruppe med deltakere fra alle avdelinger som arbeider med samordning av tilsyn innad i embetet/mellom avdelinger og etter behov med andre aktører (f.eks. Arbeidstilsynet).

Gruppen har bl.a. ansvar for felles planlegging av tilsyn, tilsynskalender og drøfting av faglige tilsynsspørsmål.

2.1.10 NAV

Det tettere samarbeidet mellom KS, NAV-etaten og Fylkesmannen om gjennomføring av NAV-reformen, har fortsatt i 2009. Fylkesmannen har ledet koordineringsgruppen som er opprettet på fylkesnivået, for å sikre at dialogen mellom stat og kommune er god, og sikre en helhet mellom NAV og andre satsinger.

Fylkesmannen har også forsterket sitt samarbeid med NAV-etaten om kvalifiseringsprogrammet og kompetanseutvikling på sosialområdet.

2.2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Også i 2009 har Omsorgsplan 2015 og sosialtjenesten i NAV vært dominerende i Fylkesmannens arbeid med velferd og helse. Etablering av et forum for ledere av kommunale helse- og omsorgstjenester har muliggjort en forankring av omsorgsplanarbeidet i kommunene. Forumet er etablert av KS i samarbeid med Fylkesmannen og viktige spørsmål om prioritering av arbeidsområder kan nå tas opp direkte med kommunale ledere.

Fylkesmannen har vært opptatt av at kommunene må forankre arbeidet med framtidens omsorgsutfordringer i det normale kommunale planarbeidet, og at det er viktig at mål og prioriteringer går fram av kommuneplanens samfunnsdel. For å bistå kommunene i dette arbeidet har Fylkesmannen laget en planveileder, og det arbeides med videre bistand i planarbeidet. Det er nå en bredt sammensatt gruppe av medarbeidere hos Fylkesmannen, på tvers av avdelingsgrenser, som er engasjert i arbeidet med Omsorgsplan 2015.

Stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen førte til et betydelig engasjement for utvikling av helsetjenester i fylket. KS tok initiativ til et ”fylkesgrep” i samarbeid med Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal. Fylkesmannen har deltatt i dette arbeidet med fokus på sammenhengen mellom reformen og utfordringene beskrevet i Stortingsmelding 25 (2005-2006).

Samarbeidet mellom Fylkesmannen og NAV-fylke ble ytterligere styrket i løpet av 2009. Det er etablert fast samarbeid på ledernivå mellom fylkesdirektøren og fylkeslegen. Fylkesdirektørens lederforum med de enkelte kommunale NAV-lederne er tilgjengelig for Fylkesmannen og gir en unik mulighet for faglig informasjon og dialog. Det er også utviklet en felles kompetanseplan.

Fylkesmannen har hatt til disposisjon et korps med 5 kommunale kompetanseveiledere. Hovedoppdraget var å bistå med implementering av kvalifiseringsprogrammet, men i kontakt med det enkelte NAV-kontor ble det klart at det også var behov for grunnleggende kunnskap om Sosialtjenesteloven. Fylkesmannen laget et opplæringsprogram basert på refleksjonsgrupper som kompetanseveilederne brukte som verktøy. Arbeidet har gitt gode tilbakemeldinger.

2009 har også vært preget av svært anstrengt kommuneøkonomi. Mange kommuner har måttet kutte i tjenestetilbudet. Fylkesmannen og Helsetilsynet i Sør-Trøndelag har mottatt bekymringsmeldinger om uforsvarlige forhold som har ført til tilsynsmessig oppfølging. Kommuneøkonomi kan også forklare en laber interesse for ”Investeringsstilskuddet”. Det kan både være vanskelig å finne rom for den kommunale egenandelen og ikke minst å se for seg muligheten for drift av nyetableringer. Vi har også sett et frafall på videre- og etterutdanninger som i hvert fall delvis kan knyttes til kommuneøkonomi.

Arbeidet med Opptappingsplanen for rusfeltet er godt i gang og det har blitt etablert et positivt samarbeid med Kompetansesenteret for rusfaget og Rusbehandling Midt-Norge. Samtidig byr arbeidet på en del utfordringer. Det lokale rusarbeidet er preget av engasjerte enkeltmedarbeidere og det virker til dels vanskelig å få arbeidet godt forankret hos kommuneledelsen. Tilskuddmidlene fra Helsedirektoratet har bidratt til igangsetting av nyttige tiltak, men arbeidet blir veldig prosjektbasert og avhengig av finansiering fra år til år. Fylkesmannen er usikker på langtidseffekten av arbeidet når opptappingsplanperioden er over. Det er fortsatt behov for å øke den rusfaglige kompetansen i kommunene og Fylkesmannen savner noen av de virkemidlene som var tilgjengelige under opptappingsplanen for psykisk helse.

Det vises ellers til de enkelte punktene i kapittel 3.

2.3 Oppvekst, barnehagar, utdanning og likestilling

Samordningsoppgaver:

Gjennom Fylkesmannens dialogmøter prioriteres temaet flerfaglig og tverrfaglig samarbeid om barn og unge i kommunene. Fylkesmannen har de siste 5 årene invitert til flerfaglig konferanse der ulike tema knyttet opp mot samordnet innsats for barn, unge og deres familier har vært tatt opp. Alle instanser i kommunene som arbeider med barn og unge har deltatt.

Oppvekst og utdanningsavdelingen(OUA) hos Fylkesmannen representerer i seg selv samordning av Fylkesmannens oppgaver rettet mot barn og unge, både innenfor barnehage, barnevern og skole. Med nær organisatorisk tilknytning til sosial- og helseavdelingen ligger forholdene godt tilrette for et nært samarbeid. OUA bidrar også i Fylkesmannens behandling av kommunale arealplaner, med særlig fokus på barns plass i planleggingen.

Faglig oppfyllelse av styringssignal

Barnehage

Alle kommunene oppfylte kravet om full barnehagedekning. Fortsatt vil det være viktig å sette fokus på at retten skal innfris hvert år. Det betyr at kommunene må ha planer og oversikt over eventuelle svingninger i antall barn som har rett til barnehageplass. Barnehagestruktur vil være en utfordring for flere kommuner de kommende åra. Denne blir også i stor grad sett sammen med den skolestruktur kommunene fastsetter.

For kommunene er det knyttet en del usikkerhet til hvordan overgangen til rammefinansiering av barnehagene vil slå ut.

Fylkesmannen har i år gjennomført stikkprøvekontroll på ordningene med tilskudd som gjelder barnehageområdet.

Kommunene er med på kvalitetsutviklingstiltakene som gjennomføres regionvis.

I 2009 er det erfart at færre ansatte i barnehagesektoren deltar på kurs/tiltak når det kreves egenandel. Der det ikke kreves egenandel, er det god deltakelse. Fylkesmannen har et inntrykk av at barnehageeierne prioriterer å bruke ressurser på vikarer ved sykdom fremfor vikarer ved kursdeltakelse. Dette gir ekstra utfordringer når tiltak for barnehageansatte igangsettes.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2009 samarbeidet med tre fyrtårnkommuner: Trondheim, Melhus og Klæbu. Disse kommunene har fått midler til frikjøp for å drive rekrutteringsarbeid i egen og andre kommuner.

Fylkesmannen har også deltatt i en regional rekrutteringsgruppe ledet av Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning (DMMH). DMMH har fått midler fra Fylkesmannen til dette arbeidet.

Barnelov

Fylkesmannen har flere henvendelser om råd og veiledning i forbindelse med barnefordeling, samvær og reisekostnad ved samvær. Det er fattet vedtak i to saker om stadfestelse av avtale om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær slik at de har tvangskraft. Det er ikke behandlet saker om reisekostnad ved samvær.

Barnevern

Det er etablert faste møtearenaer med ansatte i den kommunale barneverntjenesten, både gjennom mindre nettverk som Fylkesmannen har initiert og samlinger der kommunene selv har spilt inn tema. I dialog med kommunene har fokus vært overholdelse av frister og oppfølging av fosterhjem. Overfor de små og mellomstore kommunene har det også vært fokus på å sikre en robust og faglig sterk tjeneste, gjerne med utfordring i forhold til interkommunale løsninger.

Flere kommuner har hatt tett oppfølging i forhold til mangelfull og bekymringsfull håndtering av frister i forhold til meldinger og undersøkelsessaker.

11 av kommunene i Sør-Trøndelag er nå med i interkommunalt samarbeid om barneverntjenester ut fra vertskommunemodellen.

Det er gjennomført 4 tilsyn med den kommunale barneverntjenesten. Tilsystemaene har vært henleggelse av

meldinger, gjennomgang og avslutning av undersøkelser samt rutiner for oppfølging av barneverntiltak, jf egen rapportering til BLD.

Det er gjennomført tilsyn med 22 barneverninstitusjoner/enheter. Fylkesmannen har gjennomført 66 tilsynsbesøk noe som utgjør 100 % av lovpålagte tilsyn. Det er gjennomført 151 samtaler med barn i institusjonene. I 2009 er beboernes skoletilbud viet særlig oppmerksomhet. Informasjon fra disse samtalene er drøftet med fylkeskommunen som ansvarlig skolemyndighet, jf egen rapport til BLD.

Utdanning

Fylkesmannen har registrert en økning i antall klagesaker på skoleskyss på området kommunene har ansvar for; skoleskyss i forbindelse med særlig farlig/vanskelig skolevei.

Det er få klager på elevenes fysiske og psykososiale skolemiljø. Fra elever i videregående skole har ikke Fylkesmannen mottatt klager på elevenes skolemiljø. Temaet er tatt opp på konferanser og i møter med kommunesektoren. Det kan likevel være grunn til å stille spørsmål ved om sektoren i tilstrekkelig grad informerer om elevenes rettigheter på dette området. Det knytter seg derfor stor interesse til det nasjonale tilsynet som skal gjennomføres i 2010 og 2011, der elevenes psykososiale skolemiljø er tema.

Det er gjennomført egeninitierte tilsyn med 13 barneverninstitusjoner, for å kontrollere at barna mottar opplæring i samsvar med opplæringsloven og individuelle rettigheter. Felles nasjonalt tilsyn på utdanningsområdet er gjennomført og rapportert ut fra fastsatte tidsfrister. Tilsynene medfører en rekke avvik med tilhørende pålegg til skoleeiere om å etablere forsvarlige systemer ut fra internkontrollkravene.

Det er behandlet 176 klagesaker, hvorav noe over halvparten er klager på standpunkt karakterer. Omlag 20 prosent av klagen gjelder klage på skoleskyss. Fylkesmannen registrerer at antall klager på enkeltvedtak om spesialundervisning over tid har gått ned.

Musikk og kulturskoler

Fylkesmannen i Sør - Trøndelag har et nasjonalt ansvar for utviklingsarbeid på musikk- og kulturskoleområdet. I denne forbindelse har Fylkesmannen samarbeidet med Udanningsdirektoratet og Norsk kulturskoleråd om videreutvikling av kulturskolekjemaet i GSI.

Fylkesmannen har også samarbeidet med Norsk kulturskoleråd om utvikling av kulturskolene som lokale ressursentra og gjennomføring av tiltak i strategiplanen. Fylkesmannen skal på oppdrag fra Udanningsdirektoratet utarbeide en årlig tilstandsrapport. Av ulike årsaker ble det ikke utarbeidet tilstandsrapport for 2008. Det kommer derfor en felles rapport for 2008 og 2009.

UTFORDRING I FYLKET

Flere kommuner har gjennomgått egen skolestruktur, med blant annet forslag om nedleggelse av skoler. Dette har skapt stort engasjement både fra foreldregrupper og fagmiljøer, med økt behov for råd og veiledning fra Fylkesmannen.

Flere av de minste og mellomstore kommunene har en utfordring i å sikre robuste og stabile barneverntjenester. KS i Sør-Trøndelag har bedt Fylkesmannen lede et arbeid for å sikre mer robuste tjenester gjennom et "Fylkesinitiativ" der løsningen kan være utvikling og etablering av interkommunale løsninger. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har sagt seg villig til å lede dette arbeidet.

UTFORDRING FOR FYLKESMANNEN

Tilsyn og klagesaksbehandling utgjør en vesentlig del av Oppvekst- og utdanningsavdelingens arbeidsoppgaver. Tilsynet har økt både i volum og i oppfølgingsoppgaver. Dette gjelder alle de tre områdene, barnehage, barnevern og utdanning.

Fylkesmannen har mottatt en betydelig økning i saksmengde når det gjelder klage på skoleskyss grunnet farlige skolevei. Denne økte saksmengde medfører også økt behov for å dra ut i kommunene for å skaffe best mulig informasjonsgrunnlag før endelig vedtak fattes.

Fylkesmannen må bruke mer ressurser på å følge opp barneverntjenestene i de minste kommunene.

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

Nasjonal politikk i kommunale planer

Nasjonal politikk formidles jevnlig gjennom veiledning, møter, forhåndsuttalelser og høringsuttalelser, om nødvendig med innsigelser. Alle avdelinger i embetet deltar aktivt i planprosessene. Vi viser til nærmere beskrivelse under resultatområde 06.1. Det arrangeres årlig flere konferanser med sikte på å heve kompetansen i kommunene, jfr omtale under 2.1.1.

I tillegg til det generelle forventningsbrevet som samordnes av KRD, samler Fylkesmannen spesifikke statlige forventninger i et "Kommunebilde" som utformes for hver kommune. Dette erstatter det tidligere kommunespesifikke forventningsbrevet og har vist seg å være et meget godt arbeidsredskap for såvel kommunene som for embetet. Se for øvrig redegjørelse under kap. 2.1.4. I forhold til kommunale planer samordnes innspillene fra embetets fagavdelinger i en helhetlig uttalelse, som nevnt under kap. 2.1 ovenfor og under resultatområde 06.3. Iht. tildelingsbrevet for 2008 har Fylkesmannen ansvar for å legge til rette for verdiskaping, næringsutvikling, gode boliger og bomiljø samt gode oppvekst og levekår. Det kan være en utfordring å få frem denne helhetlige tenkningen samtidig som embetet har klare direktiver om å formidle nasjonal sektorpolitikk på en rekke områder, og vi er opptatt av å ha en løpende dialog internt og med kommunene på dette feltet. Fylkesmannen arrangerer ukentlig felles planforum, der fylkeskommunen og aktuelle regionale statsetater deltar annenhver uke. Se redegjørelse under resultatområde 06.3.

Samarbeid på regionalt nivå

Ny felles fylkesplan for trøndelagsfylkene, vedtatt i 2008, har vært under gjennomføring i 2009. Fylkesmannen har deltatt aktivt i utarbeidningen av denne planen, både på egen vegne og som representant for øvrige regionale statsetater, og legger vekt på en bred tilnærming av de samme aktørene også i oppfølgingen. Fylkesmannens kompetanse bl.a. på arealforvaltning, bioenergi og klimagassutslipp benyttes i arbeidet. Oppfølging av fylkesplanen har også stått på dagsorden i samtlige av embetets kvartalsvise etatsjefsmøter. Fylkesmannen har også deltatt aktivt i utformingen av fylkesdelplan for vindkraft.

Gjennom embetets samarbeidsavtale med Sør-Trøndelag fylkeskommune er det etablert rutiner og arenaer for samhandling på en rekke områder. I denne sammenheng kan nevnes plansaker og dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven, universell utforming og klimaarbeid. Hver for seg har Fylkesmannen og fylkeskommunen etablert interne samhandlingsgrupper for å kunne se de ulike sidene ved klimaarbeidet i sammenheng (forebygging, tilpasning og krisehåndtering). Sammen har vi også i 2009 gjennomført en felles "klimaskole" for egne ansatte og fylkeskommunens politikere, der sentrale spørsmål og begreper tas opp. I tillegg er det etablert et bredt samarbeid om pilotprosjektet "Klimaråd underveis" (klimabussen), som har vært rettet mot kommunene og gjennomført i 2009. Vi viser til nærmere omtale av dette prosjektet under resultatområde 04.

Universell utforming

Innen universell utforming er det opprettet en tverretattlig gruppe som har arbeidet strategisk med å oppfylle Handlingsprogrammet. Gruppen har vært aktiv også i 2009, og består foruten Fylkesmannen av fylkeskommunen, Husbanken, Rådet for funksjonshemmede i Sør-Trøndelag og Trondheim kommune. Arbeidet har blant annet bestått i konferanser om universell utforming for ulike målgrupper. Det er også utviklet samarbeidsrelasjoner mellom de enkelte deltakerne i gruppen. Gruppen har arbeidet frem et opplegg for hvordan Trondheim som pilotkommune kan bidra med kompetansefremmende tiltak overfor andre kommuner i fylket.

Barn og unge

Fylkesmannen har stort fokus på barn og unges interesser i planlegging, herunder tilrettelegging for barnehageutbygging. Avdeling for oppvekst og utdanning deltar aktivt i arbeidet med planuttalelser, jf. redegjørelse under resultatområde 06.1. Ivaretagelse av lekearealer og "løkker" har vist seg å være en utfordring i møtet med behovet for fortetting i boligområder.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Det legges også stor vekt på samfunnssikkerhet og beredskap i arealplaner. Temaet blir vurdert i alle plansaker, og det er i noen tilfeller reist innsigelse, bl.a. med utgangspunkt i kvikkleire og skredproblematikk. Ekstremværelatert risiko inngår i vurderingene.

Strandsone

Mange kommuner i Sør-Trøndelag opplever stor interesse for bygging i strandsonen, og Fylkesmannen søker fortløpende å håndheve den nasjonale politikken på området. Det er ulik praksis mellom kommunene når det gjelder bruk av plan som styringsredskap, men etter Fylkesmannens vurdering er bevisstheten i ferd med å øke. Det er knyttet tildels store forventninger til begrepet "differensiert forvaltning", og det er svært viktig at det så snart som mulig kommer en endelig avklaring fra sentralt hold på hvordan dette begrepet skal forstås og praktiseres.

En stor del av planleggingen i strandsonen skjer i privat regi, og slike planer er ofte i liten grad sammenfallende med overordnede kommuneplaner. Dette er utfordrende i forhold til våre ønsker om en helhetlig og langsiktig arealressursforvaltning. Kommuneplanene må etter fylkesmannens syn være hovedarenaen for bl.a en differensiert strandsoneforvaltning. En forutsetning for å lykkes i differensieringsarbeidet er at det utvises lokalpolitisk lojalitet og eierforhold til egne overordnede og omforente arealplaner, både ved reguleringsplanbehandling og dispensasjoner. Fylkesmannen har for øvrig avgitt uttalelse til Miljøverndepartementets forslag til praktisering av begrepet "differensiert forvaltning" av strandsonen.

Fylkesmannen har etablert og drifter et strandsonenettverk bestående av 5 kommuner som arbeider med kystsonerplaner. Blant temaer det arbeides med i forumet er arealstatusregnskap for kystsonen, temaplaner for naust og småbåthavner og utvikling av GISverktøy. Fylkesmannen har også arrangert en Strandsonekonferanse for alle kystkommunene i fylket, med tema "Strandsonen - investeringsobjekt eller felles ressurs". Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har sekretariatsansvaret for strandsonenettverket for MidtNorge.

Reindrift

Fylkesmannen hatt ansvar for prosjektet "Felles politikk for fjellområdene", der dialogen knyttet til reindriftens behov har stått sentralt. Prosjektet ble avsluttet i september 2009. Fylkesmannen er opptatt av å ta vare på det som er oppnådd og sikre en varig dialog omkring forvaltningen av fjellområdene, bl.a gjennom årlige dialogkonferanser. Se for øvrig under resultatområde 06.1 om formidlingen av reindriftens interesser i plansammenheng.

Omsorgsplan 2015

Det er etablert samarbeidsfora i embetet for å sikre sammenheng mellom kommuneplaner og folkehelse, helse i plan og Omsorgsplan 2015. Se for øvrig resultatområde 86.

Landbruk og jordressurser

Arealforvaltning og arbeidet med det nasjonale målet om *reduksjon av årlig omdisponering av de viktigste jordressursene*, vektlegges høyt i avdelingen. Jordvern er sentralt i avdelingens dialog med kommunene. Avdelingen arrangerte en regional jordvernkonferanse sammen med Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag med meget god oppslutning. Konferansen bidro til å løfte opp jordvernutfordringene til en global utfordring.

I forbindelse med innføring av ny planlov arrangerte Fylkesmannen, i samarbeid med blant annet fylkeskommunen, regionale opplæringskonferanser for politikere, byråkrater og private. Avdelingen bidro aktivt i dette arbeidet.

Avdelingen har bidratt aktivt i arbeidet med forslag til vernehjemmel for dyrka mark. Blant annet har vi stilt med en medarbeider i en arbeidsgruppe hos SLF som har jobbet med forslaget om vernehjemmel.

Aktiv deltakelse i planprosesser etter Plan- og bygningsloven er viktig. Innsigelsesinstituttet er benyttet ved flere anledninger og saker er tatt til mekling.

Av store arealprosesser kan nevnes ny E6 sørover i Melhus, ny regional godsterminal og IKAP. Dette er alle prosesser med betydelige jordvernutfordringer og prosesser som avdelingen deltar aktivt i.

Fylkesmannen bidrar aktivt i arbeidet med IKAP (interkommunal arealplan) for Trondheimsregionen. Avdelingen har frigjort en medarbeider for å jobbe i prosjektet. I IKAP er det fokus på store næringsarealer og boligarealer i regionen. Plassering av den nye godsterminalen i regionen er også sentralt i arbeidet. Fylkesmannen forventer en at regionen blir enige om noen få, store næringsarealer og at det dermed blir en jordverngvinst av dette arbeidet.

KOSTRA-tallene over omdisponert dyrka mark for 2008 viser at Sør-Trøndelag har store utfordringer med å få ned omdisponeringen av verdifull dyrka mark til et akseptabelt nivå. I 2009 har vi samarbeidet med blant annet Trondheim kommune for å trenge bak disse tallene. Det viser seg at det er rapporteringstekniske utfordringer i

kommunenes rapportering av omdisponert dyrka mark.

Landbruksavdelingen har generelt stillet kompetanse og kapasitet til disposisjon for utvikling og gjennomføring av kommunale planprosesser.

Gjennom etablert samarbeidsavtale med fylkeskommunen og løpende, faste kontaktmøter med det regionale partnerskapet, legges det som nevnt over til rette for at regional stat har gode forutsetninger for å medvirke i regionale planprosesser og slik at planprosessene kan løpe mer "sømløst" hvor både Sør-Trøndelag Fylkeskommune og FMST er involvert.

Kulturlandskap. Hovedutfordringen for kulturlandskapet i Sør-Trøndelag er fortsatt gjengroing. Kommunene legger vekt på dette i sine tiltaksstrategier i forbindelse med *SMIL-ordningen*. Vi ser fortsatt at en stor andel av SMIL-midlene blir brukt til direkte kulturlandskapstiltak, slik som rydding og gjerding, og tilrettelegging for beitedyr. De *regionale miljøtilskuddene* virker også positivt for å opprettholde drift på arealer med store biologiske verdier, som ellers ville stå i fare for å gro igjen. Avdelingen arbeider for å få til en enda bedre kopling mellom SMIL og regionale miljøtilskudd.

Kjerneområder for landbruk: Fylkesmannen hadde allerede i 2006 et samarbeidsprosjekt med Oppdal kommune der kjerneområder for landbruk ble plukket ut. I ettertid har enkelte andre kommuner i fylket gjort noe i forhold til dette, men det har ikke vært noen fullstendig utvelgelse av kjerneområder i noen av disse kommunene.

Utvalgte kulturlandskap: Seterdalene i Budalen er det utvalgte kulturlandskapet i Sør-Trøndelag, og for dette området ble det i 2008 utarbeidet en områdeplan. I 2009 er det inngått 16 skjøtselsavtaler om setring, samt 40 skjøtselsavtaler om beiting. I tillegg er det innvilget midler til andre tiltak som bidrar til å opprettholde de spesielle verdiene som er knyttet til seterkulturen og samtidig gir mulighet for næringsutvikling. Det har bl.a. blitt innvilget midler til gjennomføring av "Setersmak-arrangement" i området.

Setring: Arbeidet med utvalgte kulturlandskap er for Sør-Trøndelag sin del samtidig et arbeid for å ta vare på seterkulturen. I tillegg har vi i regionalt miljøprogram to ordninger som går direkte på å fremme setring og seterlandskapet i fylket: tilskudd til seterdrift og tilskudd til skjøtsel av setervoller. Kommunene bruker hvert år en del SMIL-midler i seterområdene, så det er en god kobling mellom SMIL og RMP.

Prosjektet "Veisyn – landskapsopplevelser langs ferdselsårer i Sør-Trøndelag" bidrar positivt til bevisstgjøring omkring verdiene som ligger i kulturlandskapet. Både kommuner, organisasjoner og enkeltpersoner er involvert i tiltak knyttet til prosjektet. Prosjektet har initiert nye måter å eksponere kulturlandskapsverdier for veifarende på ved hjelp av elektronisk kartdatainformasjon til bruker.

2009 har vært tredje driftsåret i det regionale prosjektet *BioKom*. Prosjektet har som hovedmål å øke andelen fornybar energi med utgangspunkt i landbrukets ressurser samt redusere klimagassutslipp fra landbruket. Prosjektet har bl.a. kartlagt arealgrunnlag for råstoff i fylket ytterligere med ny GIS-basert metodeutvikling.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Nasjonalparkplanen er gjennomført i Sør-Trøndelag. Forvaltningsplan for Femundsmarka NP er noe forsinket pga avklaringer i forhold til samiske interesser.

For naturreservater og mindre verneområder er forvaltningsplaner slutført for Leira NR, Høydalmoan NR, Gaulosen NR og Lauglolia NR .

Status for skogvernet er at vi har vernevedtak for i alt 14 områder på Statsskog SFs grunn. Et område ligger i MD for sluttbehandling. Det ble arbeidet med forslag til vern på to eiendommer tilhørende Opplysningsvesenets fond.

I marin verneplan har vi meldt oppstart for Rødberg og Gaulosen og avholdt innledende folkemøter.

Vanrammedirektivet er arbeidskrevende langt utover de ressurser vi kan sette inn. Forvaltningsplan og tiltaksplan er formelt sendt fylkeskommunene og sluttbehandlet der, men det gjenstår fremdeles behov for justering/ajourføring. Det har vært vanskelig å sikre medvirkning og involvering fra kommuner og enkelte sektorer, samt fra rettighetshavere og interessegrupper. VRU er etablert og i arbeid, men vi stiller spørsmål ved representativiteten til medlemmene, særlig fra kommunene. Det tas grep for å øke bevisstheten rundt

vannrammedirektivet og VRU i kommunene.

Forvaltningplaner med tiltaksplaner foreligger for vannområdene:

- Gaula, i Sør-Trøndelag
- Nidelva, i Sør-Trøndelag
- Stjørdalsvassdraget i Nord-Trøndelag
- Foldafjorden i Nord-Trøndelag

Oppdraget med å overføre vannregionmyndigheten til fylkeskommunen er i rute og fylkeskommunen har ansatt medarbeider med vannfaglig bakgrunn.

Arbeidet med naturarven som verdiskaper er igangsatt gjennom Blilyst-programmet.

Innenfor klimaendringer har fylkesmannen et samarbeid med Livskraftige kommuner om klima og energiplaner i kommunene der flertallet av kommuner i fylket deltar. Fylkesmannen bidrar som veileder innen:

- Tiltak for å begrense klimaendringer.
- Tiltak for å tilpasse samfunnet til klimaendringer.
- Handtering av akutte situasjoner/kriser som følge av klimahendringer

Sammen med fylkeskommunen arrangeres klimaskole for alle ansatte i fylkeskommunen og fylkesmannsembetet.

Jf pkt 2.4 om Klimaråd under vegs/klimabussen.

Arbeidet med fremmede arter og kartleggingen av disse er kommet i gang og tiltak er gjennomført mot fremmede fiskeslag med spredningspotensiale. Kompetanseheving på feltet gjennomføres også.

Arbeidet med kartlegging og ivaretagelse av BMF og viktige arealer for BMF er videreført og forsterket i 2009. Flere datasett er klargjort og innlagt i Naturbasen.

Fylkesmannen viderefører arbeidet med å overvåke og sikre villaksen, samt at vi har tatt opp utfordringene og kunnskapsstatus knyttet til en sjøaurestamme i kraftig nedgang i store deler av fylket med aktuelle kunnskapsmiljøer, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Det er innført begrensninger i fiske etter sjøaure for Orkla, Gaula, Nidelva og Stordalselva.

Innen rovviltforvaltning er det avholdt møter i samarbeidsfora med beiteinteresser, naturverninteresser, Mattilsyn og landbruk- og miljøvern avdeling hos fylkesmannen. Foraet vil også brukes som kontaktorgan/støtteorgan for våre medlemmer i rovviltnemda. Prosjektet "Effektivisering av skadefelling på bjørn" er igangsatt i samarbeid med landbruksnæring og 7 innlandskommuner som har til tider store utfordringer knyttet til skadegjørende bjørner.

DN har ført tilsyn med erstatningspraksis for skader etter store rovdyr. Etter dette har Fylkesmannen økt vektleggingen av dokumentasjonsgrad, dyrevelferd/dyrehelse, parasittbekjemping og effektivisering av tilsyn. Dette har medført redusert erstatningsutbetalinger etter tap i beitenæringene.

For planer etter PBL vises det til kap 2.4

På forurensningsområdet har Fylkesmannen deltatt i landsomfattende tilsynsaksjoner og gjennomført egeninitiert tilsyn. Vi har ikke nådd måltallet for tilsyn i 2009 på 1,3 årsverk.

Når det gjelder Miljøstatus har vi hatt et økt fokus på det i 2009, men vi er ikke ajour på dette feltet.

Regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling (RNS) og Regionalt Landbruksforum (RLF) som planverk og samarbeidsstruktur, er videreført fra 2008. RNS for fylket er revidert i 2009 i tråd med nasjonale retningslinjer. Samarbeidet er et etablert partnerskap der det regionale, offentlige partnerskapet inkl. Innovasjon Norge, KS og landbrukets organisasjoner, deltar (Regionalt Landbruksforum). Forumet er kontinuerlig med Fylkesmannen som prosessleder. Regional strategi for landbruksrelatert næringsutvikling, utarbeides i fellesskapet. Regionale strategier danner grunnlag for tildelingsbrev av BU-midler til Innovasjon Norge, mer detaljerte retningslinjer for bruk av BU-midler og allokering av administrative virkemidler og ressurser det enkelte år hos partnerskapet både i drift og prosjektrettet aktivitet.

Strategidokumentet og de omforente prioriteringer i partnerskapet, legger opp til en prioritering av de nasjonale føringer om et differensiert landbruk, bosetting og landbruk over hele fylket i kombinasjon med innovasjon og

nyskaping basert på brukets menneskelige og naturgitte ressurser. Strategiene er underlagt en gjennomgående føring om næringsutvikling basert på økonomisk, sosial og kulturell bærekraft. Prioritering av økologisk jordbruksproduksjon, er videreført som en av hovedsatsingene i RNS for Sør-Trøndelag.

Regionalt Landbruksforum benyttes også som referanseforum for *Regionalt Miljøprogram for Sør-Trøndelag*.

Fylkesmannens landbruksbaserte næringsutviklingsarbeid skjer i nært samarbeid med andre avdelinger i embetet, kommuner og regionalt partnerskap, samt landbrukets faglige og økonomiske organisasjoner. Noen hovedarbeidsområder vi 2009:

- *Næringsutvikling og innovasjon*: Innenfor tradisjonelt landbruk har vi også i 2009 bidratt i flere prosjekter med tanke på nytenking og utvikling av landbruksnæringa. Blant annet "TINE-prosjektet", "Heldiggris i Sør-Trøndelag", "Kunnskapsløft i småfenæringa", "Hagebruksprosjektet", "Folkefjøset", "ØkoLØFT for Trøndelag og Helgeland", BioKom og ViT- Verdiskaping i trebransjen i Trøndelag.
- Innenfor *tilleggsnæringar til landbruket* er satsingen på *Inn På TUNET, øvrig tjenesteproduksjon* fra landbruket, Grønt reiseliv og utmark, samt reiseliv med sterk kobling til matopplevelser, blant de områder en har lykket godt med i Sør-Trøndelag i et bredt offentlig og privat samarbeid. Mange etableringer, gode produkter, mange prisvinnere også i nasjonal sammenheng de siste 2-3 åra, viser dette. Vi har en meget gledelig vekst i oppslutningen og omsetningen på Bondens Marked som nå er etablert som ev viktig markedsarena i Trondheim. Det er vår vurdering at nettopp innovasjon, utvikling av nye produkter og bedre foredling av eksisterende, har gitt gode resultater i fylkets landbruksbaserte næringsutviklingsarbeid. Men det er fortsatt en oppgave å bidra til bedre lønnsomhet, vekst og stabilitet i flere av de etablerte tiltakene i tilknytning til landbruket.
- *Kommunene som førstelinje i næringsarbeidet*: Det prosjektretta arbeidet ble videreutviklet i et godt partnerskapsamarbeid i 2009. Tiltak med samlinger med kommunene gjennomført i 2009, - ytterligere prosjektert for 2010.
- *Risikobasert kontrollplan*: Risikobasert kontrollplan for 2009 ble innsendt til Statens landbruksforvaltning etter planen i mars 2009. En mer utfyllende rapport på kontrollarbeidet finnes under rapporteringa i hht oppdrag fra LMD.
- *Regionalt miljøprogram (RMP)*: RMP for Sør-Trøndelag ble revidert (rullert) i løpet av 2008/2009 med virkning for søknadsomgangen 20. august 2009. Tiltakene for 2009 er med dette arbeidet blitt mer målrettet både mht kulturlandskap og forurensing. FMLA-ST har i flere år fremhevet koblinga mellom de kommunale SMIL-midlene og tiltakene under regionalt miljøprogram (RMP) for kommunal landbruksforvaltning og for næringa. Se for øvrig mer utfyllende rapportering under fagområde landbruk.
- *Økologisk landbruk*: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har, i samarbeid med fylkesmannen i Nord-Trøndelag, i mange år arbeidet målrettet med utvikling av økologisk landbruk for trøndelagsregionen. Flere vellykkede samarbeidsprosjekter mellom ulike aktører har gitt svært gode resultater i regionen. Sommeren 2009 ble FMLA-ST og FMLA-NT i fellesskap tildelt prosjektet "foregangsregion for økologisk melkeproduksjon" etter en forholdsvis omfattende søknadsprosess. Dette prosjektet, i tillegg til andre prosjekter innenfor produksjon og forbruk av økologiske landbruksprodukter, gjør at fylket bidrar sterkt til oppnåelsen av målet om 15% forbruk og produksjon av økologisk mat innen 2020.
- *Vannrammedirektivet*: FMLA-ST bidrar i arbeidet med vannrammedirektivet.
- *Naturmangfoldloven*: FMLA-ST bidrar i arbeidet med ny naturmangfoldlov. En stor del av midlene i tilskuddsordningene SMIL og RMP går til skjøtsel og istandsetting av kulturlandskap med betydning for naturmangfoldet.

For å bidra til utvikling av **kommunene som landbrukspolitisk aktør** og pådriver i samfunns- og landbruksbasert næringsutvikling, gjennomføres flere tiltak i kommunedialogen. En stor felles samling for alle kommuner gjennomføres årlig i tillegg til egne kommunevise møter med politisk og administrativ ledelse samt fagpersonell i kommunene. Landbruksbasert næringsutvikling med utgangspunkt i den aktuelle kommunes utfordringer og muligheter er en fast del av kommunemøtene. Arealforvaltning, jordvern og kommuneplaner er andre sentrale tema som prioriteres i denne kommunedialogen. Kommunemøtene gjennomføres i samarbeid mellom miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen for å bidra til å styrke samordningen av landbrukspolitiske og miljøpolitiske virkemiddelbruk i kommunene. Vi gir også tilbud om politikeropplæring på aktuelle tema innen særlover og PBL. Landbruk og næringsutvikling er også faste tema når fylkesmannen med sin ledergruppe besøker kommunene i fylket.

Sør-Trøndelag er fremdeles blant de ledende fylkene i landet på utvikling av **økologisk landbruksproduksjon**. Vi fortsatte denne satsingen i 2009 bl.a. gjennom videreføring av prosjektet "ØkoLØFT". Utnevningen av Trøndelag som økologisk foregangsregion innen melkeproduksjon, gir ny og forsterket kraft i arbeidet med økt økologisk

produksjon i fylket. Det er utarbeidet handlingsplan for satsingen på økologisk jordbruk.

Det kommuneretta prosjektet *BIOKOM* har satt betydelig fart i arbeidet med tilrettelegging for bruk av **fornybar energi basert på bioråstoff**. I tillegg til kommunene, deltar regionale energiselskap og Allskog BA i arbeidet. Prosjektet skal utvikle bioenergiforsyningen i fylket gjennom et tett samarbeid og samhandling med kommunene. Arbeid med utnyttning av biogass i landbruket er nå tatt inn i prosjektet. Det er ved hjelp av GIS-kompetanse og -verktøy foretatt en viktig kartlegging av fornybare energiressurser i tilknytning til landbruket i fylket.

Innenfor **skog**området registrerer vi at avvirkningen nå er redusert noe i 2009. Fylkesmannen har aktivt arbeidet med målrettet bruk av skogvirkemidlene i flere år og har hatt god erfaring med kommunenes forvaltning av vegmidler, planlegging med miljøregistreringer og drift i bratt terreng. Fylkesmannen deltar og er fortsatt prosessdriver i flere regionale og lokale skognettverk som har stor betydning for utviklingen i skog- og trenæringa i regionen (se også kap 1). Alle kommuner i fylket inngår i skogsamarbeid innenfor geografisk avgrensa områder i form av fem store skognettverk i fylket

At andelen skogvirkemidler som forvaltes av kommunene, reduseres over tid, oppfattes fortsatt som uheldig. Det er fortsatt sterk bekymring for lavt investeringsnivå i skogkultur og konsekvensene en for lav investering vil ha for råstoff til lokale bedrifter på lengre sikt.

Det er etablert god samhandling med Innovasjon Norge regionalt på reiselivsområdet. Partnerskapet har i samhandling med reiselivsnæringa utarbeidet en ny reiselivsstrategi for Trøndelag som på sin side har sin forankring i ny nasjonal reiselivsstrategi.

Fylkesmannen tok i 2006 initiativet til en fornyets satsing på **næringsutvikling i og i tilknytning til vernede områder og nasjonalparker**. Arbeidet er videreført i 2007, 2008 og 2009 gjennom et eget hovedprosjekt i samarbeid med BLILYST, aktuelle kommuner og Fylkesmannens miljøvernavdeling. Landbruksavdelingen har også en egen dedikert, kompetent ressurs på utmarksbasert næringsutvikling og næringsutvikling i og i tilknytning til verneområdene.

I arbeidet med verneplaner er det et godt samarbeid mellom landbruks- og miljøvernavdelingen i embetet.

Fylkesmannen søker å ivareta **landbrukets arealinteresser** om grunnlag for langsiktig forvaltning av produksjons-, og miljøverdier gjennom aktiv, tidlig og tydelig dialog med kommunene. Det er en utfordring å få fram betydningen av landbruksinteressene og betydningen av jordvern som et ressurs- og miljøpolitisk valg i tider med stort utbyggingspress og arealknapphet spesielt i sentrale strøk. Det er også tydeliggjort krevende utfordringer med å avveie jordverninteresser mot andre miljø- og klimapolitiske mål.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

Fylkesmannen har innen samfunnssikkerhets og beredskapsarbeidet i flere år prioritert arbeidet mot kommunene. Alle kommuner i fylket har en kriseplan for etablering av kriseledelsen. Fortsatt mangler noen kommuner en helhetlig ROS analyse og tilsynene viser at ikke alle kommunene klarer å synliggjøre at samfunnssikkerhet inngår som et naturlig element i den ordinære kommuneplanleggingen.

Regjeringen gikk i St.melding nr 39 07/08 inn for lovpålegg for kommunene på beredskapsområdet. Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvar er gjort gjeldene fra 01.01.10 og innebærer en plikt til å utarbeide helhetlige risikoanalyser og beredskapsplaner. Fylkesmannens muligheter til å påvirke kommunene til ytterligere innsats på dette området er derved betraktelig styrket.

Øvelsene i kommunene gjennomføres i hovedsak som "table top" øvelser etter mal fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Nasjonalt utdanningscenter for samfunnssikkerhet og beredskap. Også i 2009 ble det gjennomført øvelser og tilsyn i til sammen 12 kommuner som er i tråd med målsettingen for aktiviteten i kommunene som ellers består av råd og veiledning. Planlagte tilsyn i 3 kommuner pga. sykdom og administrative årsaker utsatt til 2009. Dette fanges opp i 2010 og embetet forventes å være ajour med kravet fra DSB om tilsyn i alle kommuner i løpet av fire årsperioden.

Kriseplanverket til fylkesmannen for å være i stand til å ivareta en samordningssituasjon ved større katastrofer er ajourført. Det er gjennomført et øvingsseminar med med kommuner, kriseorganisasjonen i embetet og

Atomberedskapsutvalget med atomberedskap som tema. For øvrig har beredskapsapparatet vært i kontinuerlig virksomhet siden april knyttet til Pandemiutbruddet med jevnlig møter internt og eksternt, rapportering og loggføring. Fylkesberedskapsrådet var samlet i oktober hos NRK Trøndelag med informasjonsberedskap som særskilt tema.

Samarbeidet på regionalt nivå har også i 2009 vært preget av god samarbeidsånd og samhandling i Sør-Trøndelag. Hovedaktiviteten i det regionale samarbeidet har i 2009 vært å slutføre den fylkesvise risiko og sårbarhetsanalysen, ROS Trøndelag 09. Dette er et fellesprosjekt mellom begge Trøndelagsfylkene og finansieres i et spleiselag hvor både frivillige, private og offentlige organisasjoner bidrar. Sluttrapporten forelå i juni 2009 og det ble arrangert en større ROS-konferanse i forbindelse med offentliggjøringen med relevante samarbeidsaktører i september. I arbeidet med ROS Trøndelag 09 har klimarelaterte problemstillinger hatt en bred plass, med vekt på klimatilpasning og håndtering av klimarelaterte hendelser.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde i 2009 koordineringsansvaret ved 5 Kongelige besøk i fylket:

- H. M. Kong Harald var til stede ved World Cup skiskyting i Granåsen, Trondheim 21. - 22.03.2009.
- H. M. Kong Harald deltok ved åpningen av Aqua Nor i Trondheim 18.08.2009.
- Prinsesse Märtha Louise deltok ved åpningen av den internasjonale konferansen "Barnet, språket og livet" og besøkte Møller kompetansesenter/A.C. Møller skole i Trondheim 08.09.2009.
- H. K. H. Kronprins Haakon deltok i møte med TV-aksjonen CARE og deres arrangement for studenter under UKA, Trondheim 07.10.2009.
- Prinsesse Astrid Fru Ferner deltok ved Trondheim Symfoniorkesters markering av 100-årsjubileet, Trondheim 12.12.2009.

Vi er kjent med at det er sendt invitasjon til 27 arrangementer i 2009, 5 av disse ble sendt via Fylkesmannen.

Det gikk med i underkant av 10 ukeverk til arbeidet med Kongelige besøk i 2009. Den tiden embetsledelsen og informasjonsrådgiver brukte er ikke medregnet og kommer i tillegg.

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

Tildeling av ordener og medaljer.

I 2009 ble Kongens fortjenstmedalje og St. Olavs orden tildelt innbyggere i SørTrøndelag slik:

Medaljer 2009	Kvinner	Menn
St. Olavs Orden		2
Kongens fortjenstmedalje		
Gull	1	1
Sølv	3	6

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 00.1 og 00.2	13		13	0
Sum:	13	0	13	0

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturen mangfold og friluftsliv

Fylkesmannen har en forsterket innsats for å ivareta naturens mangfold i 2009. Vi har disponert styringsmidlene på 1510 til å øke kapasiteten innen ivaretagelse av natur- og miljøverdier i saker etter plan og bygningsloven.

Vi har styrket kapasiteten og kompetansen til å kvalitetssikre og få offentliggjort naturtype- og viltområdekartleggingen i kommunene på Naturbasen. Dette vil bidra til at natur- og miljøhensyn kan komme tidlig inn i kommunenes behandling av plansaker, og gjøre kommunenes arbeid i arealforvaltningen mer kunnskapsbasert i forhold til naturmangfoldlovens forventninger.

Vi har prioritert arbeidet med friluftsliv lavt, og har begrenset dette til tilskottsbehandling og oppdrag i bestillingsdialogene med SNO. Videre påser vi at friluftsliv blir ivarettatt i saker etter plan og bygningsloven.

I arbeidet med marin verneplan har vi meldt oppstart i områdene Rødberg og Gaulosen og hatt oppstartsmøter sammen med fiskeridirektoratet for grunneiere, befolkning og aktuelle kommune.

Arbeidet med forvaltningsplaner går etter planen, med et mindre avvik på fremdriften på Femundsmarka som blir ferdigstilt på nyåret 2010.

Arbeidet med vanddirektivet har vært krevende i 2009. Krav om fremdrift har medført stort tempo i arbeidet med tiltaksrettet overvåking, klassifisering og karakterisering av vannforekomstene som var valgt i første planfase. Ulike statlige sektorer og kommuner engasjerte seg først godt inne i planarbeidet. Sammen med utfordringene knyttet til å få et lokalt eierforhold og engasjement i prosessen har dette gått utover medvirkningen. De gode drøftinger og avveininger har ikke latt seg gjennomføre i vannregionutvalget da planfremdriften hele tiden var en betydelig utfordring. Læringen fra denne prosessen er at det må økt fokus på lokal medvirkning og engasjement, samt at ulike sektormyndigheter må involveres tidlig i det videre arbeidet. Fylkeskommunen som nå overtar må få til en lokal organisering rundt de enkelte vannområdene for å kunne lykkes med helheten som forvaltningsplanen for region Trøndelag til slutt skal ha.

Vi har arbeidet lite med fremmede arter i 2009. Det er gjennomført tiltak mot fremmede fiskeslag, men ikke mot andre arter. Det siste skyldes delvis en uavklart myndighetsfordeling etter naturmangfoldloven.

Rovviltforvaltningen har vært ekstra krevende i 2009. Dette skyldes både et stort rovdyrtrykk særlig fra bjørn, og en noe uavklart felles holdning til "differensiert" forvaltning hos de utøvende fylkesmenn i forhold til skadeterskler i områder med og uten mål om yngling. Erstatningsutbetalingene i fylket er i 2009 de høyeste vi har hatt. Dette skyldes delvis at vi er over bestandsmålene for jerv og gaupe og har hatt et større innslag av vandrede hannbjørner i store deler av fylket i 2009.

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Nasjonalparkplanen ble ferdigstilt tidlig i 2009 for fylket.

Etter initiativ fra kommunene Åfjord, Roan, Osen, Namdalseid og Verran er det holdt oppklarende møter om et mulig vern av Dåpma som nasjonalpark. Prosessen avventer nå en endelig avklaring fra kommunene på hvilket grunnlag verneprosessen skal videreføres.

Skogvern

Resultatene fra bekkekløftlokaltet-registreringene ble sendt ut til grunneierne og kommunene i første halvår 2009. Det ble informert om at verdifulle lokaliteter (verdi 4-6) kan være aktuelle for vern etter naturvernloven (nå naturmangfoldloven) under ordningen om frivillig vern av skog. Ingen konkret tilbud om frivillig vern så langt, men Allskog opplyser at det er interesse i de mest verdifulle områdene.

Fylkesmannen er i hovedsak ferdig med vern av skog på Statskog SFs grunn. Det har resultert i vernevedtak for i alt 14 områder. Et område (Elgsjøen) ligger i MD for sluttbehandling. Et siste område (Jervfjellet), vil bli avklart i 2010.

Et forslag til vern på to områder på OVF sine eiendommer (Støren prestegård og Åfjord prestegård) vil bli sendt på lokal/central høring i januar 2010. Prosessen ble forsinket pga. kobling mot frivillig vern på tilstøtende private

arealer i et av områdene. Et tredje område kan være aktuelt, (Tydalsskogene), men DN har gitt beskjed om å avvente videre prosess i påvente av avklaring omkring mulig utbygging av minikraftverk i et vassdrag i lokaliteten.

Forvaltningsplaner i verneområder

På grunn av problemer med å få fatt i personell, har vi ikke fått den framdrift på forvaltningsplan-arbeidet i 2009 som vi hadde planlagt.

Følgende planer ble ferdigstilt i 2009:

Høydalmoan naturreservat

Leira naturreservat

Lauglolia naturreservat

Verneområdene i Gaulosen

I tillegg forventes forvaltningsplan for Bymarka naturreservat ferdigstilt i løpet av første kvartal 2010.

Planen for Femundsmarka nasjonalpark er forsinket pga avklaring i forhold til samiske interesser, jf. konsultasjonsordningen. Det arbeides for å kunne oversende et forslag til DN for godkjenning i løpet av første kvartal 2010.

Revidert forvaltningsplan for Sølendet naturreservat er nær ferdigstilt og vil gå ut på høring tidlig i 2010.

Arbeid med forvaltningsplaner for Ramsarområdene Grandefjæra natur-reservat, Hovsfjæra fuglefredningsområde og Innstrandfjæra fuglefredningsområde ble påstartet i 2009 og forventes sendt på høring i 2010.

Et forslag til forvaltningsplan for Sylan landskapsvernområde (lokal forvaltning i regi av Tydal kommune) ble sendt DN til faglig godkjenning medio 2009, men er enda ikke klar for høring.

Arbeidet med en forvaltningsplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde ble påstartet i 2009.

For Austråttlunden landskapsvernområde har planarbeidet avventet botaniske undersøkelser som er nødvendige i forhold til mål og tiltak i området. Disse er nå på plass og arbeidet med forvaltningsplanen er i gang.

Det arbeides også videre med en forvaltningsplan for verneområdene i Froan. Dette er en krevende oppgave, slik at framdriften er usikker.

Tiltak i verneområdene

I 2009 ble det gjennomført i alt 35 tiltak i de store verneområdene til en samlet sum av 1,5 millioner kroner (inkl. krisepakkemidler), samt 58 tiltak til en samlet pris på kr. 770.000 i de mindre verneområdene. I tillegg kommer midler tildelt SNO, hvor Fylkesmannen ofte er involvert. Dette har vært et positivt løft og vi har fått gjennomført mange gode tiltak. Det er et betydelig administrasjonsarbeid knyttet til gjennomføringen av disse tiltakene, men dette ble gitt høy prioritet, og har derfor gått ut over en del andre arbeidsoppgaver.

INON

40% av fylkets areal er i INON-soner totalt. Totalt bortfall av INON-arealer i Sør-Trøndelag i perioden 2003-2008 var på 16,3 km² (0,2 %). 33% av bortfallet skyldes veier i jord- og skogbruk, 20% enegisektoren (vindmølleparker), og 34 % andre veier/sektorer.

Naturtypekartlegging

01.01.2010, manglet Klæbu, Rennebu og Trondheim naturtypedata i Naturbase. Vi er i gang med kartleggingsrunde to, da det foreløpig ikke er noen kommuner som er fullstendig kartlagt.

I 2009 er det utført naturtypekartlegging i Røros, Klæbu og Rennebu. Miljøfaglig utredning AS utfører kartleggingene. Det pågår i tillegg noe kartlegging innefor vernede områder.

Fylkesmannen er i løpet av 2009 kommet à jour med kvalitetssikring og innlegging av naturtypedata i Naturbase.

Kvalitetssikring av naturtypedata skjer nå fortløpende.

Viltkartlegging

Det er blitt brukt betydelig med tid til gjennomgang og rapportering av de viltkartdataene som allerede er importert i Naturbase. Ni kommuner er uten viltdata i Naturbase, mens 3 kommuner har få registreringer i basen.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Villrein

Sør-Trøndelag har arealer i tre villreinområder; Forelhogna, Knutshø og Snøhetta. I behandling av kommune- og reguleringsplaner, samt dispensasjoner, arbeider fylkesmannen for at villreinområdenes langsiktige bæreevne ikke blir ytterligere redusert som følge av irreversible arealinngrep, og for at de negative effektene av menneskelige forstyrrelser i forhold til villrein begrenses.

Fylkesmannen har veiledningsansvar og økonomiforvaltning for villrein-nemnda for Snøhetta og Knutshø. I 2009 ble driftsbudsjettet i minste laget. Uforutsette hendelser ved skifte av sekretær forårsaket dette. Nemnda holdt 2 ordinære møter og behandlet noen saker på e-post. Nemnda deltar i styringsgruppe til GPS prosjektet på rein i Snøhetta. Området som nemnda er ansvarlig for er stort, og det er utfordrende å ha oversikt over aktuelle plansaker og ev. følge opp disse. Villreinnemnda er etablert som bruker på Hjorteviltregisteret. Fylkesmannen har fordelt tilskuddsmidlene i tråd med nemndas vedtak.

Fylkesmannen deltar i arbeidsgruppe for å fremskaffe og etablere grunnlagsdata om villreinens leveområde i Forelhogna villreinområde. Arbeidet med regional plan for dette området startet opp høsten 2009.

Elg, hjort og rådyr

Det er sterke bestander av elg, hjort og rådyr i fylket. Det har i flere år vært en stor bestand av elg, og de siste 4-5 år har hjorten økt merkbart i både antall og utbredelse. Det felles nå et større antall hjort enn elg i fylket. Fylkesmannen har i 2009 veiledet og gitt råd til kommunene, samt behandlet klager. Vi har et generelt inntrykk av at det er felles oppfatning mellom grunneier/jaktrettshaver og kommunal forvaltning om hvordan hjorteviltet bør forvaltes. Sør-Trøndelag fylke er delt inn i 4 hjorteviltregioner som har minst et møte i året. En av regionene er involvert i et større GPS merkeprosjekt på hjort. I 2009 ble det utvidet jakttid på hjort i 16 kommuner.

Anadrom laksefisk og innlandsfisk

Alle rapporteringskrav er gjennomført.

Rovvilt

Se omtale under hovedområde 01.

Moskus

Alle rapporteringskrav er gjennomført.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Fisk.

Fylkesmannen har gjennomført tiltak for å fjerne fremmede fiskeslag i utvalgte vann. Gjennom tiltakene har en begrenset muligheten for videre spredning av sik i Neavassdraget/ Selbusjøen og av mort på Fosenhalvøya.

Det gjenstår fremdels viktige tiltak i bekjempelse av mort fra vatn i Bymarka i Trondheim, om dette ikke gjennomføres kan morten true vannkvaliteten i kommunens drikkevasskilde om den spres dit.

Andre arter:

Det er ikke gjennomført ytterligere tiltak utenfor verneområder for å bekjempe fremmede arter. Dette delvis som følge av uklare myndighetsfordeling etter naturmangfoldloven, samt mangel på øvrige virkemidler.

01.4 Friluftsliv

Vi har prioritert arbeidet med friluftsliv lavt, og har begrenset dette til tilskottsbehandling og oppdrag i bestillingsdialogene med SNO. Videre påser vi at friluftsliv blir ivaretatt i saker etter plan og bygningsloven.

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

Ingen spesielle oppdrag. Se forøvrig underpunkt Kulturmiljø

02.3 Kulturmiljø

Fylkesmannen har deltatt i arbeidet med utvidelse av Verdensarven Røros Cirkumferens. For øvrig ivaretas kulturmiljøer i samarbeid med landbruksavdelings arbeid med kulturlandskap .

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

Arbeidet med oppfølging av vannforskriften har tatt mye tid og ressurser i 2009. Videre har vi høy fokus på miljøgifter, både forurenset grunn, sedimenter og skipsverft. Vi har også veiledet kommunene en del på dette feltet i 2009.

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Fylkesmannen har vært vannregionmyndighet for Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Det er utarbeidet Forvaltningsplaner med tiltaksprogrammer for 4 vassdragsområder. foldafjorden, Stjørdalsvassdraget, Nidelva og Gaula. Planen oversendt og behandlet av fylkestinget innen fristen

Behandlingen i VRU kunne vært bedre, men tidspress og seine bidrag fra flere statlige sektormyndigheter medførte sein og delvis ufullstendige tiltaksplaner og forvaltningsplaner.

Omfattende tiltaksrettet overvåking gjennomført og vannområdene er befart. Flerer av de aktuelle kommunen ga betydelige bidrag både økonomisk og praktisk i gjennomføringen av tiltaksovervåkingen.

03.2 Overgjødning og nedslamming

Fylkesmannen har fulgt opp utslippstillatelsen til Høvringen renseanlegg i Trondheim. (Høvringen har fått unntak fra avløpsdirektivet).

Vi har deltatt i undersøkelsen av kommunene med hensyn på kommunen som avløpsmyndighet. (1 kommune i 2008 og 2 i 2009).

Vi har fulgt opp kommunene i forhold til akkreditering av prøvetaking av avløpsvann.

Høsten 2009 hadde vi mange henvendelser fra kommunene angående fristutsettelse for spredning av husdyrgjødsel.

03.3 Oljeforurensning

Vi har bistått IUA og enkeltkommuner og deltatt i møter i tilknytning til mindre utslipp av drivstoff og olje, og har et godt samarbeid med IUA. Videre har vi overtatt fra Kystverket mindre forurensningssaker. Varslingsrutinene fungerer bra.

03.4 Miljøgifter

Vi arbeider med både grunnforurensningsdatabasen og forurensningsbasen.

Vi har deltatt i kontrollaksjonen mot galvanobransjen.

03RA3 Vi arbeider med sedimenter i Trondheim havn og forurensa grunn/sedimenter ved Nygården i Hommelvik. Prioriterte skipsverft følges opp som planlagt. mm.

03.5 Avfall og gjenvinning

All rapportering er gjennomført og vi har deltatt på alle landsdekkende kontrollaksjoner.

Det gjenstår å ferdigstille 1 tillatelse til deponi som skal drives videre og 2 avslutningsplaner for deponi som skal avsluttes. Vi har behandlet 2 søknader om tillatelse til midlertidig deponering av nedbrytbart avfall.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

Fylkesmannens kompetanse bl.a. på arealforvaltning, bioenergi og klimagassutslipp benyttes i arbeidet. Fylkesmannen har også deltatt aktivt i utformingen av fylkesdelplan for vindkraft.

Hver for seg har Fylkesmannen og fylkeskommunen etablert interne samhandlingsgrupper for å kunne se de ulike sidene ved klimaarbeidet i sammenheng (forebygging, tilpasning og krisehåndtering). Sammen har vi også i 2009 gjennomført en felles "klimaskole" for egne ansatte og fylkeskommunens politikere, der sentrale spørsmål og begreper tas opp. I tillegg er det etablert et bredt samarbeid om pilotprosjektet "Klimaråd underveis" (klimabussen), som har vært rettet mot kommunene og gjennomført i 2009.

04.1 Klimaendringer

Embetet har sammen med flere regionale samarbeidspartnere gjennomført kunnskapsformidlingsprosjektet "Klimaråd under vegg"-klimabussen. Prosjektet har besøkt alle kommuner i fylket og gitt informasjon og engasjert skolebarn, enkeltmennesker og politikere i klimascenarier, behov for utslippsreduksjoner og mulige tiltak. Videre at klimaendringene vil kreve at vi tilpasser oss endrede forhold og forbereder oss på å takle ekstremvær.

Det er holdt kurs for kommunene i klimatilpasning i samarbeid med DSB. Videre har fylkesmannen og fylkeskommunen søkt å skolere og motivere egne ansatte til klimavennlig adferd, kunnskap om scenarier mm gjennom "klimaskolen". Klimaskolen har tatt inn eksterne kunnskapspersoner og miljøer som belyser aktuelle problemstillinger knyttet til klima, klimatiltak og tilpasningsbehov.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Vi følger opp Trondheim kommune i forhold til oppstart av strategisk støykartlegging.

Ellers ingen rapporteringskrav. Ivaretas i saker etter pbl.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke aktiviteter innen dette resultatområde i 2009.

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljøfora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljøbistand

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Alle plan- og utredningsprogrammer blir rutinemessig forelagt aktuelle fagavdelinger i embetet. Kommunal- og beredskapsavdelingen samordner fagavdelingenes innspill i en felles uttalelse.

Fylkesmannen har deltatt aktivt i prosessen omkring utarbeidelse av fylkesdelplan for vindkraft. Vi har også bidratt til gjennomføringen av tematiske konfliktvurderinger av fylkets vindkraftprosjekter. Fylkesdelplanarbeidet inngår som del av grunnlaget for embetets uttalelser til planer og konsesjonssøknader vedrørende utbygging av vindkraft.

Fylkesmannen har stort fokus på barn og unges interesser i planlegging. Avdeling for oppvekst og utdanning har det faglige ansvaret for planuttalelser innenfor dette området. Fylkesmannen har også, i samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune, jevnlig konferanser med dette som tema (ca. hvert 2. eller 3. år), der barnerepresentantene trekkes inn.

Sosial- og helseavdelingen deltar aktivt i arbeidet med planuttalelser. Fylkesmannen har fokus på å heve embetets kompetanse innenfor området gjennom intern opplæring og bevisstgjøring.

Fylkesmannen formidler reindriftens interesser i plansammenheng der reindriftsforvaltningen selv ikke har anledning. Vi opplever likevel at kommunene etterspør at reindriftsforvaltningen selv må bidra med sitt budskap i flere sammenhenger. Mangel på ressurser til mer aktiv deltakelse fra reindriftsforvaltningen oppfattes som et betydelig problem og bidrar til at samarbeidsforholdet mellom planmyndighet og fagmyndighet på området ikke er tilfredsstillende. Fylkesmannen har på bakgrunn av dialogprosjektet "Felles politikk for fjellområdene", bedt LMD om å vurdere resurssituasjonen i reindriftsforvaltningen.

Innen universell utforming er det opprettet en tverretattlig gruppe som har arbeidet strategisk med å oppfylle Handlingsprogrammet. Gruppen har vært aktiv også i 2009, og består foruten Fylkesmannen av fylkeskommunen, Husbanken, Rådet for funksjonshemmede i Sør-Trøndelag og Trondheim kommune. Arbeidet har blant annet bestått i konferanser om universell utforming for ulike målgrupper. Det er også utviklet samarbeidsrelasjoner mellom de enkelte deltakerne i gruppen. Gruppen har arbeidet frem et opplegg for hvordan Trondheim som pilotkommune kan bidra med kompetansefremmende tiltak overfor andre kommuner i fylket.

På miljøområdet er det mange fagtema som skal sjekkes som del av planarbeidet, og Fylkesmannen har slitt med kapasiteten innenfor arbeidet mot kommunale og private planer etter plan- og bygningsloven. Vi opplever fortsatt høy aktivitet i strandsonen, og etterspørselen for utbyggingsarealer i disse områdene er stor.

Miljøvern avdelingen fikk i 2009 tilført ressurser for å øke saksbehandlingskapasiteten på planområdet. Dette har bl.a gitt muligheter for økt aktivitet i forhold til utadrettet virksomhet igjennom kommunedialog, plan- og miljøfaglig veiledning og tidlig planmedvirkning.

Vi har både det praktiske og økonomiske ansvaret for driftingen av Midt-norsk kystsonenettverk. Nettverket består av både juridisk og miljøvern faglig kompetanse og har 2-3 møter pr. år. Dette er et meget nyttig forum for dialog, kompetanseutvikling og samordning av statlig forvaltningspraksis.

I tillegg har vi også driftet et kystsoneplannettverk for 5 kommuner som har tatt fatt i utfordringene med å få på plass en helhetlig arealforvaltning i strandsonen. Her er det bla utmeislet en strategi for et helhetlig grep i forhold til temaet småbåthavner og naust. Denne strategien er allerede implementert i flere Sør-Trønderske kommuner.

Vi vil også for 2009 trekke frem det store omfanget av meldte og konsesjonssøkte vindkraftverk som vi har hatt til behandling. På miljøområdet har dette påført oss et betydelig merarbeid.

01.01.2009 trådte ny plandel i plan- og bygningsloven i kraft. Fylkesmannen har vært tungt involvert i arbeidet med både intern og ekstern opplæring i den nye loven. Det har bl.a. vært gjennomført tre regionale to-dagerskurs og flere endagskurs for kommunene, med fokus på den nye loven.

Innfasing av naturmangfoldloven gir nye krav i forhold til kunnskap og saksopplysning. Informasjonsarbeidet om loven og konsekvensene av denne bla for kommunal planlegging startet i 2009 og vil fortsette i inneværende år.

Areal- og transportutfordringene knyttet til storbyutfordringene i Trondheimsregionen, er et ressurskrevende arbeidsområde. Arbeidet med nytt logistikknutepunkt for trondheimsregionen (ny godsterminal og havn) og interkommunal arealplan (IKAP) for samme området, krever mye tid og ressurser.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Innføring av ny plandel i plan- og bygningsloven

Fylkesmannen har sammen med fylkeskommunen og en del andre offentlige etater gjennomført en rekke konferanser /kurs og seminarer om ny plandel, hvorav 3 store 2 dagerskurs. Tilsammen har mellom 8-900 personer fra kommuner, annen off og privat virksomhet vært på kurs.

Klagesaker etter plan- og bygningloven.

Når det gjelder klager over kommunale vedtak knyttet til plansaker etter plan- og bygningsloven, vises til samlet fremstilling under resultatområde 66.1.

06.3 Samordning av statlige interesser

Det er opparbeidet rutine på at Fylkesmannen presenterer statlige forventninger i planarbeidet ved oppstart av kommunale planprosesser, gjerne i egen oppstartmøter. I tillegg gjøres dette ved Fylkesmannens helhetlige kommunebesøk (hver kommune besøkes normalt hvert 4. år), og gjennom det såkalte "kommunebildet" som lages som forberedelse til dette møtet, jf. kap. 2.1.4 ovenfor.

Fylkesmannen arrangerer kvartalsvise møter med ledere for regionale statsetater, hvor ulike tema av felles interesse tas opp. I disse møtene er fylkesplanen fast tema, både under utarbeidingen av ny felles fylkesplan for trøndelagsfylkene, som ble vedtatt i 2008, og i gjennomføringen og oppfølgingen av planen og dens årlige samhandlingsprogrammer. Engasjementet rundt fylkesplanarbeidet har vært svært stort blant de regionale statsetatene denne gang. Fylkesmannen legger vekt på å engasjere de enkelte etatene i henhold til deres ansvarsområder også i gjennomføringsarbeidet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke delegert innsigelsesretten til fagavdelingene, men avgir en samlet uttalelse i kommunale planer. Avdelingenes faglige innspill samordnes i Kommunal- og beredskapsavdelingen. Dersom de faglige innspillene og innsigelsesvarslene er i tydelig motstrid, drøftes spørsmålet med embetsledelsen. Det er samtidig et mål at ingen faglige syn skal "samordnes bort", men gå tydelig frem av uttalelsen. Det ligger i sakens natur at denne delen av vårt oppdrag kan inneholde interessante og tildels vanskelige utfordringer, kanskje særlig fordi det ikke tilligger Fylkesmannen å prioritere mellom ulike nasjonale hensyn som embetet er satt til å ivareta. Samtidig skal også det lokale handlingsrommet ha vekt. Vi arbeider mye med disse spørsmålene, og ser at det her er et potensial for å utvikle oppgaveløsningen ytterligere. Fylkesmannen arrangerer ukentlig felles planforum, med deltakelse fra regional stat og fylkeskommunen hver 14. dag. Her gis fylkeskommunen og kommunene anledning til å presentere planer som det arbeides med. Saker til uttalelse er gjenstand for drøfting. I tillegg gis det orienteringer om ulike faglige tema. Således har planforum i hele 2009 vært brukt til gjennomgang og drøfting av sentrale spørsmål i ny plandel i plan- og bygningsloven. På samme måte har det vært bred og aktiv deltakelse fra fylkeskommunen og regional stat i informasjons- og opplæringsarbeidet overfor kommunene i forbindelse med ny plandel i plan- og bygningsloven.

06.4 Kart og geodata

Sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens kartverk er Fylkesmannen i aktiv dialog med

kommunene om plan- og bygningslovens nye bestemmelser. I denne dialogen er planregister, kart og stedfestet informasjon et sentralt tema sammen med faglige/-prosessuelle/juridiske problemstillinger. Arenaer for denne dialogen er regionale samlinger og besøk i kommunene. Sør-Trøndelag har opprettet et eget planutvalg under Norge Digitalt hvor Fylkesmannen deltar med både jurist og plankoordinator.

Geovekstdata og data fra Norge digitalt er en del av infrastrukturen i embetet gjennom bruken av kartportalen vår GisLink (www.gislink.no). Kartdata brukes daglig og er en nødvendighet i forvaltningen. Med Geovekst- og Norge digitaltdata sørger vi for at alle nivå i forvaltningen har tilgang på oppdatert geografisk informasjon. Det er særlig innen fagområdene landbruk, miljøvern og beredskap bruken er størst. Kartdata brukes også utstrakt til analyser og produksjon av temakart. Interessen for GIS er tiltagende i embetet og planer på høring blir behandlet ved hjelp GIS.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

Fylkesmannen har satt et større trykk på miljøstatus, men vi er ikke ajour. Det har vært arbeidet målrettet med Forurensningsbasen i hele 2009.

Vi har felles møter med kommunene, både på politisk og administrativt nivå sammen med avdeling for landbruk og bygdeutvikling. Dette er gode arenaer både for å få formidlet nasjonal politikk og diskutert enkeltsaker. Vi arbeider målrettet for å få kommunene til å søke om skjønnsmidler, men har ikke greid å få opp spesielt mange gode tiltak så langt.

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Miljøstatus er under oppdatering.

Vi er noe på etterskudd med Forurensning, men arbeidet følges nå opp systematisk etter egen plan.

07.3 Virkemidler og prosesser

07RA2 Rapportering av siste års kontrollvirksomhet gjennomført innen 15 mars.

07RA3 I 2009 ble saksbehandlerkapasiteten økt til 1 årsverk. Dette var noe under målet om 1,3 årsverk på tilsyn. Det ble gjennomført en del egeninitiert tilsyn samt at vi deltok i alle landsdekkende tilsynsaksjoner.

07RA4 Gjennomført rapportering av landsdekkende tilsynsaksjoner.

07RA5 Rapportert foreløpig og endelig budsjett på gebyrfinansierte stillinger

Ressursrapportering

Miljøvern avdelingen har innen sine resultatområder 16,9 år finansiert innen 1510 og 0,75 år finansiert på fremmedkapitler. I tillegg har vi hatt ca 0,5 år NAV medarbeidere i praksisplass.

Midlertidig ansatte innen forvaltningsplaner og kvalitetssikring av BMF kom seint på plass. Begge stillingene vil bli videreført inn i 2010 for å styrke arbeidet på disse prioriterte fagområdene.

Avdelingen har siden 2009 dratt nytte av styrkingen med en stilling på planarbeidet og arbeidet mot kommuneplaner mm går lettere nå. Avdelingen er blitt i stand til å øke sin aktivitet innen politikkformidling,

tidlig medvirkning og god dialog knyttet til ulike inngrepssaker.

Innen forurensningsfeltet har vi en bemanning som ligger rett i underkant av hva den bør være.

Innen resultatområde 01 burde avdelingen vært styrket slik at vi kunne sikre arbeidet med kartlegging og kvalitetssikring av biologisk mangfold og holde trykket i arbeidet med verneplaner og forvaltningsplaner. Bekymringsfullt er det at ressursene knyttet til rovviltforvaltning ikke strekker til i forhold til en økende arbeidsmengde innen erstatningsbehandling, løpende håndtering av skadesituasjoner og en økende konfliktgrad mellom rovviltpolitikk og næringsutøvelse. Embetet ser behov for å øke kapasiteten til å arbeide mer aktivt med forebyggende tiltak, opprettholde en nær og god dialog med næringen, gjerne på beitelagsnivå og å bistå kommunene.

Generelt har vi noe begrensede ressurser til å arbeide så aktivt med miljøstatus som vi ønsker.

Resultatområde	FMST	Sum		
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 01	293	48	293	48
Resultatområde 02	20		20	0
Resultatområde 03	162		162	0
Resultatområde 04	41	0	41	0
Resultatområde 05	0	0	0	0
Resultatområde 06	243		243	0
Resultatområde 07	97		97	0
Sum:	856	48	856	48

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Jordbruket i Sør-Trøndelag har et godt og sterkt miljø innen husdyr- og planteproduksjon. Flere prosjekter innen det tradisjonelle jordbruket bidrar til å opprettholde dette, - bant annet: "Folkefjøsset", "Heldiggris fra ST", "Kunnskapsløft for småfe-næringa", "Tineprosjektet", "ØkoLØFT – kjøtt og grønt" og satsinga mot hagebruk.

Omstruktureringa i næringa fortsetter her i fylket som i resten av landet. Antall aktive bruk er i noen grad fortsatt redusert og dermed også antallet aktive produsenter, men produksjonen opprettholdes i all hovedsak.

Behovet for oppgradering av bygningsmassen på husdyrbrukene i fylket, spesielt innen melk- og kjøttproduksjon på storfe, er stort. Behovet for investeringsvirkemidler vokser. Positivt at det ble bevilget ekstra midler til dette gjennom årets jordbruksforhandlinger. Samtidig nødvendig å ha fokus på å redusere produksjonskostnadene.

Kommunene har tatt ansvar og gjør sitt beste for å ha en effektiv veterinærtjeneste i kommunen. Det er også i år tildelt stimuleringsstilskudd til prioriterte kommuner med kr 600.000. Omsøkt beløp var på kr 1.250.000. Dette er et viktig bidrag for å styrke veterinærtjenesten i næringssvake områder.

Sør-Trøndelag er fremdeles det ledende fylket i landet på utvikling av økologisk landbruksproduksjon. Vi fikk i august 2009 status som foregangsregion økologisk melk sammen med Nord-Trøndelag.

I Sør-Trøndelag er melkeproduksjonen selve grunnfjellet i landbruket. Det er ugunstig at leieprisen på kornareal nå er høyere enn utleie til grasproduksjon. Dette medfører blant annet at man i deler av fylket har problemer med å få tak i nok grovfôr/grovfôrareal.

Nedgangen i hagebruks-produksjonen i fylket ser nå ut til å ha stagnert. Det er utviklet tettere kontakt mellom produsentene og veiledningsapparatet i de to Trøndelagsfylkene og vi håper på en positiv utvikling framover.

FMLA deltar på jevnlig kontaktmøter med kommuner og produsenter og arrangerer også jevnlig møter for

fagansvarlige i kommunene og veiledningsapparatet. Gir opplysninger om husdyrproduksjon til MVA, Mattilsynet m.fl. Avdelingen har ansvar for saksbehandling for forebyggende og konfliktdepende tiltak. Samarbeid med Miljøvern avdelingen, MVA, angående opplysninger til Regional Rovviltnemnd (RRN) og deltar på møter.

For 2009 var tap (i %) i Organisert BeiteBruk 4,49 % for voksne sau, 9,97 % for lam og 7,62 % for alle. Rekordhøye tap. I 8 kommuner har det vært omfattende bjørneskader, Tydal, Selbu, Røros, Holtålen, Klæbu, Melhus, Midtre Gauldal og Rennebu. I tillegg tap til jerv, gaupe og kongeørn. Det er registrert øking i antall sau og storfe sluppet i beitelag.

Felles Landbruksmelding for Trøndelag er utarbeidet i 2009 og skal behandles i de to fylkestingene i februar/mars 2010. Meldinga gir en oppdatert og inngående statusbeskrivelse av landbruk og landbrukstilknyttet virksomhet i Sør- og Nord-Trøndelag. Ved samarbeid med nasjonale og regionale forskningsintitustasjoner, har en fått ny kunnskap og sammenstilling av sysselsetting og verdiskaping i store deler av landbrukets verdikjede i regionen. Meldinga beskriver videre viktige utfordringene innen landbruket i regionen og peker ut målområder og mulige felles satsingsområder for det trønderske landbruket framover.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2008	2007
FMST	43218	72850	86	4,49	9,97	6,35	7,18
Sum	43218	72850	86	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Avvirkninga i fylket har hatt en positiv utvikling siden 2002. Dette stoppet opp i 2008 som følge av reduserte tømmerpriser.

Skogkulturinvesteringene øker og vi er fornøyd med utviklingen i forhold til etablering av foryngelse etter hogst. Det er imidlertid fortsatt en for stort areal som ikke forynges aktivt etter hogst. Analyser viser at skogeierne bruker skogfundsordningen mer aktivt. Det er imidlertid fortsatt stort behov for veiledning, for å bidra til mer aktiv bruk av skogfundsordningen.

Den store utfordringen er fortsatt for lavt aktivitetsnivå på ungskogpleie, men vi ser nå klart en bedring.

Samarbeidet innenfor skogbruket i fylket utvikles videre. "LENSA" er benevnelsen på en samarbeidsstruktur hvor aktører innenfor skogbruket samarbeider innen den enkelte kommune og over kommune- og fylkesgrenser.

Strukturen omfatter 5 lokale samarbeid og 26 kommuner.

For å utvikle samarbeidet og bidra til økt måloppnåelse er det nå igangsatt et prosjekt med pådrivere i hvert av de lokale samarbeidene. Dette er gjort mulig gjennom et samarbeidsprosjekt i fylket. Prosjektet er en konkret oppfølging av fylkespolitikernes behandling av Kystskogbruksmeldinga.

Den generelle utvikling innenfor skogbruket har i en periode gjort det krevende å promotere investeringer i veger overfor skogeiere. Men dette er forbigående og vi ser nå en økning i vegbyggingsaktiviteten. Etablert prosjekt med operativ vegplanlegger og igangsatt arbeid med revisjon av hovedplaner for skogveier, vil være viktig i forhold til satsingen på skogsveger i fylket.

Taubanemiljøet innenfor skogbruket er lite og sårbart. Iforbindelse med behandling av NMSK midlene ble det gjort noen justeringer i forhold til tilskuddet som kan bidra positivt. I tillegg vil bratt terreng prosjektet i regi av Kystskogbruket være et viktig tiltak. I forhold til framtidig aktivitet i det bratte terrenget, vil det være avgjørende at vi blir flinkere til å se vegbygging og drift i bratt terreng i sammenheng. Effektivisering gjennom utviklingsarbeid er også en svært viktig faktor.

Vi er fortsatt bekymret over at kommunale NMSK-midler som er viktig for skogkultur og lokalt engasjement har vist en jevn nedgang siden 2006. For 2009 dekket de tildelte midler knapt 40% av innmeldt behov på skogkultur i kommunene.

BioKom og "Klimabussprosjektet"(se 25.2) er viktige innganger i fylket for å kommunisere skogens- og

skogbrukets rolle i klimasammenheng. I tillegg har vi stor nytte av samhandlingen i Skognæringa i Trøndelag og Kystskogbruket for å synliggjøre potensialet.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Regionalt, offentlig partnerskap inkl. Innovasjon Norge, samt KS og landbrukets organisasjoner (jord og skog), deltar i *Regionalt Landbruksforum (RLF)* sammen med landbrukste faglige organisasjoner. FMST er prosessleder. Det er avholdt 3 møter i Regionalt Landbruksforum i 2009. Ny representant i forumet er Norges Bygdeungdomslag. RLF gir innspill til, behandler og slutter seg til Regionale Strategier for Landbruksbasert næringsutvikling som er styrende for forvaltning av både økonomiske og administrative virkemidler.

Regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling (RNS) er rullert i 2009. Dette er en overordnet plan for arbeidet med å utvikle landbruket og bygdene i Sør-Trøndelag. Strategiene skal bidra til økt samarbeid og bedre samordning, og legger rammer for satsingen på landbruksbasert næringsutvikling. Arbeidet med strategien har vært forankra i et bredt sammensatt partnerskap med Regionalt Landbruksforum som rådgivende forum.

I forbindelse med utarbeidelsen av *Landbruksmelding for Trøndelag* ble det opprettet en referansegruppe bestående av Bondelag og bonde- og småbrukerlag, samt Fylkeskommunen og Fylkesmannen i begge fylker. Tenkeloft Trøndersk Landbruk, hvor FMST også deltar, har også utarbeidet/revidert SWOT, mål og strategier for trøndersk landbruk.

Eget tildelingsbrev til IN er utarbeidet og oversendt førstekvartal 2009. Ved tildeling av BU-midler ligger mål for nasjonal næringsstrategi til grunn, RNS samt Retningslinjer for bruk av BU-midler i Sør-Trøndelag i 2009.

Det er avholdt 2 møter med landbrukets organisasjoner om fordeling og bruk av BU-midler til tilretteleggingstiltak (*BUforum*).

Den løpende kontakten på operativt nivå/saksbehandlernivå for koordinert forvaltning av virkemidler med IN, STF, FM er god. To nye perspektiv og områder er trukket fram og forsterket i regional samhandling i 2009 :

- Inn på TUNET: Bidratt til å følge opp nasjonal handlingsplan for Inn på TUNET. Regionalt partnerskap og øvrige sektorområder hos FM er involvert i arbeidet med Inn på TUNET bla. Gjennom omsorgsplan 2015.
- Tjenesteproduksjon. Satsingsområde i virkemiddelbruk, kommunekontakt og bruk av personressurser.
- Ungdom: Sørget for et godt og styrket samarbeid med Norges Bygdeungdomslag og 4H gjennom en egen ungdomssatsing i 2009. Stikkord her er rekruttering, bolyst og entreprenørskap. Satsingen videreføres og forsterkes i 2010.
- Mat, lokal mat. Viktige deler av satsingen kanaliseres via det regionale, felles utviklingsselskapet Oi! Trøndersk Mat og drikke AS der også Fylkesmannen har bidratt med kompetanse og ressurser. I tillegg har fylkesmannen mobilisert og støtte virksomheten i Hanen og Bondens Marked som har hatt en meget bra utviling med 25-30 % vekst i total og deltakerberegnet omsetning og tilslutning.

Fylkesmannen har i en flerårig satsing arbeidet for utvikling av tjenesteproduksjon i landbruket. Inn På TUNET-satsinga har vært og er viktig og har gjennom organiseringen som er valgt en god regional forankring og etterhvert også kommunal, med interessenter både i landbruk, oppvekst-, helse- og velferdsområdet. Det er etablert 70 tilbud i fylket de siste åra gjennom tverrfaglig satsing, utstrakt nettverksarbeid og tett oppfølging regionalt og lokalt. Satsingen i 2009 ble dreid mot utfordringer og mulighetsområder fra Omsorgsplan 2015. IPT-satsinga er derfor en tverrfaglig satsing i embetet i tillegg til at andre statlige og nasjonale etater er involvert i arbeidet.

I tillegg til IPT-satsinga er det også oppnådd gode resultater i bygdeservice-liiknende tiltak der nye produkter (bl.a. helse og velferd) utvikles og nye deltakergrupper trekkes inn og bidrar til å trekke kvinner inn i virksomhetene. Nye muligheter for yngre gardbrukere av begge kjønn og styrket inntekt grunnlag og bosetting.

Årsrapport på fylkesmannens bruk av BU-midler til utrednings- og tilretteleggingstiltak 2009 er sendt Innovasjon Norge. Bruken av BU-midlene rapporteres til partnerskapet i RLF der bruken relateres til oppsatte mål og strategier og evalueres også regionalt. Etterspørselen etter regionale BU-midler til utviklingstiltak er fortsatt langt større enn tilgangen på midler i fylket.

Det er Fylkesmannens oppfatning at samhandlingen med regionale aktører er i stadig utvikling og styrking. Jevnlige kontaktmøter med bedre kontinuitet og regularitet og klarere tematisk inngang, har styrket relasjoner og

oppgaveløsningen. Arbeidet med prosjektet "Utvikling av kommunene som førstelinjeaktør i næringsarbeidet", FUNK, har også bidratt til mer, bedre og mer målrettet samhandling. Styringsgruppe utgjøres av leder FMLA, regionleder IN og avdelingsleder Sør-Trøndelag Fylkeskommune, regional utvikling.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Kontakt med IN om forvaltning-av verdiskapingsprogrammene. Fortsatt litt ad hoc-preget. Kontakt gjennom INs regionale styremøter og representasjon i styret, samt på operativt nivå. Samhandling både på mat- og treprogrammet i prosjektrettet aktivitet, på bioenergi i prosjektet Biokom og mot kommunesektoren har gitt god samhandling. Samhandling om virkemiddelbruk og strategisk, regional virkemiddelforvaltning er tema blant annet i Regionalt Landbruksforum.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

22.3 Miljøprogram og miljøplan

RMP er revidert og godkjent av SLF. Vi har, slik vi fikk signaler om, spissa ordningene mer enn tidligere. Dette gjelder både på kulturlandskap og forurensing. 34 % av budsjettet går til temaet forurensing, de resterende til temaet kulturlandskap. Dette er en liten reduksjon på temaet forurensing i forhold til fjorårets forbruk.

Arrangert 4 regionmøter med landbruksansvarlige i kommunene med utgangspunkt i tema fra RMP og SMIL-ordningen.

Våre aktivitetstall for hovedområdene kan hentes ut av fagsystemet.

Arbeidet på forurensingsområdet er i hovedsak knytta til Regionalt miljøprogram og utarbeidelsen av tiltaksprogram og forvaltningsplan for Vannregion Trøndelag. FMLA har bidratt med innspill til arbeidet.

Forurensingssituasjonen er ikke dramatisk. Hovedutfordringen er erosjon og avrenning fra høstpløyde arealer under den marine grense. Punktutslipp forekommer i første rekke i tilknytning til rundballelager og separate avløp. Vi har imidlertid ikke full oversikt over dette forholdet.

Vi har tro på at avrennings-problematikken kan løses ved holdningsskapende arbeid og frivillige tiltak knytta til de regionale miljøtilskuddene og Vannrammedirektivet (VRD). Det er behov for ei kartlegging av forekomsten av punktutslipp. En omforending av RMP-midler til en ytterligere satsing på endra jordarbeiding kan være aktuelt. Ulempen med dette er at det vil gå ut over grovfôrproduzentene og kulturlandskapet inkludert beitebruken. Det beste hadde derfor vært om potten til RMP-tiltak hadde økt slik at fylkene kunne ha en større satsing på endra jordarbeiding uten at det trenger å gå utover tiltak rettet mot grovfôrproduksjon.

Aktivitetsfremmende fordeling av økonomiske virkemidler til kommunene er gjennomført. SMIL-midler er brukt på prosjekter i kommunene etter deres egne prioriteringer:

- Bedre kontroll på overflatevann
- Renske kanal
- Åpne lukket grøft
- Nye avløpsrør
- Miljødam
- Utvendig gjødselkum(!)

Det ble arrangert regionmøter for landbruksforvaltninga i kommunene der ett av temaene var bruk av SMIL-midlene.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2008 etter søknadsomgang 2007 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmiddel	Avfallsinnsa
FMST	4952043	8302988	114000	0	9190594	273100	0
Sum	4952043	8302988	114000	0	9190594	273100	

22.4 Økologisk landbruk

Har gjennomført en bred prosess i forbindelse med utarbeidelsen av søknad om foregangsfylke. Vi ble, sammen med FMLA-NT, tildelt prosjektet ”foregangs-region på økologisk melkeproduksjon” i august 2009. Vi har i høst brukt tid på å konkretisere prosjektet ytterligere.

ØkoLØFT (kjøtt, grønt, info) er også dette året storsatsinga vår mot primærproduksjonen. I tillegg støtter vi bonderetta aktiviteter i regi av Norsk Landbruksrådgivning med drøyt 50 % av midlene vi får fra SLF. I tillegg støtter vi tiltak retta mot forbruker, første rekke som tilskudd til gjennomføring og deltagelse på messer og festivaler. Vi har også støtta et prosjekt på Fosen videregående skole – Økomat i undervisninga.

Rapporterer til Statens landbruksforvaltning om midler til oppfølging av tiltak i regionale planer i henhold til særskilt rapporteringsfrist. Gjennomført som planlagt.

22.5 Tre og miljø

Nord- og Sør-Trøndelag samarbeider om nyskaping og verdiskaping med trevirke som utgangspunkt gjennom felles prosjekt- ViT (Verdiskaping i trebransjen i Trøndelag). Nåværende prosjekt avsluttes i 2009 og innretning på videreføring av innsatsen diskuteres. Prosjektet får midler over treprogrammet

Bioenergisatsingen skjer gjennom prosjektet BioKom (Bioenergi i kommunene i Sør-Trøndelag). Klima- og energiplaner i kommunene og biovarmeprosjekt basert på trevirke har vært hovedproduktområdene. Vi har hatt god effekt av denne satstingen, selv om gjennomgående lave strømpriser har bidratt til at realisering av varmeanlegg har tatt lengre tid enn forventa.

Det er gjennomført en kartlegging av biogassressursene både basert på husdyrgjødsel og trevirke i fylket. Dette representerer også en metodeutvikling på kartlegging, som bør kunne ha overføringsverdi til andre fylker. Det arbeides nå med å ta dette arbeidet videre med å utvikle et verktøy for plassering og dimensjonering av biogassanlegg. Dette vil skje i nært samarbeid med Biogass Midt-Norge.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Fylkesmannen har også i 2009 gjennomført opplærings- og kompetansetiltak for både kommunepolitikere i fylket og ansatte i kommunal landbruksforvaltning. I tillegg har fagansvarlige på området stilt sin kompetanse til disposisjon ved særskilte møter med kommunene der eiendoms- og bosettingspolitikk er diskutert med utgangspunkt i nasjonal politikk og aktuelt lov- og regelverk.

I første halvår 2009 har fylkeslandbruksstyret (FLS) gjennom tre møter behandlet 14 klagesaker etter landbrukslovgivningen (jord-, odels- og konsesjonslov). Av disse 14 er 8 saker hvor kommunens vedtak ble omgjort. Når det gjelder saksbehandlingstid blir de aller fleste sakene lagt fram i førstkommende møte i FLS etter at sakene kom inn.

I andre halvår 2009 har FLS gjennom tre møter behandlet 13 klagesaker etter landbrukslovgivningen (jord-, odels- og konsesjonslov). Av disse 13 er 3 saker hvor kommunens vedtak ble omgjort. Når det gjelder saksbehandlingstid blir de aller fleste sakene lagt fram i førstkommende møte i fylkeslandbruksstyret etter at sakene kom inn.

Rapport til Statens Landbruksforvaltning om jordfondet innen 1.2.2009 : Rapport avgitt etter plan. Samtlige eiendommer vi hadde i jordfondet er solgt. Enkelte av kontoene gikk i pluss, men disse pengene blei overført til

Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Kontrollplan for 2009 er utarbeidet og også sendt SLF. FMLA-ST har gjennomført 7 forvaltningskontroller i kommunene og 13 foretakskontroller dette året.

Matriseoversikt over FMST sitt kontrollarbeid på Landbruksområdet 2009 oversendes separat.

Etter kontrollene er det generelle inntrykket at kommunene gjør et godt arbeid med forvaltning og kontrollarbeid. Vi finner likevel at det er utfordringer knyttet til forvaltningsloven bl.a. knyttet til habilitet og formelle prosesser omkring tilskuddsforvaltning. Vi har primært kontrollert ordningene innen produksjonstilskudd, RMP og SMIL/NMSK og gjør enkelte funn på alle disse ordningene, men finner at spesielt miljøplan er en utfordring for både enkeltbrukere og kommunene.

Oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen: Se vedlagte rapport om dispensasjonssøknader og klager.

Landbruksvikarstillinger er fordelt på kommuner og summert opp pr. avløserlag i tråd med anbefalinger fra SLF. Avløserlagene administrerer fra 2009 landbruksvikarene sjøl om det ennå er landbruksvikarer som er ansatt i kommunen. Avløserlagene gjør en god jobb og har samarbeidet godt både med kommunene og med oss.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2008 - antall

Klagebehandling

Embeter	Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
FMST	1	6	0	0	1	0
Sum	1	6	0	0	1	0

Dispensasjonssøknader

Embeter	Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
FMST	10	0	1	1	0	0	45	0	0
Sum	11	6	1	1	1	0			

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

I gjeldende strategisk plan for landbruksområdet ved FMST er videreutvikling av relasjoner til kommunene, kompetanseoverføring og regionalt partnerskap tungt vektlagt. Fylkesmannens avdeling for landbruks- og bygdeutvikling gjennomfører annen hvert år dialogmøter med alle kommunene ved politisk og administrativ ledelse og fagstab sammen med embedets Miljøvernnavdeling. Kommunens rolle som landbrukspolitisk aktør står sentralt i dialogen sammen med oppfølging av ressursbruk og kompetanse på landbruksområdet, utviklingsarbeid og virkemiddelforvaltning generelt og spesielt. Møtene er svært dialogpreget, har gode evalueringer og gir etter vår vurdering gode utviklingsarenaer. Fylkesmannen registrerer at ressursbruken på landbruksområdet i kommunene til tross for en tilbakegang over tid likevel må kunne sies å ha holdt seg rimelig opp fram til nå. Vi ser likevel nå en utvikling der kommunenes ressursbruk på landbruk igjen settes under stort press. Noen kommuner har etablert kommunalt samarbeid om landbruksforvaltning og -utviklingsarbeid. Vår vurdering er at dette har virket positivt på engasjement, kommunenes initiativ og rolle som landbrukspolitisk aktør og bidratt til å frigjøre ressurser til utviklingstiltak og førstelinjetjeneste i næringsutvikling.

Dessuten gjennomfører Fylkesmannen flere informasjons- og kompetansetiltak i året som er tilgjengelige for både kommunalt ansatte og lokalpolitikere.

I tillegg kommer et betydelig antall henvendelser per telefon fra kommunale saksbehandlere og ulike private aktører i spørsmål som gjelder eiendomsjuridiske forhold. Det kan også nevnes kursvirksomhet som tilbys fra Fylkesmannen til kommunene samt de møtene vi har vært invitert til hvor kommunene har hatt spesielle tema på dagsorden. FMST tilbyr mindre samlinger med aktuelle kommuner på blant annet lovforvaltning. Vi har god

erfaring med slike møter / samlinger og evalueringene er gode også her.

Vi legger til grunn at etterspørselen etter kompetanse / bistand fra kommunalt hold er en god indikasjon på at det skapes et landbrukspolitisk engasjement i kommunene gjennom vår aktivitet.

Utarbeidningen av "Landbruksmelding for Trøndelag" har også lagt til rette for økt lokal- og regionalpolitisk engasjement for landbruk og landbrukstilknyttet virksomhet.

Tildelingen over kap. 1144 post 77 er brukt til arbeidet med rovvilt, møtevirksomhet i tilknytning til vannrammedirektivet, jordvernkonferanse og Røroskonferansen (konferanse som samler all kommunal landbruksforvaltning, landbruksorganisasjoner, forskning og andre i regionalt partnerskap i fylket. Temaene i år gikk mye på økonomi). Røroskonferansen har utviklet seg til å bli et viktig ledd i arbeidet med både kommunerealsjon, kompetanseheving og som utviklingsarena for regional og kommunal landbruksforvaltning.

Samarbeidet med regionalt partnerskap (Innovasjon Norge, S-T Fylkeskommune og Mattilsynet) er i løpet av 2009 styrket og bedret. Vi har også mer kontakt med KS både direkte og som del av eksempelvis arbeidet med utvikling av kommunene som førstelinjeaktør i næringsarbeidet.

Avdelingen har over lengre tid vært involvert i og hatt ansvar for et stort antall prosesser relatert til landbruk og bygdeutvikling ute i kommunene. Dette arbeidet er videreført i 2009. Medarbeidere i avdelingen og kommunene har gjennom aktive tiltak utviklet ferdigheter på prosessledelse.

Prosjekt "Nettverk for optimistbygdene" er et samarbeid mellom FM, avd. landbruk og bygdeutvikling, STFK og 6 lokalsamfunn i 5 kommuner i Sør-Trøndelag. Prosjektet inngår i KRD sin småsamfunnssatsing. Prosjektet bidrar til å utvikle avdelingens rolle som kompetansesenter. I regi av prosjektet er det gjennomført kurs i budskapsutvikling gjennom samarbeid med Raus Kommunikasjon. Konferansen "Bygdegnist- med optimisme som verktøy" ble gjennomført i oktober med god deltagelse. Målgruppen var representanter fra alle bygder i fylket som ville være med.

På skogbruk prioriteres den faglige oppfølgingen av fagansvarlige på skog i kommunene gjennom regionmøter. Gjennom kommunevise faktaark på skogbruk fokuseres det på måloppnåelse i forhold til virkemiddelbruk. Disse revideres hvert år.

Forvalterkurs på landbruksveier er gjennomført med god deltagelse fra kommunene i fylket.

Prosjekt på bioenergi har vært en av de utløsende faktorene for et samarbeid mellom KS, STFK og FMST om kommunenettverk med klima og energi som tema.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Sør-Trøndelag Fylkeskommune tok i 2009 initiativ til Klimabussprosjektet "Klimaråd Underveis". I tillegg til initiativtakerne står 23 samarbeidspartnere bak prosjektet. Klimabussprosjektet klimaråd underveis i Sør-Trøndelag har i løpet av 2009 nådd ut med klimaråd til alle kommuner i fylket. Prosjektet har nådd over 5000 personer, hvorav 22 barneskoler og 6 videregående skoler. Det har vært temamøter om klima i 23 av 25 kommuner, deriblant om Klima og landbruk.

Arbeidet med revisjon av hovedplan for skogbruksplanlegging er igangsatt.

Vi har i tidligere rapporter vist til at det er behov for å ta en del grep i forhold til skogbruksplanleggingen. Vi har uttrykt et stort behov for rolleavklaringer og forenklinger og standardisering av prosessene. Vi forutsetter at FM blir påkopledd i sterkere grad framover i forhold til utvikling av fagområdet.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Synliggjøringen av de nasjonale målene om jordvern og kulturlandskap gjøres fortløpende i dialogen med kommunene og andre regionale myndigheter. Langsiktige hensyn til jordvern og kulturlandskap vektlegges og vi har fremmet innsigelse til flere konfliktfylte planer i kommunene.

FMLA-ST har holdt forelesninger om jordvern/byutvikling for studenter og bondelag. Vi bidrar også aktivt i arbeidet med interkommunal arealplan for Trondheimsregionen (IKAP), samt bidrar aktivt i arbeidet med å lokalisere ny godsterminal i regionen.

FMLA-St har økt fokus på krav til utnyttingsgrad. KOSTRA-tallene fra 2008 gir all grunn til å skjerpe inn jordvernet i fylket ytterligere.

FMST arrangerte i samarbeid med FM i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal en godt besøkt regional jordvernkonferanse 27. januar 2009.

Som del av kommunedialogen, har FMST deltatt på regionmøter om ny planlov med fokus på jordvernvirkemidlene i loven.

FMLA-ST har delt ut landbrukets kulturlandskapspris 2009 til ”Melhussletta turstier” og ”Varig vern av Medalhus”. Dette er tiltak som bidrar til allmenn oppmerksomhet om kulturlandskap som ressurs og verdi.

Vi har også arrangert kurs om skjøtsel av gammel kulturmark for å kvalitetssikre tilskudds-ordningen om dette i RMP.

Prosjekt *Veisyn*, bidrar mye til allmenn oppmerksomhet om gjengroing og betydningen av åpent kulturlandskap.

Som det ble rapportert om i 2008 er seterdalene i Budalen pekt ut som ”Utvalgte kulturlandskap” i Sør-Trøndelag. Områdeplan ble levert SLF i oktober 2008. Har i 2009 skrevet skjøtelsavtaler og innvilget midler til skjøtels-tiltak, samt gjennomført infotiltak i forbindelse med dette. Rapport sendt SLF 08.01.2010.

Mye av aktiviteten på kulturlandskap i 2009 har vært i forbindelse med utvalgte kulturlandskap, samt fokus på temaet i møter med mer.

I 2007 ble det laget en oversikt over tilstand og utvikling i områdene som er betegnet som spesielt verdifulle i Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Sør-Trøndelag (5/96). I mange av områdene er det satt i gang SMIL-tiltak for å ta vare på kulturlandskaps-verdiene. Noen områder mottar også RMP-midler, samt midler fra DN.

Vi er fortsatt bekymret over at kommunale NMSK-midler som er viktig for skogkultur og lokalt engasjement har vist en jevn nedgang siden 2006. For 2009 dekket de tildelte midler knapt 40% av innmeldt behov på skogkultur i kommunene.

26.2 Samfunnsplanlegging

FMST bidrar aktivt i planprosesser på kommunalt og regionalt nivå og stiller kompetanse på areal- og samfunnsplanlegging i tillegg til GIS-kompetanse til støtte for kommunene og andre avdelinger i eget embete.

FMST har også inngått en samarbeidsavtale med Sør-Trøndelag Fylkeskommune som skal bidra til bedre og raskere behandling av plansaker på områder der dette er aktuelt. FMST har også stilt kompetanse og ressurser tilgjengelig i arbeidet med utarbeiding av Interkommunal arealplan i Trondheims-regionen (IKAP-samarbeidet).

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag deltar aktivt i Geovekst og Norge digitalt.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST	Sum		
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 21	458	81	458	81
Resultatområde 22	152	47	152	47
Resultatområde 23	67	23	67	23
Resultatområde 24	162	0	162	0
Resultatområde 25	135	0	135	0

Resultatområde 26	55	45	55	45
Sum:	1029	196	1029	196

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

Felles nasjonalt tilsyn på utdanningsområdet er gjennomført i samsvar med instruks fra Utdanningsdirektoratet. Rapportering for dette tilsynet er foretatt ut fra de fastsatte tidsfrister.

Hva angår egne initierte tilsyn, er det foretatt tilsyn for å kontrollere at barn og unge ved barneverninstitusjoner får opplæring i samsvar med opplæringsloven og individuelle rettigheter. Det er gjennomført tilsyn ved 13 barneverninstitusjoner i fylket. Utover dette er vektlagt tilsyn med elevenes skolemiljø og forvaltningspraksis/saksbehandling i kommunene ut fra elevrettigheter og krav i opplæringslov/forvaltningslov.

Måloppnåelse i forhold til resultatkrav og ressursituasjonen anses som god.

Det er gjennomført fylkesvis konferanse om regelverk som omfattet både grunnskole og videregående opplæring. Stor deltakelse på konferansen og deltakerne melder om svært nyttig innhold. Fylkesmannen har også hatt eget informasjonsmøte for styret og administrativ ledelse ved de private skolene.

31.1 Tilsyn og oppfølging av regelverk

Tilsyn ut fra GSI-tall/Stortingets merknad om gruppestørrelse medførte at det ble gitt pålegg om retting til to skoleeiere. For de øvrige skolene som var på listen, viste det seg å være feil i innrapporteringen til GSI.

Alle avvik som er gitt under tilsyn med private skoler i perioden 2007-2009 er lukket av skoleeier.

Utdanningsdirektoratet er i eget brev informert om at det mangler endelig godkjenning av lokaler for tre private skoler. Endelig godkjenning vil foreligge medio februar 2010.

Samlet sett finnes det ikke pålegg som mangler oppfølging fra skoleeier.

Ved valg av tilsynsobjekter legges til grunn en risikovurdering sammen med et ønske om at skoleeierne ved jevne mellomrom underlegges tilsyn. Informasjon fra GSI, elevundersøkelsen, nasjonale prøver, klagesaksbehandling og annen info om skoleeierne ut fra mediaoppslag og henvendelser, legges til grunn ved vurderingen.

Systemkravet slik det er formulert i oppl § 13-10 og prskl § 5-2 er utfordrende for skoleeierne og medførere pålegg ved aller fleste tilsyn.

Tilsynsoversikt utdanningsområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode	
FMST					☐		
FMST					☐		
FMST	Osen kommune	Forvaltningstilsyn oppl §§ 2-1, 2-2, 2-3, 2-10, 5-1, 7-1, 8-1, 9a-2 og 9a-3. Saksbehandlingsregler i fvl.	Osen kommune utformer ikke enkeltvedtak i tråd med retningslinjene slik de er formulert i forvaltningsloven og i særkrav i opplæringsloven. Osen kommune Strand skole har ikke fattet enkeltvedtak i tråd med bestemmelser i opplæringsloven.		☒	Skriftlig	
			Meldal kommune fatter				

FMST	Meldal kommune	saksbehandling/enkeltvedtak knyttet til oppl § 2-1, 2-2, 2-3, 2-9, 2-10, 5-1, 7-1, 8-1, 9a-2 og 9a-3. Saksbehandlingsregler fvl §§ 11 og 11a, kap IV, V og VI.	ikke vedtaksom gir elev gjennomføring og vurdering av opplæringen foretatt av pedagog i henhold til krav som følge av oppl § 2-3 4. ledd. Meldal kommune formulerer ikke alltid enkeltvedtak i tråd med retningslinjene i forvaltningsloven.	☒	Skriftlig	Dett resu med
FMST	Roan kommune	Oppl § 2-1, 2-2, 2-3, 2-9, 2-10, 5-1, 7-1, 8-1, 9a-2 og 9a-3. Fvl §§ 11 og 11a og kap IV, V, VI.	Roan kommune utformer ikke enkeltvedtak i tråd med de generelle retningslinjene slik de er formulert i fvl og i særkrav i oppl. Roan kommune sikrer ikke at alle elever får oppfylt rettigheter knyttet til bestemmelser i opplæringsloven.	☒	Skriftlig	
FMST				☐		
FMST	Midtre Gauldal kommune	Organisering av elevene i grupper og Stortingets merknad	Midtre Gauldal kommunes ressurstildeling til grunnskoleopplæringen ved Støren barneskole for skoleåret 2008/2009 er ikke i samsvar med de forutsetninger Stortinget la til grunn ved opphevingen av bestemmelsene om klassesdeling.	☒	Skriftlig	
FMST	Bjugn kommune	Organisering av elevene i grupper og Stortingets merknad	Bjugn kommunes ressurstildeling til grunnskoleopplæringen ved Botngård skole for skoleåret 2008/2009, er ikke i samsvar med de forutsetninger Stortinget la til grunn ved oppheving av bestemmelsene om klassesdeling	☒	Skriftlig	
FMST	Malvik kommune	Oppl § 9a-4, jf. § 13-10 andre ledd	Malvik kommune/Vikhammer ungdomsskole/Saksvik skole har ikke etablert et internkontrollsystem som sikrer at kravene i henhold til opplæringslovens bestemmelser om elevenes skolemiljø blir oppfylt. Malvik kommune har heller	☒	Stedlig tilsyn	

			ikke et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i opplæringsloven til elevenes skolemiljø blir oppfylt.				
FMST	Sør Trøndelag fylkeskommune Oppdal vgs	Timetall § 3-2	Ikke avvik	Ikke merknad	■	Skriftlig	
FMST	Sør- Trøndelag fylkeskommune	Opplæringstilbud for barn/unge i barneverninstitusjoner, oppl § 13-2	Ingen avvik	Ingen merknader	■	Stedlig og skriftlig. Kontrollert på individnivå at barn/unge i barneverninstitusjoner får ivare tatt retten til opplæring.	Tils oppl for gjen barn i fyl

31.2 Klagesaksbehandling

Antall klagesaker på skoleområdet er relativt stabilt med en del mindre variasjoner fra år til år. Området spesialundervisning, som tidligere hadde et stort antall klager, synes nå å ha stabilisert seg på 10 til 15 klager per år. Klagesaker på skoleskyss har dette året hatt en markert økning, og da med hovedvekt på klager grunnet særlig farlig/vanskelig skolevei. Dette har sin årsak i at kommuner både ut fra økonomi og andre forhold ønsker å redusere denne type skoleskyss for sine grunnskoleelever. Antall klagesaker på elevenes skolemiljø har ikke hatt den økning som var forventet. Det kan være positivt, men kan også skyldes årsaker som mangelfull informasjon om rettigheter. Det er ingen klager på elevenes skolemiljø som angår videregående skole. Det synes samlet å være relativt få klagesaker fra videregående opplæring.

Klagesaker er behandlet fortløpende og innenfor akseptabel saksbehandlingstid. Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

		Type klage	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Sum
FMST					
FMST					
FMST	Klage i grunnskolen	Klage på standpunkt karakterer	41	60	101
FMST	Klage i grunnskolen	Klage på gjennomføring av muntlig eksamen	0	3	3
FMST	Klage i private skoler	Særskilt språkopplæring	0	2	2
FMST	Klage i private skoler	Elevenes skolemiljø	2	0	2
FMST	Klage i grunnskolen	Klage på lekser	0	1	1
FMST	Klage i grunnskolen	Skoleplass på annen skole enn nærskolen	0	5	5
FMST	Klage i grunnskolen	Søknad å gå et år om igjen	0	1	1
FMST	Klage i grunnskolen	Mangelfull grunnskoleopplæring	1	0	1
FMST	Klage i grunnskolen	Skoleskyss	17	17	34
FMST	Klage i grunnskolen	Særskilt språkopplæring	0	4	4
FMST	Klage i grunnskolen	Elevenes skolemiljø	3	1	4
FMST	Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder	Spesialpedagogisk hjelp	3	5	8
FMST	Klage i videregående opplæring	Spesialundervisning		1	1
FMST	Klage i grunnskolen	Spesialundervisning	5	4	9

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

I forkant av GSI-innsamlingen for skoleåret 2009/10, inviterte Fylkesmannen kommunene og de private grunnskolene til et eget informasjonsmøte den 14. september. Fylkesmannen har gode erfaringer med å

gjennomføre slike avklarende informasjonsmøter i forkant av GSI-innsamlingen. Slike samlinger bidrar til en mer helhetlig forståelse av GSI-skjemaet som igjen bidrar til at kvaliteten på data blir bedre.

Som forberedelser til våre tilsyn og kommunedialogmøter, har Fylkesmannen brukt rapportvelgeren i GSI og hentet ut og sammenstilt GSI-data på sentrale områder. Dette gjelder særlig for områdene spesialundervisning og gruppestørrelse. Dette har vært nyttig for å få et best mulig bilde av kommunene/skolene.

Fylkesmannen rapporterte særskilt på gruppestørrelse til Utdanningsdirektoratet per 1. april.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

31.5 Eksamen og nasjonale prøver

Gjennomføring av nasjonale prøver og eksamener har vært gjennomført slik de skulle i henhold til forskrifter, læreplaner og andre sentralt gitte retningslinjer.

Arbeidet med gjennomføring av sentralgitt eksamen i grunn- og videregående opplæring har gått som planlagt. Det viser seg at PAS og PGS fungerer godt som verktøy for alle involverte. Fylkesmannen har tidvis likevel brukt mye tid på support/veiledning knyttet til området.

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Fylkesmannen nytter i stor grad informasjonen som fremkommer ved avviklingen av nasjonale prøver – både i tilsynsarbeidet og i annen dialog med skoleeiere. Fylkesmannen understreker likevel behovet for enda enklere tilgang til brukervennlige rapporter knyttet til prøvene. Dette gjelder både for Fylkesmannen og for skoleeiere.

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Uavhengig av fag er det omlag 1,7 prosent av elevene i Sør-Trøndelag som har fått fritak. Dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet.	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag registrerer at det er store forskjell mellom skoleeierne i fylket når det gjelder fritak fra deltakelse på nasjonale prøver.	Vi har grunn til å tro at den individuelle tilnærmingen til prøvene, slik den er formulert i forskriften, fører til ulik håndtering av fritak mellom skolene, noe som igjen medfører at systemperspektivet ikke blir ivaretatt slik rammeverket legger opp til. Dagens ordlyd gir også rom for skjønsmessige vurderinger. Dette kan resultere i relativt store forskjeller i fritaksprosent mellom skoler, både pga ulike tolkninger og ulik fritakspraksis.	Dette er tatt opp i dialogmøter med aktuelle skoleeiere, og vil bli fulgt opp videre.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsforvaltningen for kap 225 post 64 Opplæring av barn og unge i asylmottak og post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring, er omtalt i tertialrapporteringen fra Fylkesmannen.

Kap 225 post 60 Tilskudd til landslinjer

Fylkesmannen har mottatt søknader fra Heimdal og Oppdal videregående skoler, og etter kontroll/gjennomgang overseendt disse til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroller, men har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroll.

Kap 225 post 65 Tilskudd til samisk i videregående opplæring

Fylkesmannen har mottatt søknad fra fylkeskommunen og etter kontroll/gjennomgang overseendt søknaden til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroller, men har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroll.

Kap 253 post 70 Tilskudd til folkehøgskoler

Fylkesmannen har gjennomført regnskapsettersyn for folkehøgskolene for 2008, og ikke funnet noe å bemerke, jf brev til Utdanningsdirektoratet fra Fylkesmannen datert 29.06.2009.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen for resultatområde tilskuddsforvaltning som god.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

Fylkesmannen vurderer egen måloppnåelse på dette resultatområdet som god. Til tross for mange nye elementer ved fordelingen av midlene, har Fylkesmannen gjennom møter med kommunale aktører, organisasjoner og representanter fra universitet/høgskoler skapt en god dialog om etter- og videreutdanning. Fylkesmannens deltakelse i andre fora indirekte relatert til kompetanseutvikling, har også bidratt til et godt samarbeid med skoleeiere og universitet/høgskoler. Eksempler på dette er deltakelse i fora som *Veiledning av nyutdannede lærere*, *Skolelaboratoriet*, *Fagutvalget for lærerutdanning* og *Lærerutdanning i realfag*.

Etterutdanning i lesing som ble påbegynt i 2008 og avsluttet i 2009 hadde deltakelse fra tre kommuner og 14 skoler. Deltakende kommuner og skoler var: Frøya kommune med Mausund, Sørburøy, Nabeita, Sistrada, Dyrøy og Nordskog skoler. Meldal kommune med Storås, Grefstad og Løkken skoler. Midtre Gauldal kommune med Støren, Soknedal, Singsås, Budal og Hauka skoler. Trettifire lærere var påmeldt ved oppstart i 2008. Tjueåtte lærere fullførte etterutdanningen.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen vurderer egen måloppnåelse på området som god. Fylkesmannen har en oppdatert brukerstøttefunksjon for Skoleporten.

Fylkesmannen har i økende grad nyttet skoleporten i eget arbeid i 2009 både ved tilsyn og annen dialog med skoleeiere. Dette skyldes at rapportene som kan taes ut i Skoleporten har blitt mer funksjonelle. Likevel er det slik at andre databaser, som PAS og Elevundersøkelsen, fremdeles er de i hovedsak benyttede redskaper som Fylkesmannen bruker.

Det meste av arbeidet knyttet til skoleeiere har vært knyttet til opprettelse av nye passord og veiledning i bruk av ulike rapportfunksjoner.

Det er en økende tendens til at skoleeierne nytter Skoleporten som kilde til informasjon og kvalitetsvurdering. Fylkesmannen har inntrykk av at mange skoleeiere og skoleledere ikke lenger vegrer seg for å bruke Skoleporten i sitt arbeid.

Særskild Rapportering	JA	NEI	Spesifiser dersom avvik	Øvrige kommentarer
1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?		X		
2. Benytter embetet				

Skoleporten på en formålstjenlig måte i tilsynsarbeidet?	X			
3. Brukes Skoleporten i lokal kvalitetsvurdering?	X			Skoleporten kunne blitt brukt mer sv skoleeierne hvis rapportfunksjonaliteten hadde vært bedre. Fremdeles brukes PAS og Elevundersøkelsen ved lokal kvalitetsvurdering i større grad. Etter "oppdateringen" av Skoleporten i desember 2009 virker behovet for enkle rapporter å være bedre ivaretatt.

4. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Ingen rapportering på dette området for 2009.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning – kap 230.01

I tillegg til å gi informasjon og veiledning på etterspørsel fra kommunene og fylkeskommunen, har Fylkesmannen arrangert regelverksamling hvor det bl.a. ble gitt informasjon om Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Kommunene har tatt i bruk denne veilederen, og Fylkesmannen har i denne sammenheng bistått kommunene.

Fylkesmannen registrerer at det er en økende saksmengde når det gjelder råd og veiledning på dette området.

Resultatområde 38 Tilsyn og forvaltning på barnehageområdet

38.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har forvaltet de statlige tilskuddsordningene etter retningslinjer fra Kunnskapsdepartementet. Det er gjennomført formalia- og rimelighetskontroll av alle søknader samt stikkprøvekontroll av den enkelte ordning. Detaljer omkring tilskuddsforvaltningen gjøres på egne skjema til Kunnskapsdepartementet.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen for tilskuddsforvaltningsområdet barnehage for å være god.

38.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2009 mottatt flere henvendelser fra foreldre som beklager ulike forhold ved barnehagetilbudet. Ved slike henvendelser gir Fylkesmannen råd og veiledning, og viser til kommunen som barnehagemyndighet. Det er grunn til å tro at denne veiledningen reduserer antall klagesaker på området.

Klagesaksbehandling barnehageloven med forskrifter

		Type klage	Medhold/delvis medhold	Avslag
FMST				
FMST	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til off. tilskudd, § 6	1	0

38.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har i 2009 hatt særlig fokus på å veilede kommunene i rollen som barnehagemyndighet.

Det er gjennomført to 2-dagers samlinger for kommunene med myndighetsoppgaver som tema. Her har bla tilgjengelig barnehagetilbud, kvalitetsutvikling, tilskuddsforvaltning, tilsyn- og oppgaver som kommunene innehar som barnehagemyndighet, vært tema.

Ved nyansettelser av oppvekstansvarlige i kommunene har Fylkesmannen gitt informasjon og veiledning på myndighetsområdet.

Fylkesmannen har gitt veiledning overfor enkelte kommuner om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskud, og hadde som mål å gjennomføre en egen samling om temaet i 2009. Denne er utsatt til 2010.

En god del av informasjon- og veiledningsarbeidet på barnehageområdet skjer over telefon og e-post. Det er hovedsaklig saksansvarlige i kommunene som ber om informasjon og veiledning i forståelsen og utøvelsen av regelverket som omhandler barnehageområdet. Av de private barnehageeierne er det familiebarnehagene Fylkesmannen har mest kontakt med. Fylkesmannen har blant annet deltatt på nasjonal konferanse for familiebarnehager.

Kommunens rolle som barnehagemyndighet er også tatt opp i dialogmøter med kommunene.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

38.4 Tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført 3 tilsyn, hvorav 2 ble gjennomført som systemrevisjon. En vurdering av risiko og sårbarhetsanalyse ligger til grunn for valg av tilsynsobjekter.

Tilsynsoversikt barnehageområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik/Funn	Frist for lukking av avvik	Pålegg	Merknad	Ressursbruk	Kommen
FMST					■			
FMST	Trondheim kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene §16	Trondheims kommunes tilsyn med barnehagene fanger ikke i tilstrekkelig grad opp om barnehagene driver i samsvar med barnehageloven.	01.04.2010	■		Se samlet bruk	Systemrevi
FMST	Midtre Gauldal kommune	Kommunens godkjenning av barnehager § 10 og tilsyn med barnehager §16	Slutt møte ikke gjennomført.		■		Se samlet bruk	Systemrevi
FMST	Melhus kommune	Barnehagemyndighetens håndtering av regelverket om politiattest i barnehagen jf barnehageloven 19 og forskrift om politiattest i henhold til barnehagene	Ikke alle barnehagene i Melhus kommune kan pr oktober 2009 dokumentere at tilfredsstillende politiattest er innhentet og kontrollert for alle aktuelle i barnehagen. Melhus kommune som barnehagemyndighet har imidlertid gode system for å iverta kravet til politiattest i barnehagen gjennom sitt godkjennings- og tilsynsarbeid.		■		Se samlet bruk	

Resultatområde 39 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

39.1 Tilgjengelig barnehagetilbud

Kommunene i Sør-Trøndelag har full barnehagedekning.

Rett til barnehageplass og tilstrekkelig kapasitet har vært tema på to kommunesamlinger og i Fylkesmannens dialogmøter med kommunene.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

39.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen har i tråd med oppdraget opprettholdt tiltak for å økt kvalitet i barnehagen. Utviklingsarbeid og implementering av tiltak skjer i nær kontakt med kommuner som barnehagemyndighet, høyskoler og andre kompetansemiljø.

Fylkesmannen har initiert tiltak og bistått i gjennomføring av "Strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren 2007-2010" gjennom regionalt/interkommunalt samarbeid. Barnehageansatte i alle kommuner har deltatt i utviklingsarbeidet. Planene som regionene/kommunene utarbeider skjer i samarbeid med høyskoler (for det meste Dronning Maud Minne Høgskolen) og Fylkesmannen. Temaer har vært pedagogisk ledelse og barns medvirkning og både ansatte i private og kommunale barnehager har deltatt.

I tillegg til ovennevnte tiltak som har vært iverksatt av midler i Kompetansestrategien, har Fylkesmannen i Sør- og Nord-Trøndelag gjennomført kompetansedager i samsvar med nasjonale føringer.

Ved kommunesamlinger har også kompetanseutvikling for saksbehandlere i den lokale barnehagemyndighet vært tema.

I tilrettelegging for kvalitetsutvikling i samiske barnehager, har Fylkesmannen i kommunesamling informert om mulighet til å søke tilskudd fra Sametinget. Tre ansatte i barnehager med samiske barn deltar i nettverk sammen med ansatte i barnehager i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen samarbeider for øvrig med de fire nordligste fylkene og Sametinget.

Fylkesmannen ble i 2009 tildelt kr 1 790 000 over kap 231 post 21 Kompetansestrategien i barnehagesektoren. Hele beløpet er betalt ut til regionene for gjennomføring av planer for kompetansetiltak for barnehageansatte. Regionene rapporterer tilbake til Fylkesmannen innen februar 2010.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

39.3 Andre satsingsområder

Fylkesmannen har gjennomført en todagers tverrfaglig samling for kommunene der tema var "Barnets beste - Barnekonvensjonen og virkelighet". Deltakere på konferansen var ansatte fra barnehagene, skolene, helsestasjonene, ppt, barnevern, psykisk helse/rehabilitering, sosialtjenesten/NAV og politisk ledelse. På disse årlige samlingene er det en overvekt av ansatte fra barnehagesektoren.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et særskilt ansvar for å styrke arbeidet med å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder og har fått tildelt kr 300 000 til dette arbeidet over kap 231 post 63. Det er igangsatt kompetanseheving innen språklig og kulturelt mangfold for ansatte i barnehager. Fylkesmannen har kjøpt tjenester av Dronning Mauds Minne Høgskolen som gir veiledning.

Tildelte midler over kap 231 post 63 er på kr 300 000. Av disse er kr 150 000 brukt til kjøp av veiledningstjenester hos DMMH, kr 40 000 til gjennomføring av konferanse og kr 110 000 er brukt til drifting av nettverk.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på området som god.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 31	71	90	71	90
31.1 Tilsyn og opp	30	64	0	0
31.5 Eksamen og na	38	2	0	0
Resultatområde 32	17	35	17	35
32.2 Kompetanseutv	12	8	0	0
32.3 Skoleporten	5		0	0
Resultatområde 38	36	49	36	49
38.1 Tilskuddsforv	20	16	0	0
38.2 Klagesaksbeha	2	2	0	0
38.4 Tilsyn	12	13	0	0
Resultatområde 39	7	14	7	14
Landsdekkende oppgaver		20	0	20
Sum:	131	208	131	208

Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Fylkesmannen har gitt 660 separasjonsbevillinger og 578 skilsmissebevillinger i 2009. Separasjons- og skilsmissesakene blir stort sett behandlet etter hvert som de kommer inn. Maksimum liggetid før de har blitt undergitt behandling har vært 1-2 uker.

Fylkesmannen har ikke mottatt saker vedrørende bigami i 2009.

Fylkesmannen har i 2009 ikke mottatt saker angående inngåelse av ekteskap før fylte 18 år.

Vi har heller ikke mottatt saker som klageinstans angående nektelse av vigsel (prøving av ekteskapsvilkår - prøvingsattest).

Vi rettleder løpende forstandere i registrerte trossamfunn og livssynssamfunn med vigselfrett.

Vi har i 2009 ikke reist sak for domstolen etter ekteskapsloven § 16a om ekteskapets gyldighet.

42.3 Barneloven

Reiseutgifter ved samvær

Flere henvendelser (råd/veiledning), men ingen behandlede saker i 2009.

Stadfeste avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær slik at de får tvangskraft

Fylkesmannen har fattet vedtak i to saker i 2009.

Behandle klager over avslag på opplysninger om barnet, samt krav om tap av opplysningsretten

Ingen behandlede saker i 2009.

42.5 Veiledning og informasjon

Ingen rapportering.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen har i 2009 behandlet 40 saker om godkjenning av utenlandske skilsmisser og 15 søknader om skiftefritak. Disse sakene blir som regel behandlet umiddelbart når de kommer inn.

Resultatområde 44 Familievern

Det er kun ett familierådgivningskontor i Sør-Trøndelag, og dette er Familievernkontoret i Sør-Trøndelag. Det er i 2009 gjennomført ett tilsyn.

Resultatområde 45 Barnevern

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

Egen rapportering til BLD på eget skjema.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har i 2009 tilsammen fritatt 25 personer fra taushetsplikt.

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Egen rapportering til BLD.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2009 behandlet 34 saker om biologisk opphav.

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Det er etablert en ressursgruppe representert ved Ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Region Midt (RVTS - Midt), hvor både Fylkesmannen og Barne,- ungdoms- og familieetaten i Midt-Norge (BUF-etat) er med. Gruppen er bredt sammensatt med aktører blant annet fra UDI, St Olav, utdanningsinstitusjon, kommuner, samt ulike personer fra de miljø som er rammet av kjønnslemlestelse.

Fylkesmannen sammen med BUF-etat og RVTS har i 2009 arrangert en todagers konferanse for en bred målgruppe, også aktuelle ansatte i kommunene som arbeider med barn og unge. Tema var knyttet opp i mot bl.a. regelverk, helsekonsekvenser, barneverntjenestens rolle samt kulturforståelse. Handlingsplanen har også vært tema på en kommunesamling for helsepersonell i helsestasjon og skolehelsetjenesten i 2009.

Resultatområde 46 Universell utforming

Gjennom en samarbeidsgruppe bestående av Fylkesmannen, fylkeskommunen, Rådet for funksjonshemmede i Sør-Trøndelag, Husbanken og Trondheim kommune er det arbeidet strategisk med å oppfylle Handlingsprogrammet, og nedfelt en strategi som gjør at vi samarbeider om ulike tiltak innen temaet universell utforming i Sør-Trøndelag. Arbeidet har blant annet bestått i konferanser om universell utforming for ulike målgrupper. Det er også utviklet samarbeidsrelasjoner mellom de enkelte deltakerne i gruppen. Gruppen har i 2009 arbeidet frem et opplegg for hvordan Trondheim som pilotkommune kan bidra med kompetansefremmende tiltak overfor andre kommuner i fylket.

Resultatområde 48 Likestilling

Likestilling og Menn i barnehagen

Fylkesmannen har i 2009 samarbeidet med tre fyrtårnkommuner: Trondheim, Melhus og Klæbu. Disse kommunene har fått midler til frikjøp for å drive rekrutteringsarbeid i egen og andre kommuner.

Fylkesmannen har også deltatt i regional rekrutteringsgruppe ledet av Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning (DMMH). DMMH har fått midler fra Fylkesmannen til dette arbeidet.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 42	76	0	76	0
Resultatområde 44	5	0	5	0
Resultatområde 45	92	0	92	0
45.1 Tilsyn med ba	85	0	0	0
Resultatområde 46 og 48	2		2	0
Sum:	175	0	175	0

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMST	6	2
Sum	6	2

51.3 Forliksrådene

Fylkesmannen har ikke mottatt klagesaker på forliksrådene i 2009.

51.4 Tilsynsråd for fengslene

Fylkesmannen har i 2009 foreslått nye medlemmer til tilsynsrådet for fengslene for perioden 2010-2012.

51.5 Tomtefestelov

Ingen saker vedrørende tomtefeste.

51.7 Kommunale politivedtekter

Fylkesmannen har i 2009 ikke mottatt forslag til nye politivedtekter.

51.8 Hundeloven

Fylkesmannen har i 2009 ikke mottatt saker etter Hundeloven.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen har behandlet 1915 saker om fri rettshjelp i 2009. 1657 av disse gjaldt fritt rettsråd, mens 258 gjaldt fri sakførsel.

Statens sivilrettsforvaltning behandlet 32 klagesaker fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i løpet av 2009.

Saksbehandlingstiden har vært noe varierende gjennom året. Vi har på det meste ligget på 2-3 uker. Dette gjelder også for salær oppgaver til advokater og tolker.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen har hatt 1 klagesak etter navneloven til behandling i 2009.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnsikkerhetsutfordringer

Fylkesmannen har i 2009 gjennomført opplæring med kommunene hvor kravene til ROS-analyser i ny PBL har vært et sentralt tema. Dette følges opp i den løpende planbehandlingen. Klimaarbeidet har vært samordnet i embetet i en egen arbeidsgruppe og prosjektet "Klima underveis" har vært i alle kommuner og utfordringer knyttet beredskapsmessige konsekvenser knyttet til klima er godt belyst.

Alle medlemmene i Fylkesberedskapsrådet har kjennskap til og etatene har deltatt i arbeidet med den nye ROS Trøndelags-analysen.

53.2 Risiko- og sårbarhetsanalyser

En rekke kommuner i Trøndelag har vært medspillere i prosessen med å utarbeide ny fylkesROS som er oppdatert iht. resultatkravet. Rapporten gir kommuner og regionale etater et felles risikobilde og gir et samordnet utgangspunkt for lokale analyser.

53.3 Arealplanlegging

Samfunnssikkerhet vurderes som eget tema i alle kommunale planer. Disse behandles ved embetet iht. egne rutiner, og det reises om nødvendig innsigelse med bakgrunn i fagområdet. Risikoner følges opp og vedlikeholdes ved hjelp av GIS-verktøy og egenutviklet nettbasert innsynsverktøy, GISlink.

53.4 Veiledning og systematisk gjennomgang og vurdering av kommunene

Resultatområdet ivaretas primært gjennom øvelser og tilsyn i kommunene. Ressursene på embetet i forhold til fagfeltet har i 2009 vært tilfredsstillende for å kunne ivareta råd- og veiledningsbehov fra kommunene. Det er imidlertid i begrenset grad ressurser til å være proaktiv overfor kommunene ut over basisoppgaver som øvelser og tilsyn.

Klimaendringperspektivet samordnes av en egen tverrfaglig klimagruppe i embetet, der såvel forebygging som konsekvens og tilpasning til klimaendringene er viktige tema.

Progresjonen i oppfølgingen av Nordlandsprosjektet har ikke vært som forventet og er etter skjema. DSB ønsker at arbeidet skal bli videreført i 2010.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Alle kommuner i fylket har egne kriseplaner som øves jevnlig. Øvelsene viser at kommunene er dyktige til å håndtere krisesituasjoner. Tilsyn avdekker likevel at mange av kommunene ikke har kartlagt egne beredskapsbehov gjennom ROS-analyser og trenger å videreutvikle planverket sitt i tråd med relevante og aktuelle lokale trusler.

Samarbeidet med kraftforsyningens beredskapsorganisasjon, KBO, ble vektlagt under arbeidet med ROS Trøndelag, hvor kraftbortfall er et meget sentralt tema. Inntrykket er at det opplagt er et forbedringspotensiale når det gjelder samarbeidet på beredskaps- og rasjoneringsiden mellom lokale kraftlag og kommunene. Øvelsene embetet kjører i kommunene nå berører denne problematikken og samarbeid kommune - lokalt kraftlag prioriteres.

Atomberedskapsutvalget var samlet våren 09 i forbindelse med et øvingsseminar. Kommunene har i varierende grad implementert atomberedskap i sine kommunale kriseplaner.

54.2 Kommuneøvelser

Fylkesmannen har gjennomført 9 øvelser i kommunene i 2008. Dette er i tråd med målsettingen for året.

54.3 Regional samordning – øvelse

Årets øvelse for krisestaben var planlagt i forbindelse med den varslede Sivil Nasjonale Øvelsen (SNØ) innen Pandimiberedskap. Denne ble kansellert da beredskapsapparatet innen pandimiberedskapen var faktisk etablert i perioden april - desember. Dette gjelder også for eget embete. Embetets kriseledelse og deler av krisestaben var med i et øvingsseminar innen atomberedskap våren 09.

54.4 Havneberedskap – øvelse

Ikke relevant i 2009

54.5 Samarbeid med Forsvaret – øvelse

Embetet arrangerte i samarbeid med Ørlandet hovedflystasjon årets Totalforsvarsmøte som samlet samtlige sjefer i politi, forsvar og sivilforsvar samt regionsjef i NVE i Midt-Norge.

Embetet har i 2009 deltatt i møter og planlegging for øvelse for HV-12, Øvelse Nidaros, i 2010. Såfremt denne øvelsen har relevante øvingsmål for det sivile samfunnet. Både HV-12 og Ørland hovedflystasjon er representert i Fylkesberedskapsrådet og HV-12 deltok med militært personell i både arbeids- og styringsgruppe i utarbeidelsen av ROS Trøndelag 09.

54.6 Regional samordning

De pålagte møter er gjennomført i budsjettåret. Arbeidet med fritaksordningen skjer rutinemessig og frivillige organisasjoner er representert i Fylkesberedskapsrådet.

54.8 Felles digitalt nødnett

Ikke relevant for fylket i 2009.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Kriseplanverket vedlikeholdes fortløpende og revideres årlig iht. embetets egne rutiner.

Kriseplaner hos kommunene følges opp gjennom tilsyn og prøves regelmessig gjennom øvelser.

Rutiner for og vedlikehold av krypto- og sambandsutstyret er godt ivaretatt ved embetet. PBS-utstyret er utdatert, men fungerer så langt tilfredsstillende. Embetet avventer retningslinjer for utskifting av utstyret i løpet av relativt kort tid. I det daglige har embetet tilstrekkelig med personell som er utdannet og kan behandle krypto- og sambandsutstyret på en tilfredsstillende måte.

55.2 Krisehåndtering

Det har i løpet av året ikke vært hendelser av en slik art at Fylkesmannen har vurdert å samle Fylkesberedskapsrådet i en reell hendelse. Det regionale samarbeidet innen krisehåndtering ivaretas på en rekke arenaer. Her nevnes Fylkesberedskapsrådet, etatsjefssamlinger, Regionalt Totalforsvarsmøte, Forum for samfunnsikkerhet og beredskap i Trøndelag, arbeidet med ROS Trøndelag 09 samt deltakelse i en rekke konferanser og møter.

Embetet har tilfredsstillende rutiner for ivaretagelse av varslings- og rapporteringsansvaret på samordningskanal, basert på prinsippet om tilfeldig tilstedeværelse. Vi kan ikke se at det foreligger krav til formell vaktberedskap ut over dette.

55.3 Evaluering

Ikke relevant for 2009.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 51	23	23 0

51.2 Vergemålslove	23	0	0	0
Resultatområde 52	100		100	0
52.1 Fri rettshjel	100	0	0	0
Resultatområde 53	39	0	39	0
Resultatområde 54	34	0	34	0
Resultatområde 55	47	0	47	0
Sum:	243	0	243	0

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Det vises til kap. 2.1 Generelle samordningsoppgaver og fornying av offentlig sektor med underpunkter

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Det vises til pkt. 2.1 Generelle samordningsoppgaver og fornying av offentlig sektor med underpunkter.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Det vises til pkt. 2.1.9 om tilsynssamordning

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Ved årsskiftet 2008-2009 var én av fylkets 25 kommuner registrert i ROBEK. Etter å ha gjennomgått kommunenes budsjett og økonomiplan for perioden 2009-12 og vurdert dem opp mot kriteriene for betinget kontroll, ble kommunen meldt ut av registeret. Som følge av dette ble det i 2009 ikke gjennomført lovlighetskontroll av kommunale budsjettvedtak iht. kommuneloven § 60 nr 2.

Etter Fylkesmannens gjennomgang av kommunenes regnskap for 2008 ble to av fylkets kommuner, med hjemmel i kommuneloven § 60 nr. 1 bokstav d, registrert ROBEK. Dette betyr at 2 av fylkets kommuner var registrert i ROBEK pr 31.12.2009.

Fylkesmannen behandlet i løpet av 2009 ett vedtak om kommunale låneopptak eller langsiktige leieavtaler, iht. kommuneloven § 60 nr. 1, fra kommuner registrert i ROBEK. Vedtaket omfattet 21 tiltak, hvorav 17 ble godkjent. I tillegg ble det behandlet 2 vedtak om opptak av lån i interkommunalt selskap iht. Lov om interkommunale selskaper § 22. Begge ble godkjent.

I 2009 behandlet Fylkesmannen 11 søknader om godkjenning av kommunale garantivedtak iht. kommuneloven § 51. Samtlige av disse ble godkjent.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

Fylkesmannen bistod løpende gjennom året kommunene i fylket i økonomisk planlegging og forvaltning, og var

ved behov veileder og formidler av kunnskap om regelverket på økonomi-, rapporterings- og planleggingsområdet. Kommunene som i 2009 var registret i ROBEK og kommunene med økonomisk ubalanse ble særlig prioritert i dette arbeidet. Kommunene som ble registrert i ROBEK høsten 2009, vil bli fulgt opp med hensyn til forpliktende plan etter Fylkesmannens gjennomgangen av kommunenes budsjett og økonomiplaner tidlig i 2010.

I 2006, og i samarbeid med NKK, etablerte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag et kommunaløkonomisk nettverk for kommunene i Sør-Trøndelag (KOMØKNETT). Nettverket skal sette fokus på kommunal økonomi, og være en arena for faglig stimulering, erfaringsutveksling og sosialt samvær for alle med faglig ansvar innen økonomi og regnskap i kommunene i fylket. Med bakgrunn i gode tilbakemeldinger fra nettverksdeltakerne ble det gjennomført 2 nettverkssamlinger også i 2009. Dette er en viktig arena for å veilede kommunene i økonomisk planlegging, rapportering og forvaltning. I tillegg fungerer nettverket svært godt med hensyn på formidling av ”de gode eksemplene” kommunene imellom. Noe som er spesielt viktig for kommunene med krav til innsparing.

For å sette trykk på kommunenes overholdelse av tidsfristene for KOSTRA-rapporteringen for 2008, ble deler av skjønnskuttet for 2009 holdt tilbake til etter at kommunene hadde rapportert på bruken av midlene for 2008. Fristen for dette var 15. mars.

Kommunestatistikken (se kap 2.1 ovenfor), som benyttes aktivt i styringsdialogen med kommunene, ble utgitt to ganger i 2009. Første gang i forbindelse med publisering av ureviderte tall i KOSTRA (15. mars) og andre gang i forbindelse med publisering av opprettede tall (15. juni).

Kommunene i fylket ble informert om innholdet i Statsbudsjettet for 2010 på Fylkesmannens egen statsbudsjettkonferanse. I etterkant av konferansen ble det, etter henvendelser fra kommunene og på eget initiativ, på et mer detaljert nivå informert om enkeltsaker i budsjettet. Det ble orientert om hovedtrekkene i kommuneproposisjon på Fylkesmannens OR-samling/ KS Vårkonferanse (se under kap 2.2 ovenfor) og via Fylkesmannens hjemmesider. Det ble også orientert om statsbudsjettet og kommuneproposisjonen på samlingene i KOMØKNETT. På de nevnte samlingene ble det også orientert om ny finansforskrift, gjeldende fra 01.07.2010.

I løpet av året fordelte Fylkesmannen den delen av skjønnskuttet for 2009 som var tilbakeholdt, tilsvarende 14,9 mill. kroner. Av denne fordelingen var 1,3 mill. kr knyttet til kriserelaterte eller uforutsette forhold, 6,1 mill. kr knyttet til ressurskrevende tjenester, 2 mill. kr knyttet til økte utfordringer i barnevernet, 3 mill. kr knyttet til framtidens omsorgsutfordringer, 0,5 mill. kr til prosjektet "Status og formidling av erfaringer med interkommunalt samarbeid i Sør-Trøndelag" og 2 mill. kr til én kommune som har store ekstraordinære kostnader i forbindelse med store nasjonale eller regionale prosjekter.

Fylkesmannen fordelte i 2009 en andel på 71,9 mill. kr av en total tildeling på 92,7 mill. kr av skjønnskuttet for 2010, mens 20,8 mill. kr ble holdt tilbake for fordeling i 2010. I tillegg ble 35,5 mill. kr fordelt som kompensasjon med bakgrunn i omlegging av den differensierte arbeidsgiveravgiften (DAA). Av de tildelte midlene for 2009 var 14,9 mill. kr knyttet til prosjekter i enkeltkommuner (herunder fornyingsprosjekter i kommuner med innsparingskrav) og 3,8 mill. kr til interkommunale prosjekter. I tildelingsprosessen var samtlige av embetets avdelinger involvert.

Fylkesmannen hadde i 2009 kun én sak om godkjenning av vedtekter og eventuelle endringer av vedtektene for kraft/hjemfallsfond, jf, rundskriv H17/98. Kommunens vedtak ble godkjent.

På bakgrunn av informasjon mottatt fra departementet, ble kommunene i fylket informert om kravene til rapportering på bruken av vedlikeholdstilskuddet i tiltakspakken. Det ble også avgitt en statusrapport til departementet om bruken av tilskuddet per 1. juni. I tillegg ble det fortløpende gjennom året ytet råd og veiledning knyttet til konkrete problemstillinger rundt tildelingen av vedlikeholdstilskuddet. Temaet ble også tatt opp på junisamlingen i KOMØKNETT.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valg

63.1 Kommunalrett

Det har i 2009 vært mye veiledning vedrørende kommunalrettslige spørsmål. Det er videre mange spørsmål om habilitet særlig fra representanter i folkevalgte organer.

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMST	5	3	2	7	6	1		2
Sum	5	3	2	7	6	1		

63.2 Valg

Fylkesmannen har for kommunene i Sør-Trøndelag avholdt veiledningskonferanse vedrørende avviking av Stortings- og sametingsvalg i 2009.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Generelt en god del henvendelser vedrørende forvaltningsrett og habilitetsspørsmål. Har hatt en del kursvirksomhet på området i løpet av året. Særlig ovenfor folkevalgte organ.

Vi har hatt til behandling 5 klagesaker vedrørende innsynsnektelse etter offentleglova.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen har i 2009 hatt til behandling 1 sak etter inndelingsloven (søknad fra en kommune om endret fylkestilhørighet). Fylkesmannen var på forhånd involvert i en løpende dialog med kommunen om prosessen knyttet til ev. endret fylkestilhørighet. Kommunen valgte å ha en folkeavstemming for å få avklart spørsmålet om saken skulle videre utredes, og 66 % svarte ja på spørsmålet om utredning. Saken legges fram til KRD for videre behandling.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen deltar som observatør i de regionråd/samarbeidskomiteer som kommunene har etablert. I 2009 har interkommunalt samarbeid (status, utfordringer, veivalg) vært et særlig prioritert område, der Fylkesmannen sammen med KS - på oppdrag fra kommunene - har utarbeidet et omfattende og bred kunnskapsgrunnlag for å drøfte framtidig organisering av interkommunalt samarbeid. NIVI-rapport 2009 "Interkommunalt samarbeid i Sør-Trøndelag - status, utfordringer og veivalg" ble lagt fram for kommunene i november 2009. På grunnlag av rapporten har KS fylkesmøte vedtatt 5 oppfølgingspunkter. Kommunene bes bl.a. om å avklare sine samarbeidsstrategier før 1/7-2010, samt at prosesser med utgangspunkt i et fylkesinitiativ for å etablere ny samarbeidsordninger for barnvernstjenesten og IKT-tjenester settes i gang nå.

Det er opprettet en egen fylkesgruppe som skal koordinere videre arbeid med å utvikle et mer forpliktende interkommunalt samarbeid. Helsereformen ses på som en spydspiss som vil tvinge fram et mer omfattende samarbeid. Fylkesmannen deltar i fylkesgruppen, sammen med KS, Fylkeskommunen og St Olavs hospital.

I forbindelse med prosessene som har pågått, har Fylkesmannen drevet en god del veiledingsarbeide om de juridiske rammer for interkommunalt samarbeid. Særlig har det vært spørsmål knyttet til myndighetsutøving og modeller for politisk styring av interkommunalt samarbeid.

Resultatområde 66. Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen behandlet totalt 377 klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2009. Dette er en vesentlig økning fra i fjor (312saker) Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er nå godt under 3 måneder i gjennomsnitt.

Ved årsskiftet hadde embetet 54 ubehandlede saker.

Klagesaker hvor det var gitt utsatt iverksetting ble behandlet innen 6-ukersfristen.

Det ble behandlet 14 saker vedrørende dekning av saksomkostninger. Dette er en stor økning fra året før (5 saker).

Fylkesmannen stilte som partsrepresentant i en sak ved Sør-Trøndelag tingrett. I tillegg ble en stevning trukket rett for hovedforhandling.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Embetet har hatt en oppgang i antall saker og har i løpet av 2009 hatt 14 saker til behandling. Dette er inklusive de sakene hvor det søkes om forhåndstiltredelse.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMST	0			Ingen saker er behandlet i løpet av 2009
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMST	0			Ingen saker behandlet i løpet av 2009
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 61, 63, 64 og 65	141	42	141	42
Resultatområde 62	10		10	0
Resultatområde 66.	186		186	0
Sum:	337	42	337	42

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester

Det vises til rapportering under 81.3

73.2 Arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale tjenester -formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen, NAV-fylke og 5 kommunale kompetanseveiledere har gjennomført kompetanse-og formidlingsaktiviteter i fylkets 4 samarbeidsregioner. Vi har tilbudt veiledning og kompetanseutvikling, vist til fylkesmannens øvrige satsningsområder, som økonomisk rådgiving, folkehelse, boligsosialt arbeid, opptrappingsplan psykiatri og opptrappingsplan rus.

Fylkesmannen har i 2009 prioritert følgende områder:

- Kvalifiseringsprogram og tilhørende stønad
- Økonomisk rådgiving i kommunene
- Boligsosialt arbeid

Fylkesmannen og NAV fylke har et felles ansvar for at kompetansetiltak overfor NAV kontorene samordnes. Der det er overlappende målgrupper har innsatsen vært koordinert mot NAV kontorene. Dette gjelder særlig Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse, kvalifiseringsprogrammet og kommunale rusoppgaver.

Samarbeid med NAV-fylke - formål/samarbeidsformer/oppnådd resultat

Fylkesmannen og NAV fylke har hatt faste møter 1 gang per måned i 2009. En kontaktperson fra fylkesmannen har møtt fast. Rådgivere fra sosialteamet har møtt etter behov. Fra NAV-fylke har to personer møtt fast. Personer fra samarbeidsområdene har møtt ved behov.

Samarbeidsmøtene er brukt til å informere om status på måltall og om hverandres aktiviteter, samt samordne datoer for opplæring både på statlig og kommunal side. Vi har vært sammen om å innkalle både statlige og kommunale veiledere til felles fagsamlinger. Det er også utarbeidet en felles kompetansestrategi og kompetanseplan. NAV sine hovedmål har vært i fokus:

Flere i arbeid, færre på stønad

Et velfungerende arbeidsmarked

Rett tjeneste til rett tid

God service tilpasset brukernes forutsetninger og behov

Et viktig formål med samhandling er at kompetansetiltak rettet mot NAV kontorene skal være samordnet og koordinert. Kompetansestrategien med tilhørende kompetanseplan skal bidra til å videreføre og gi handlingsrom for individuell oppfølging, skape faglig bredde og samhandling både innenfor NAV kontorene og til våre samarbeidspartnere. I tillegg skal det avklares hva som er grensesnitt/fellesoppdrag mellom NAV Sør-Trøndelag og fylkesmannen. Vi har også utvekslet erfaringer og hatt mål-/og kvalitetsarbeid i fokus.

Samarbeidet og informasjonsflyt har fungert godt. Fylkesmannen har hatt sterkt fokus på det sosialfaglige arbeidet som har hatt ulik vektning i NAV kontorene. NAV fylke og fylkesmannen har møtt sammen på sentrale og regionale samlinger.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen har først og fremst bistått i arbeidet med å styrke den faglige kvaliteten i NAV kontorenes

oppfølging av kvalifiseringsprogrammet. Dette gjelder blant annet arbeidet med arbeidsevnevurderinger, individuell plan og dokumentasjon gjennom formelle vedtak.

Kommunale kompetanseveiledere.

Fylkesmannen har hatt et stabilt korps av 5 kommunale kompetanseveiledere i 2009. Alle har vært med på direktoratets opplæringsprogram i Anerkjennende intervjueteknikk.

Kartlegging - opplæringsprogrammet

I 2008 etterspurte de som arbeider med KVP om opplæring i sosialtjenesteloven, ikke bare 5A, men hele saksfeltet.

Fylkesmannen utarbeidet et studiehefte til opplæringsprogram i sosialtjenesteloven og kvalifiseringsprogrammet. Opplæringsprogrammet var basert på refleksjonsgrupper, og studieheftet inneholdt 10 kasus. Gruppene skulle ledes av de kommunale kompetanseveilederne.

Oppstart i alle 4 samarbeidsområdene ble gjennomført i løpet av februar og mars 2009. Innhold var sosialtjenesteloven, inkludert KVP, en orientering fra klagesaksområdet, verdigrunnlaget i sosialt arbeid, og en presentasjon av fylkesmannens øvrige satsingsområder: boligsosialt arbeid, økonomisk rådgiving, rus, folkehelse og psykisk helse.

I løpet av 2009 har kompetanseveilederne gjennomført 84 refleksjonsgruppemøter med NAV ansatte. Tilbakemeldingene på opplegget er entydige gode. Opplæringen i Anerkjennende intervjueteknikk viste seg å være verdifull.

Erfaringer kompetanseveilederne gjorde seg:

Det var stor grad av entusiasme i kontorene, og faglig påfyll ble ønsket velkommen. Det var pågangsmot, stor kunnskap, kulturbyggingen var godt i gang, og folk møtte hverandre med respekt. Samtidig møtte kompetanseveilederne mange slitne folk. Det var høyt sykefravær, mangel på rutiner, dokumentasjon/journalføring og i enkelte kontor var internkontroll fraværende.

Kvalifiseringsprogrammet har hatt stort fokus i NAV kontorene og stort sett har dedikerte ansatte jobbet med programmet. Fylket nådde måltallet for 2009. Ansatte er blitt mer opptatt av kvalitet i programmene.

HUSK Midt-Norge

En av kompetanseveilederne har en stillingsandel i HUSK Midt-Norge. HUSK har fått midler til et forskningsprosjekt - Kunnskapsutvikling i praksis. HUSK ønsker å evaluere kompetanseveiledernes erfaringer fra refleksjonsgruppene. Kompetanseveilederne har sagt seg villig til å forskes på.

Fylkesmannen har en representant i fagstyret for HUSK. Fylkesmannen har vært deltaker på diverse møter og samlinger i regi av HUSK, og har bidratt med støtte til store fagsamlinger.

73.4 Økonomisk rådgivning

Gjennomførte informasjons- og opplæringstiltak på området økonomisk rådgivning

Fylkesmannen og NAV – Sør Trøndelag utarbeidet i 2009 et mandat og en felles strategi slik at vi skal ha en felles kompetanseplan ovenfor NAV – kontorene, både statlige og kommunalt ansatte I forbindelse med at de kommunale kompetanseveilederne startet opp refleksjonsgrupper ovenfor NAV ansatte, ble det arrangert regionale oppstartsseminar. Her ble det informert generelt om området økonomisk rådgivning.

Fylkemennene i Nord- og Sør – Trøndelag de siste årene samarbeidet for felles kompetansehevede tiltak på dette området. I 2008/2009 etablerte vi en ressursgruppe, bestående av erfarne gjeldsrådgivere fra begge fylkene. ”Ressursgruppen” har hatt samlinger en til to ganger i året, der et av målene er å lage kompetansehevede tiltak for de som jobber med økonomisk rådgivning i kommunene/ NAV. I juni 2009 ble det arrangert en todagers fagsamling der hovedvekten var innlegg og diskusjon fra den offentlige og private kreditorsiden. NAV drift og utvikling møtte og informerte kommunene om hva som skjer fra sentralt hold.

I samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet arrangerte trøndelagsfylkene i november et todagers grunnkurs. Kurset ble fulltegnet og det kom deltagere både fra kommunal og statlig side i NAV.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag var med i arrangementskomiteen til den nasjonale konferansen ”Penger til besvær”. Konferansen ble avholdt i Trondheim. Fylkesmannen dekket konferanseavgift for ansatte i kommunene. Dette for å sikre gjeldsrådgivernes mulighet til deltagelse.

Vi har også gitt bidrag til Røros kommunes sin gjeldsrådgiver i forbindelse med hennes studie i økonomisk rådgivning i Lillehammer.

Fylkesmannen sender regelmessig ut ”nyhetsbrev” til økonomiske rådgivere i fylket og til kontaktpersonene ved embetene i Region Nord. Dette kan være lov- og forskriftendringer, nyheter fra sentralt hold, informasjon om konferanser og annen nyttig informasjon knyttet til feltet.

Etablering av faglig fora i kommunene

Høsten 2009 etablerte fylkesmannen i Sør-Trøndelag et faglig fora for de som er økonomiske rådgivere i NAV sitt tjenesteområde Orkladalen og kysten. Vi har funnet det hensiktsmessig å følge NAV Sør-Trøndelag sin inndeling i tjenesteområder for etablering av slike faglige fora. I tillegg til gjeldsrådgivere i NAV, møter også 3 representanter for Namsmannen som arbeider med gjeldsordninger innenfor gjeldsordningsloven. Det at namsmannen møter ser ut til å være en suksessfaktor da de kan være med å diskutere saker som kan vurderes etter loven mv. Fylkesmannen leder foreløpig disse møtene og dekker utgifter til lokaler og mat. Vi møter med jurist- og sosialfaglig kompetanse. Det har vært god respons på opprettelsen av dette faglige fora, og alle utenom en kommune, har møtt.

Trondheim kommune har over flere år selv driftet et nettverk for gjeldsrådgivere. Også her deltar en representant fra namsmyndigheten. Fylkesmannen deltar her.

Styrking av det interkommunale samarbeidet

De fleste av fylkets kommuner er forholdsvis små. I møte med kommuneledelse og ansatte informerer vi derfor om muligheten til at to eller flere kommuner går sammen om å ansette en økonomisk rådgiver. Dette for å gjøre tilgjengeligheten bedre samt å heve kvaliteten på rådgivningen. Per i dag har vi fire interkommunale prosjekter; Røros/Holtålen, Oppdal/Rennebu, Snillfjord/Hemne og Ørland/Bjugn.

73.5 Boligsosialt arbeid

Gjennomførte aktiviteter

I forbindelse med forvaltningen av tilskudd over kap 0621.63, boligsosialt arbeid, har fylkesmannen i 2009 arrangert to dagssamlinger for kommunene, henholdsvis januar og desember 2009. Her har vi informert om tilskuddsordninger til både rusfaglig og boligsosialt arbeid. Dette for å stimulere til at flere kommuner vektlegger arbeidet med rusmiddelmissbrukere og boligsosiale arbeid.

Et av resultatmålene er at de ulike tilskuddene best mulig skal samordnes og sees i sammenheng med øvrige relevante tilskudd. Fylkesmannen har lagt vekt på å koordinere tilskudd til rus og boligsosialt arbeid ved å se de to ordningene i sammenheng. Flere av våre tilskuddskommuner har derfor fått tilskudd fra begge ordningene. Oppfølgingen av kommunene har også båret preg av en helhetlig tilnærming for boligsosialt- og rusfaglig arbeid. Oppfølgingen har bestått av kommunebesøk, konferanse og annen kontakt.

Fylkesmannen har også arrangert et dialogmøte med en prosjektkommune som ønsket å bedre samhandlingen på tvers av kommunale etater. Her møtte fylkesmannen med tverrfaglig helse- og sosialfaglig og juridisk kompetanse.

I mars 2009 ble det arrangert en todagers samling for de kommunene som har tilskudd på boligsosialt- og rusarbeid. Formålet med samlingen var å sikre erfaringsutveksling mellom kommunene, skape nettverk, inspirere til tjenesteutvikling og gi faglig påfyll. Konferansen ble planlagt og gjennomført i samarbeid med Husbanken Midt-Norge og fylkesmennene i Nord-Trøndelag, Hedmark og Oppland.

Fylkesmannen har samarbeidet med Husbanken Midt – Norge, spesielt med oppfølgingen av satsningen ”fra midlertidig til varig bolig”.

Satsingen ”fra midlertidig til varig bolig” var et tilbud som Trondheim kommune, Orkdal kommune og Melhus kommune deltok i. Denne satsningen var initiert av NAV drift og utvikling (NDU). Satsningen skulle resultere i en håndbok i boligsosialt arbeid til bruk for kommunene i Norge.

De lokale kommunene som deltok arrangerte en todagers konferanse sammen med Fylkesmannen, Husbanken og NDU. Konferansen ble arrangert i Trondheim i mai med 40 deltakere fra 8 kommuner, Fylkesmenn, Husbanken og NDU. Det var en ny erfaring at det var så stort innslaget av brukermedvirkning. I den lokale arbeidsgruppen som planla konferansen var det 60% som hadde brukererfaring.

Det har også vært arrangert lokale arbeidseminar i forhold til håndboken og tilbakemeldinger i forhold til ferdigstillingen av denne.

Ansatt hos fylkesmannen har sittet i referansegruppe under arbeidet med håndboken som har blitt ført i pennen av Rambøll management.

Dette pilotprosjektet er nå slutført og Håndboken er ferdig.

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

78.1 Statsborgersaker

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMST	2	28,7
Sum	2	

78.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har i møter med kommunenes barneverneldere informert om aktuelle virkemidler for bosetting og oppfølging av mindreårige flyktninger.

78.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen behandlet 7 klager på vedtak etter introduksjonsloven i 2009. Alle sakene ble stadfestet, se nedenfor.

Sak 1: Klage etter avslag på søknad om forlengelse av introduksjonsprogram. Klager har deltatt i introduksjonsprogrammet i 2 år og søkte om inntil 6 måneder forlengelse. Avslaget er gitt med hjemmel i introduksjonsloven § 5 andre setning. Avslaget er begrunnet med at klager til tross for opplyst fravær har nådd sitt mål om grunnleggende kvalifisering i henhold til sin programplan.

Sak 2: Klage etter avslag på søknad om deltakelse i introduksjonsprogram. Klagen ble avslått fordi klager ikke er i den persongruppen som har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsordningen. Det fordi familiejenforente personer som selv er i Norge på familiejenforeningsgrunnlag faller utenfor persongruppen jfr. introduksjonsloven § 2.

Sak 3: Klage etter avslag på søknad om deltakelse i introduksjonsprogram. Klagen ble avslått fordi klager ikke er i den persongruppen som har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsordningen. Det fordi klager ikke bodde i den kommunen han søkte om deltakelse i introduksjonsprogrammet.

Sak 4: Klage på kommunens fastsettelse av lengdebegrensning jfr. introduksjonsloven § 5. Klager fikk innvilget 6 måneder, men mente han har krav på å delta i introduksjonsordningen i 2 år. Avslaget er begrunnet med at han har lang botid i Norge, gode norskkunnskaper og tidligere langvarige arbeidsforhold.

Sak 5: Klage etter avslag på søknad om forlengelse av introduksjonsprogram. Samme klager som i sak 4. Klager fikk etter ny søknad forlenget deltakelsen med 3 måneder. Denne lengdebegrensningen ble påklaget. Avslaget er begrunnet med at klager har søkt og fått tildelt elevplass på fulltid på videregående skole.

Sak 6: Klage etter avslag på søknad om deltakelse i introduksjonsprogram. Klagen ble avslått fordi klager ikke er i den persongruppen som har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsordningen. Det fordi ektemannen hun er

familiegjenforent med har vært bosatt i Norge i mer enn 5 år jfr. introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav d.

Sak 7: Klage etter avslag på søknad om forlengelse av introduksjonsprogram. Klager har deltatt i introduksjonsprogrammet i 2 år og søkte om 6 måneder forlengelse. Avslaget er gitt med hjemmel i introduksjonsloven § 5 andre setning. I avslaget er det lagt vekt på at klager har god skolebakgrunn fra hjemlandet.

78.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen registrerer et økende antall henvendelser knyttet til asylmottak og opplæring for enslige mindreårige. To kommuner i fylket har fått etablert slike mottak i løpet av 2009.

Tilskuddsforvaltningen

Bruk av midler på kap 653 post 60 er rapportert direkte til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet på egne skjema per 1. februar. For å lette arbeidet med tilskuddsordningen, både for IMDI og for Fylkesmannsembetene, hadde det vært praktisk om informasjonen fra IMDI kunne vært lagt ut på FM-nettet.

Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har i samarbeid med IMDI arrangert kurs for lærere som underviser i norsk og samfunnskunnskap.

Klagesaksbehandling

Volum og utfall av klagesaker er rapportert under resultatområde 78.3. Det rapporteres også direkte til IMDI to ganger pr år.

Resultatområde 79 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og Sameting

Fylkesmannen har ikke behandlet saker i 2009.

Ressursrapportering

Tilskuddsforvaltningen kap 653 post 60

Fylkesmannen har brukt 12 ukeverk på tilskuddsforvaltningen på område 78. Det er gått mye tid til oppfølging av elektroniske søknader i NIR, gjennomføring av stikkprøvekontroll etter overgangsordningen etc. Mange kommuner glemmer å søke om tilskudd i NIR, og Fylkesmannen bruker relativt mye tid på å følge opp disse. For mange kommuner, spesielt de mindre kommunene, fremstår tilskuddsordningen som komplisert pga alle de ulike ordningene.

Resultatområde	FMST	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 73	65	115
73.3 Kvalifisering	7	31
Resultatområde 78	7	7
Resultatområde 79		0
Sum:	72	115

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Det vises til vår særskilte rapportering av 09.07.2009 på embetsoppdragets punkt 75.1 og 76.2. Denne omtaler vår kartlegging av organisering, innhold og tilgjengelighet av koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering og organiseringen av arbeidet med individuelle planer.

24 av 25 kommuner svarte at de hadde koordinerende enhet, men de fleste hadde annen benevnelse på enheten og gir en noe utydelig adresse til denne. Enkelt personer ble oftest nevnt som adressater og kun i svært få tilfeller var dette mulig å gjenfinne på kommunenes nettsider. De fleste kommunene anga at initiering av individuell plan var lagt til denne adressen. I oppfølgingen av kartleggingen ga vi råd om at tilgjengelighet og innhold burde tydeliggjøres både innad i organisasjonen og utad f.eks. på kommunenes nettsider. Det vises forøvrig til vår særskilte rapportering.

Vi viser også til vårt brev av 22.09.2009 til Helsedirektoratet hvor vi på forespørsel svarte på spørsmål om våre erfaringer om sentrale rettsbestemmelser på helse- og sosialtjenestenes del av rehabiliteringsområdet.

Fylkesmannen har ikke bistått Helsedirektoratet i spredning av informasjon om tjenester for synshemmede eller gjennomføring av prosjekter overfor unge med kroniske sykdommer og funksjonsnedsettelse. Dette fordi vi ikke har mottatt slik forespørsel eller informasjon. Vi har imidlertid bidratt med distribusjon av kursprogram vedrørende samhandling om synshemmede til kommunenes helsestasjoner på initiativ fra kompetansesenter Tambartun som er et statlig spesialpedagogisk senter for synshemmede.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Det har ikke vært gjennomført aktiviteter innen dette området i 2009.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

I Skaun bor det en person under 50 år i sykehjemmet, hjemlet i kommunehelsetjenesteloven. Vedkommende har bodd på sykehjemmet siden 1996. Det foreligger ingen planer eller ønske om endring av boforholdet. Vedkommende har MS, er uten verbalt språk og reagerer kun på enkelte lyder og stimuli. Individuell plan anses ikke aktuelt, da sykehjemmets tilbud dekker behovet.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Sør-Trøndelag har 25 kommuner og to helseforetak hvorav et, Rusbehandling Midt-Norge HF, er et fylkesovergripende foretak. St. Olavs Hospital HF har i samarbeid med kommunene utviklet et godt system for samarbeid og samhandling gjennom en overordnet samarbeidsavtale som følges opp av et administrativt samarbeidsutvalg. I dette utvalget sitter fylkeslegen som observatør. I tillegg er det opprettet en rekke kliniske samarbeidsutvalg på områder hvor en har identifisert særlige samarbeidsutfordringer.

Også i 2009 har det vært endringer i strukturen i de kliniske samarbeidsutvalgene med tanke på tilpasning til nye utfordringer. To tidligere utvalg er slått sammen til Klinisk samarbeidsutvalg for øyeblikkelig innleggelse/utskrivingsklare/rehabilitering. Den store utfordringen i samarbeidet er å få til en hensiktsmessig styring av pasientstrømmen til og fra sykehus.

Administrativt samarbeidsutvalg vedtok også våren 2009 felles retningslinjer for bruk av Individuell plan. Det er også startet et viktig arbeid for å se på pasientforløp på tvers av nivåene.

Klimaet for og viljen til samarbeid er stor i fylket og det foregår formalisert samhandling ved flere tiltak som Øya helsehus, Leistad helsehus (psykisk helse), ambulante team i psykiatrien og Fosen DMS. I forbindelse med stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen er det opprettet en fylkesgruppe med representanter fra kommune, helseforetak og fylkesmann.

Rusbehandling Midt-Norge har inngått samhandlingsavtaler med de fleste kommunene i fylket. Samarbeidet følges opp av et samhandlingsråd med representasjon fra kommunene i de tre midt-norske fylkene. Fylkeslegen i Sør-Trøndelag er observatør i samhandlingsrådet på vegne av Fylkesmennene i Midt-Norge

76.2 Individuell plan

Helsetilsynet i Sør-Trøndelag var representant i arbeidsgruppe for utarbeidelse av felles retningslinjer for informasjon om og utarbeidelse av individuell plan 2008. Arbeidsgruppa besto for øvrig av representanter fra kommunene (KS), St Olavs Hospital HF, Helse Midt-Norge (Sampro), brukerrepresentanter og NAV. Retningslinjene ble presentert i Administrativt samarbeidsutvalg - samarbeidsfora for St Olavs Hospital HF og kommunene - høsten 2008. Retningslinjene var på høring 1.2.2009. Det har i 2009 vært gjort tiltak for implementering av retningslinjene ut i tjenestene.

Det har ikke overfor Helsetilsynet i Sør-Trøndelag vært gjort henvendelser om bistand knyttet til opplæring/veiledning vedr individuell plan. Det har for 2009 ikke vært gjort aktive tiltak fra vår side, ut over veiledning enkeltsaker.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Denne fylkesmannen har valgt å benytte eksisterende nettverk på tjenesteområdene som "fora for kvalitetsforbedring". Det er riktig å si at den valgte strategien er krevende fordi den forutsetter at flere medarbeidere i avdelingen i tilstrekkelig grad behersker kvalitetstenkningen som faglig tilnærming, samtidig som det kever at vi i vår planlegging av tiltak rettet mot omsorgstjenestene, psykisk helsearbeid, rus, psykososialt arbeid, beredskapsarbeid, oppfølging etter tilsyn og andre tjenester, makter å innarbeide kravene i dette oppdraget.

Fylkesmannens aktiviteter har i 2009 vært mest preget av informasjon og foredrag i ulike samlinger og tilsynssammenhenger på alle tjenesteområder som ligger i oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet. Det er gitt råd/veiledning til pleie- og omsorgstjenestene og kommunenes ledelse i alle kommunene i fylket, ved konferanser, økonomiske tilskuddtildelinger, gjennom konsulentbistand og annen veiledning. Det er også gitt råd/veiledning til omsorgstjenester, NAV, rusomsorg og psykisk helsearbeidstjenester til 3 kommuner, i møter med de kommunale tjenestene.

Som gjennomgående tema i konferanse til helsestasjons- og skolehelsetjenestene i alle fylkets kommuner, er det gitt informasjon og rådgivning om strategien og anbefalingene.

Temaet er behandlet som overordnet strategi i planarbeidet for folkehelsearbeidet i fylket, i samhandling med alle samarbeidsparter.

Internkontrollen/kvalitetsforbedringen inngår som tjenesteforhold som er kartlagt i alle kommunenes helsestasjons- og skolehelsetjenester.

Det er avholdt **41** møter/foredrag der kvalitetsstrategien og kvalitetsforbedring som tema var del av programmet. Av dette er **27** møter/foredrag gitt i sammenheng med virksomhetstilsyn, der målgruppen har vært virksomhetsledere på mellomleder- og overordnet nivå i tjenestene.

76.5 Felles digitalt nødnett

Det har ikke vært oppdrag på dette området for Sør-Trøndelag i 2009.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Embetets og avdelingens beredskapsplaner er blitt fortløpende oppdatert. Mye av innsatsen var rettet mot håndtering av beredskapet ifm influensapandemien. I denne sammenheng ble det også gjort en betydelig arbeid mht oppdatering av kommunale beredskapsplaner og beredskapsplanene ved helseforetaket. Flere praktiske deler av beredskapet ble øvd før selve pandemien slo til. Beredskap ved vannverkene er et tema som får

oppmerksomhet under tilsynsbesøkene av embetets beredskapsenhet. Mht matbårne sykdommer ble det i mars gjennomført kurs i lokalt samarbeid om utbruddsoppklaring. Dette var et samarbeid mellom Mattilsynet og Helsetilsynene i Nord- og Sør-Trøndelag. Videre har Fylkesmannen holdt en dagsamling for fylkesberedskapsrådet og kommunene hvor det var innlagt opplæring om atomberedskap og en diskusjonsøvelse. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har deltatt i samarbeidsutvalget.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Vi har ikke hatt søknader om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt for helsepersonell som føres som vitner for domstolene etter tvistemålsloven § 204 og straffeprosessloven § 118 til behandling i 2009.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	0	0
Sum	0	

77.3 Særfradrag

Vi behandlet i fjor 16 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 60 dager.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	16	60
Sum	16	

77.4 Førerkortsaker

Antall behandlede saker har økt med ca 22% fra 2008 til i 2009, - fra 850 til 1037 saker. Vår direkte ressursbruk på området er økt fra 250 til 382 dagsverk. (Dette må ikke forveksles med ukeverkene under ressursrapporteringen, hvor "annet" også er lagt til pro-rata.)

Fra 2003, da Fylkeslegen ble en del av Fylkesmannen, til i dag har ressursinnsatsen på førerkortområdet økt med mer enn ett årsverk. Vi har i egen ekspedisjon anmodet om at dette forholdet blir forelagt Helse- og omsorgsdepartementet med tanke på styrking av kap 1510.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	1037	27
Sum	1037	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke tatt i mot pasientjournaler til oppbevaring i 2009. Ved henvendelser om oppbevaring av pasientjournaler har det vært henvist til at disse kan avleveres Statsarkivet. Det er gjort avklaring med Statsarkivet om slik mottak.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMST	
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

Ingen rapportering på dette området.

77.7 Helse- og omsorgsmelding (tidligere Helse og sosialmelding)

Det er ingen rapportering på dette området.

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i Pasientrettighetsloven kap. 4A

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag gjennomførte omfattende opplæringstiltak overfor hele helsetjenesten høsten 2008. Vi har for 2009 stilt oss til disposisjon for tjenestenes egne opplæringsrunder, og har på denne bakgrunn deltatt på opplæringsdager i 5 kommunene. Gjennomgang av regelverket har videre vært gitt i samarbeid med NAKU, på IPLOS samling samt ved ulike arrangementer hvor dette har vært relevant.

Helsetilsynet i Sør-Trøndelag har i sin gjennomgang av kopi av vedtak prioritert å gi omfattende veiledning som grunnlag for retting av vedtak. Dette har vært vurdert som viktig i opplæringen i tolkning og forståelsen av regelverket.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vil søke å ha fokus på deler av helsetjenesten der opplæringsbehov gjør seg særlig gjeldende.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

I 2009 har vi hatt et stort fokus på forankring av folkehelsearbeidet lokalt i kommunene, samt i fylkeskommunen. Vi har vært tydelig i vår rådgivning i å sette fokus på Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller og vi har og hatt stort fokus på nasjonal kvalitetsstrategi i folkehelsearbeidet med særlig fokus på kvalitet, medvirkning, samt tilgjengelighet. I alle samlinger og møter med kommunene på ulike nivå, herav fylkesmannens interne folkehelsegruppe har disse områdene vært gjentagende.

Folkehelserådgiver har deltatt fast i fylkesmannens planforum, og vi har i 2009 gitt mange innspill til kommuneplanene. Både reguleringsplaner, arealplaner og i samfunnsdelen. Temaområder som det er gitt innspill på i samfunnsdelen er bomiljø og gode oppvekst og levekår, medvirkning, universell utfordring, møteplasser, flerkulturellt perspektiv, arbeidsliv/ sykefravær, helseutfordringer jf kommunehelseprofiler. I tillegg har det vært gitt innspill på flere planer i forhold til trafikk, støy, forurensning og høyspent. Det har vært arrangert regionale samlinger for alle kommuner hvor innholdet i den nye Plan og bygningsloven har vært agenda. I arbeidet med omsorgsplan 2015 har det vært satt stort fokus på de fremtidige omsorgsutfordringer i kommunene. Dette har vært relatert til kommuneplaner.

Vi har etablert et pilotprosjekt "Helse i plan" med egen plan for arbeidet. Fem kommuner deltar som pilotkommuner hvor det jobbes systematisk med Helse i plan som en del av kommuneplanens samfunnsdel. Det er fortsatt en utfordring i kommunene å ta i bruk data og statistikk jf kommunehelseprofiler som et nyttig verktøy i sitt kommunale planarbeid. Dette arbeidet trappes opp i 2010 hvorav flere kommuner blir med.

Partnerskapet for folkehelse har et eget kontaktnettverk som er oppnevnt av rådmenn i alle kommuner. I tillegg har 18 av 25 kommuner kontaktpersoner innen Fysak. I 2009 har vi vært pilotfylke på etablering av frisklivssentraler. Flere kommuner er i gang med etableringen. På Fosen jobbes det interkommunalt med dette arbeidet hvor 7 kommuner er med. Arbeidet er i samarbeid med St Olavs hospital og NTNU. Det er under utarbeidelse en regional diabetessstrategi i regi av Helse Midt Norge hvor vi sitter i styringsgruppen. Noen kommuner er kommet i gang med "Bra mat kurs". En stor utfordring er å få kommunene til å tilby sin befolkning røykesluttkurs- det til tross for at vi har utdannet mange kursinstruktører.

Vi ser fortsatt en utfordring i å få helsepersonell med i det systematiske folkehelsearbeidet i kommunene. Det er i mange kommuner små stillingsandeler helsepersonell. Heller ikke har kommunene sett betydning av å ha personer som koordinerer arbeidet på tvers av etater.

Arbeidet bærer fortsatt preg av å være ildsjelbasert.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
---------	--------------	------------------------------------

FMST	170	20
Sum	170	

83.2 Miljørettet helsevern

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottok i 2009 kun en klage etter kapitell 4a i kommunehelsetjenesteloven. Den er ennå ikke ferdigbehandlet. Vi regner med en saksbehandlingstid på ca 2-3 måneder. Forøvrig har vi gitt en del råd og veiledning på området, både mht konkrete problemstillinger og relevante kilder for ytterligere opplysninger. I 2009 har det også vært samarbeid med OUA ifm stenging av en skole i en av kommunene grunnet helsefare fra muggsopp. Likeså har det vært avstemning med OUA rundt den gjennomførte undersøkelsen om godkjenningsstatus av skoler. Miljørettet helsevern er også tema i avdelingens arbeid med kommunale og andre (regulerings)planer hvor Fylkesmannen kan ha innsigelse. Særlig økes bevisstheten om trafiksikkerhet, støy, luftforurensing, elektromagnetisk stråling, og universell utforming.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Vi har gjennom vår kartlegging av virksomhetsområdet helsestasjon og skolehelsetjenesten 2009 bedt om en tilbakemelding fra alle kommuner på status ernæring, fysisk aktivitet og tobakk. Det er ledere for disse virksomhetene som har besvart.

Status ernæring: 11 kommuner oppgir at de følger retningslinjer for mattilbud i vg skole. 5 svarer nei og 3 vet ikke.

I grunnskolen oppgir 16 kommuner at retningslinjer for mat og måltider i skolen følges. I 9 kommuner er svaret nei.

Abbonementsordningen frukt og grønt: 15 kommuner oppgir at alle skoler deltar. I 4 kommuner deltar noen skoler. I 2 kommuner deltar ingen. I en kommune får alle skoler frukt og grønt, men benytter annen ordning. 6 svarer vet ikke.

Fysisk aktivitet: I Sør-Trøndelag er det store variasjoner mellom grunnskoler som har minimum 60 min fysisk aktivitet hver dag. 20 kommuner svarer at ikke kravet er fylt opp, en kommune svarer ja og 6 kommuner vet ikke. Flere svarer at det jobbes med saken. Det er også forskjell mellom skoler i samme kommune, og det rapporteres om at det jobbes med dette mer i barneskolene enn i ungdomsskolene. Flere oppgir at det er svært ulikt hvordan de videregående skolene jobber systematisk med tilrettelegging av økt fysisk aktivitet.

Tobakk: I Sør-Trøndelag deltar fortsatt kun 43% av alle ungdomsskoler i FRI programmet. Vi har hatt en økning den siste tiden på 5%. Høsten 2009 engasjerte vi en person som har jobbet systematisk med dette temaområde ut mot skolene. Vi har kartlagt engasjementet i skolehelsetjenesten på tema. Nesten ingen helsesøstre i skolehelsetjenesten jobber med dette systematisk. Manglende ressurs i skolehelsetjenesten oppgis som en hovedårsak. Flere rektorer oppgir at dette arbeidet ikke er så viktig da de opplever en nedgang både fra elever og lærere som røyker.

I Sør-Trøndelag har vi et fylkestingsvedtak på røykfri videregående skole.

Aktivitetshåndboka: Boka har hatt fokus i samlinger med folkehelsenettverket i kommunene. I tillegg har vi hatt boka som tema på turnuskursene for leger og fysioterapeuter. Den har og vært synliggjort i nyhetsbrev til kommunene, samt på vår hjemmeside.

83.4 Forebygging av osteoporose og osteoporotiske brudd

Dette oppdraget har gått ut som eget resultatområde.

83.5 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Fylkesmannen ga hele bevilgningen for 2009 til det store prosjektet "Seksuell helse i Sør-Trøndelag". Prosjektet er langsiktig og går over flere år, der visjonen er å bedre kvaliteten på seksualundervisningen i skolene i fylket og forebygge seksuell trakassering.

Prosjektet består av flere trinn, der trinn 1 er å utvikle undervisningspakker som skal tilbys skolene i Trondheim og senere skolene i hele fylket. I 2009 er samtlige kurs nesten ferdig utviklet og er prøvd ut på flere skoler i

Trondheim med stor suksess. Ressursgruppen for seksuell helse står for utviklingen av undervisningspakkene. Denne ressursgruppen er personer i fylket som har den beste kompetanse innenfor fagfeltet seksuell helse.

Prosjektleder er tilknyttet Trondheim kommune. Samarbeidspartner er organisasjonen LLH og Fylkeskommunen, - i forbindelse med fokus på seksuell trakassering. Fylkeskommunen og Fylkesmannen sitter i styringsgruppen for prosjektet.

Planen videre er å utvikle trinn 2 i prosjektet der undervisningspakkene skal tilbys ungdomsskoler og videregående skoler i hele fylket. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har søkt om ekstra midler fra Helsedirektoratet i 2009, men det var dessverre ikke mulig å etterkomme dette. Vi valgte derfor å bruke hele den ordinære bevilgningen til fylket til dette prosjektet i 2009. Det er svært ønskelig å fortsette å videreutvikle prosjektet i 2010. Prosjektet svarer på alle fokusområder i Helsedirektoratets nye handlingsplan innenfor området seksuell helse, og vi mener at denne modellen kan være overførbart til andre fylker i landet.

83.6 Smittevern

I 2009 har det ikke vært saker etter lov om smittevern. Det var særlig håndtering av influensapandemien og vaksineringsene som fikk mest oppmerksomhet. I denne sammenheng har det vært intensiv kontakt med alle kommuner i fylket og med helseforetaket mht smittevernplaner. I mars arrangerte vi smittevernkonferanse om lokalt samarbeid rundt utbruddsoppløring. Dagen ble organisert i samarbeid med Mattilsynet og Helsetilsynet i Sør-Trøndelag. Senere i året ble det meldt flere tilfeller av EHEC og vi kunne konstatere at Mattilsynet og kommunelegene gjorde meget bra arbeid mht forsøk på utbruddsoppløring. Kilden(e) ble desverre ikke funnet.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det ble i løpet av 2009 opprettet 10 nye fastlegehemler i Sør-Trøndelag (1 i Klæbu, 1 i Røros, 1 i Midtre Gauldal og 7 i Trondheim). Dette har bare i liten grad medvirket til at offentlige, allmennmedisinske tjenester i form av bedre legetjenester i sykehjem er økt. Det har ikke påvirket dekningen av offentlige, samfunnsmedisinske tjenester i kommunene.

Det ble i løpet av 2009 opprettet ny interkommunal legevakt mellom 2 kommuner på Fosen (Rissa kommune i Sør-Trøndelag og Leksvik kommune i Nord-Trøndelag). Videre ble en tidligere etablert interkommunal legevakt i Orkdalsregionen ytterligere utvidet til å omfatte også kommunene Hitra og Frøya, samt at interkommunal legevakt i Trondheim ble utvidet til å omfatte også kommunene Malvik, Klæbu og Melhus. I tillegg har kommunene Selbu og Tydal etablert interkommunalt samarbeid om legevakt med flere kommuner i Nord-Trøndelag (lokalisering på Stjørdal). Med dette er det nå kun en kommune (Midtre Gauldal) som ikke er med i noen form for interkommunal legevaktsordning.

Fylkesmannen har årlige møter over to dager med alle kommuneoverlegene hvor også andre leger med offentlige allmennmedisinske og/eller samfunnsmedisinske oppgaver i kommunene blir invitert. I 2009 var det mye fokus på helseovervåkning, folkehelsearbeid inkludert overvektsarbeid, NAV-reformen og samhandling mellom ulike aktører innen kommunale tjenester, samt samhandling med spesialisthelsetjenesten. Kommuneoverlegefunksjonen og LSU er tema som drøftes i mange ulike sammenhenger hvor man har møtepunkter med kommunene, inkludert Fylkesmannens kommunebesøk i alle kommuner hvert 3. år.

Fylkesmannen har ikke hatt kapasitet til å følge opp legenes kunnskap om retningslinjene for røykeavvenning.

84.2 Turnustjeneste

Fylkesmannen har gjennomført ulike kurs og gruppeveiledning for alle turnusleger, turnusfysioterapeuter og

turnuskiropraktorer i fylket etter gjeldende retningslinjer. Av kapasitetsmessige årsaker ble det ikke arrangert kurs for veiledere av turnusleger.

Fylkesmannen har imidlertid store utfordringer i å klare å administrere turnusordningen for leger i kommunal tjeneste på en, for kommunene, hensiktsmessig og forutsigbar måte. Hovedårsaken er de store svingninger vi har av antallet leger som skal i turnustjeneste. Når det varsles et stort antall turnusleger er Fylkesmannen forpliktet til å fremskaffe nok plasser, noe som i praksis medfører at større, sentrale kommuner må etablere dette. Underveis faller av ulike grunner flere turnusleger fra. Særlig blir det vanskelig når turnuslegene, etter å ha valgt kommune, søker om utsettelse, og får dette innvilget fra SAFH. Alt dette medfører at enkelte kommuner, særlig i mer perifere områder, gjentatte ganger blir uten turnuslege. Dersom Fylkesmannen kunne hatt mulighet til å holde tilbake noen plasser slik at ikke alle turnusleger fikk valgt i første omgang, kunne dette vært unngått.

84.3 Lov om helsetjenesten i kommunene/ Pasientrettighetsloven, klagesaksbehandling

Klager etter kommunehelsetjenestelovens bestemmelser om rett til nødvendig helsehjelp og pasientrettighetslovens klager på helsehjelp gitt i kommunen rapporteres via Reg.Rot til Statens helsetilsyn. jf. pkt. 82.4. Rapport fra Reg.Rot viser at vi i 2009 behandlet 9 klager som var rettet mot kommunehelsetjenesten.

Når det gjelder klager etter vederlagsforskriften behandlet vi i 2009 11 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 109 dager.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	11	109
Sum	11	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Sør-Trøndelag har et fengsel lokalisert i Trondheim kommune. Fengslet har en velfungerende helsetjeneste. Fylkesmannen har ikke hatt særskilt aktivitet rettet mot fengselshelsetjenesten i 2009. Vi gir imidlertid råd og veiledning i enkeltsaker.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger og innvandrere

Fylkesmannen har gjennom ulike aktiviteter overfor kommunene bidratt til å synliggjøre veilederens anbefalinger. Vi har ikke oversikt over i hvor stor grad kommunene tar i bruk disse anbefalingene. Vi har etablert en egen ressursgruppe i flerkulturelt arbeid med fokus på minoritetshelse. Den består av ulike offentlige og frivillige aktører som jobber i forhold til asylsøkere, flyktninger og innvandrere. Tema for møtene i ressursgruppen er minoritetshelse i et folkehelseperspektiv. Et av tiltakene vi jobber med er å etablere et helseopplysnings/folkehelseprogram som retter seg mot asylmottak. Vi ser et behov for både å øke kunnskapen til disse gruppene om vår organisering av de ulike helsetjenestetilbud, samt sette fokus på betydningen av å ta vare på egen helse, - jf satsingen innen folkehelse. Tema kjønnslemlestelse inngår som et tema inn i arbeidet.

Vi har fått bekymringer fra flyktningehelsetjenesten i en kommune om gruppen barn og unge etter gjennomført første helseundersøkelse. Bekymringen er relatert til mangelfull oppfølging av helsehjelp i kommunen. Det er og varslet om lite kapasitet på tolketjeneste.

Vi har hatt to smittevernskoneranse i 2009. Den ene var i samarbeid med Mattilsynet, hvor tema var mat og smitteoppsporing. Den andre var i samarbeid med Nasjonalt folkehelseinstitutt og tema var tuberkulose og HPV vaksinen.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Viser til rapportering på 84.5 Gjennom arbeidet med " Helse i plan" har vi også reist dette temaet som en kommunal utfordring framover. Området er koblet på Omsorgsplanen 2015, hvor vi i løpet av 2010 skal arrangere en konferanse for kommunene om eldre og omsorgstjenester i et flerkulturellt samfunn.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Trondheim kommune i samarbeid med St. Olavs Hospital HF gir et tilbud til alle kommuner i Sør-Trøndelag.

Tilbudet er lokalisert til St. Olavs Hospital og har enkel tilgang til spesialister både i forhold til barn og voksne.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Fylkesmannen har i 2009 hatt et stort fokus på helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Vi har blant annet kartlagt hele virksomhetsområdet for å kunne få en bedre oversikt over sårbarhetsområder. Denne kartleggingen legger blant annet grunnlaget for tilsyn med tjenesten i 2010 og vår rådgivning til kommunene. Kartleggingen viser bl. a. en svekket skolehelsetjeneste, hvor grunnbemanningen er så liten i flere kommuner at det er vanskelig å leve opp til veilederens anbefalinger. Risikoen for brudd på lov og forskrift er derfor til stede.

Flere kommuner har redusert andel stillinger med helsesøstre. Flere kommuner rapporterer lite eller ingen samarbeid med fastleger. Det er i de fleste kommuner små /ingen lege eller fysioterapeutressurs tilgjengelig i skolehelsetjenesten. Tjenesten har en klar dreining over fra det helsefremmende og tidlig forebyggende til barnevern, samt store sammensatte saker.

Vi har hatt fokus på både retningslinjer for mat og måltider i barnehager og skoler, samt kommende anbefalte retningslinjer for overvekt hos barn og unge i møter med kommunene.

avvik: vi har ikke oversikt over status på gratis vitamin D til spebarn av innvandrere.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Fylkesmannen har kartlagt tjenesteområdet helsestasjon- og skolehelsetjeneste, herav svangerskapsomsorgen hos jordmor i 2009. Alle kommuner i Sør-Trøndelag svarer at alle gravide får tilbud om svangerskapskontroll hos jordmor. Flere kommuner påpeker at den gravide selv velger om hun vil følges opp av jordmor og/ eller fastlege. En kommune anslår at 1/3 av alle gravide velger å gå kun til fastlegen. I denne kommunen påpekes det at dersom alle gravide vil benytte seg av jordmortilbudet vil kapasiteten være for liten. To kommuner svarer at de ikke har tilstrekkelig jordmordekning i kommunen. Fire små kommuner med få fødsler oppgir at de har inngått et interkommunalt samarbeid om svangerskapsomsorg hos jordmor.

84.10 Kjønnslæstelse

Det er etablert en ressursgruppe for flere år siden i regi av RTVS, hvor både Fylkesmannens sosial- og helseavdeling og Bufetat er med. Gruppen er bredt sammensatt med aktører blant annet fra UDI, St Olav, utdanningsinstitusjon, kommuner, samt ulike personer fra de miljø som er berørt av kjønnslæstelse.

Bufetat, RVTs og Fylkesmannen gikk sammen om en egen søknad i 2009 for å styrke arbeidet ytterligere lokalt i flere kommuner i Helseregion Midt Norge. Vi fikk dessverre avslag på denne søknaden. Vi har i 2009 arrangert en todagers konferanse for en bred målgruppe, herav også helsepersonell. Tema for konferansen var gjeldende regelverk, herav internkontrollforskriften, helsekonsekvenser og kulturforståelse. Vi har også hatt tema kjønnslæstelse på en kommunesamling for helsepersonell i helsestasjon og skolehelsetjenesten i 2009.

84.11 Tannhelse

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har samarbeidsmøte med fylkestannlegen en gang hvert år for gjennomgang av status, avklaring av samhandlingsområder og møtестruktur.

Utviklingen viser at stadig færre har dårlig tannhelse i fylket. Mer enn 80 % av barn 0-5 år har ingen karies. Ca 60 % har god tannhelse ved 18 års alder. Bedringen siste år på 18-åringer generelt viser at fluor i unge år gir positivt utslag på tannhelsen. Tannhelsen varierer noe rundt omkring i fylket, blant annet viser områder med mange innvandrere dårligere tannhelse enn andre områder. Det er inngått samarbeidsavtaler mellom den offentlige tannhelsetjenesten og Trondheim kommune både mht barn og eldre. Ti landkommuner har så langt sluttet seg til avtalen. Intensjonen er å få avtaler med alle kommunene.

Opplæring via de som møter pasientene prioriteres, men det er en utfordring å samle alle tjenesteytere i pleie og omsorgssektoren. Tannhelsetjenesten har informasjonsbrosjyre om folkehelseaspekter. Det er

folkehelsekoordinatorer i alle distriktene. Tannhelsetjenesten hadde underskudd i 2008, og det er planer om ny gjennomgang av klinikkstrukturen. Ved å slå sammen klinikker etableres større fagmiljøer, noe som også bidrar til å bedre rekrutteringen.

Det er samarbeid mellom fylkestannlegen og Fylkesmannen på områder innen folkehelsearbeidet og i arbeidet rundt Omsorgsplan 2015.

Resultatområde 85 Specialisthelsetjenesten

85.1 Abortloven

Det er ingen rapportering på dette området.

85.2 Sterilisering

Det har ikke vært nemndbehandling av steriliseringsaker i 2009.

85.3 Lov om transplantasjon

Det har ikke vært noen saker på dette området i 2009.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Av totalt 320 saker gjelder 313 spesiell rekvireringstillatelse og 7 generell rekvireringstillatelse.

Vi har ingen registrering som gir gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Sakene behandles forløpende og vi estimerer ca 2 uker fra sak kommer inn til brev går ut.

Vi har effektivt brukt 31,2 dagsverk på dette saksområdet i 2009, dvs. 0,10 dagsverk pr. sak.

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	320	14
Sum	320	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Se tabelldata. Det har ikke vært saker på dette området i Sør-Trøndelag i 2009.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMST	0	0
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet*

Det er ingen rapportering på dette området.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Det er ingen rapportering på dette området.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Det er gjennomført 3 samlinger med nettverket av ledere i kommunene i 2009. Nettverket fungerer godt med en arbeidsgruppe bestående av ledere i 3 kommuner, representant fra KS, RO og Fylkesmannen.

Fylkesmannen har i 2009 utbetalt skjønnsmidler til kommunene for å gi dem mulighet til å prioritere å sette framtidens omsorgsutfordringer på dagsorden i kommunal planlegging. 100 000 kr til små kommuner. 200 000 til mellomstore og 300 000 til Trondheim. Ordningen med skjønnsmidler videreføres i 2010.

Høsten 2009 rapporterte alle kommunene til FM i forbindelse med skjønnsmiddelutbetalingen. Denne rapporten danner grunnlaget for det videre arbeidet mot kommunene. I rapportene har kommunene beskrevet hvor langt de har kommet i prosessen med å planlegge framtidens omsorgstjenester, hva de trenger bistand til fra FM, hvilke utfordringer de har og hva de har fått til.

Det ble arrangert en samling med kommunene etter rapporteringen der kommunenes tilbakemeldinger var tema. Disse tilbakemeldingene danner grunnlaget for vårt videre arbeid i 2010.

Den interne organiseringen av omsorgsplan- arbeidet fungerer godt. Flere avdelinger på embetet har implementert satsningen i sitt arbeid. Planavdelingen har samarbeidet med flere kommuner som har framtidens omsorgsutfordringer som en vesentlig del av samfunnsdelen i kommuneplanen. Landbruksavdelingen har flere prosjekter innenfor Grønn Omsorg - Inn På Tunet der brukere av omsorgstjenester har fått tilbud.

Omsorgsplan 2015 er et felles løft for flere avdelinger på embetet. Alle deltagene avdelinger i embetet er med i den interne organiseringen av Omsorgsplan 2015. (jfr Strategidokumentet fra 2009)

Den interne omsorgsplangruppa med representanter fra flere avdelinger møtes jevnlig gjennom året og samarbeider om strategier, møter med samarbeidspartnere og kurs / konferanser.

FM i Sør-Trøndelag er med i en regional Omsorgsplan- gruppe for FM i Midt- Norge. Samlingene er 3 ganger i året og ansvaret for arrangementet fordeles. Dette er et forum der erfaringer og utfordringer formidles.

86.2 Demensplan 2015

Flere av målsettingene i demensplanen vil oppnås ved hjelp av virkemidlene i øvrige delplaner i Omsorgsplan 2015, eksempelvis Demensomsorgens ABC. Det vises til rapportering under Kompetanseløftet og Investeringstilskuddet.

Fylkesmannen har fulgt opp embedsoppdraget ved å delta i møter med direktoratet, kompetansesenteret Aldring og Helse samt utvalgte kommuner. Fylkesmannen har også gitt støtte til pårørendearbeid og andre frivillige aktører. I kommunedialogen følger fylkesmannen systematisk opp forhold knyttet til utredning av syke, bygningsmessig kapasitet og utfordringer med bemanning og opplæring.

Fylkesmannen har i samarbeid med Trondheim kommune arrangert en konferanse med demens som tema for helse og omsorgstjenestene i kommunene i fylket. Samarbeidet er også utvidet til å gjelde St.Olavs Hospital HF, avdelingene for geriatri og alderspsykiatri. Fylkesmannen har også hatt innlegg om temaet på konferanse arrangert av kommuner.

Temaet demens tas opp systematisk i kommunedialogen, spesielt med henblikk på utredning og tjenestetilbud, samt kapasitet.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Fylkesmannen har rapportert detaljert om resultater og plantall til Helsedirektoratet per 1. mars og 1. juli 2009. Det er også gitt en omtale i særskilt årsrapport for Omsorgsplan 2015. Rapporten per 1.3.2009 inkluderte 23 av 25 kommuner i fylket.

Kompetanseløftets målsettinger er å bidra til utvikling av strategier for å møte fremtidens personell- og kompetanseutfordringer, forvalte tilskudd til kompetansetiltak, og bidra til utvikling av en planmessig gjennomføring av Kompetanseløftet.

I 2009 har kommunene og ressursentrene ved vg-skoler/høgskolen søkt tilskudd til gjennomføring av tiltak for til sammen vel 20 millioner kroner. Dette indikerer stort behov for og samtidig økt målretting i kommunenes

bestilling av kompetansetiltak. Potten har i år vært nesten 5,5 millioner kroner, og fylkesmannen har prioritert grunnutdanning og videre- og etterutdanningstiltak på videregående skoles nivå og i høyskole. Det har også vært mulig å leve opp til intensjonen om å støtte opp om flerårige utdanningsløp. Endelig har utdanningsstedene i Sør-Trøndelag vært i stand til å videreføre enkelte fagskoletilbud våren 2009. Ved ny tildeling av midler til fagskoler fra Helsedirektoratet for høsten 2009, oppstod en usikker situasjon som medførte nedgang i tilgangen på søknader. Ved nyttår 2009/2010 var det usikkert om fagskolen i Sør-Trøndelag var i stand til å oppfylle målene for de søknader som var innvilget fra Helsedirektoratet.

Fortsatt er det store behov for mer kvalifisert personell i deler av tjenestene, og en særskilt utfordring på sikt er det å dekke behovet for faglært pleiepersonell. Ved overgang til lærlingordning for helse- og omsorgspersonell på videregående skoles nivå, har det vært en utfordring å etablere tilstrekkelig lærlingplasser i tjenestene. Dette har tjenestene i Sør-Trøndelag mestret på en god måte. En større utfordring synes det nå å være å rekruttere lærlinger til de etablerte plassene.

Det ser ut til å være en gjennomgående tendens at kommunene sett under ett, har høyere ambisjoner enn det de makter på kort sikt. Rapporteringstallene er tydelige på dette, både hva rekruttering og kompetansetiltak angår. Den store søknadssummen til Kompetanseløftet er vel også en klar indikasjon på disse ambisjonene. Denne fylkesmannen slutter derfor at sannsynligheten er til stede for at mere kunne vært utrettet dersom tilførselen av midler hadde vært større.

En særlig utfordring er det å etablere gode nok planer i tjenesten som kan gjøre det enklere for tjenestene å foreta realistiske bestillinger av kompetansetiltak. En kartlegging av plansituasjonen i tjenestene i 2009 viser at 22 av 25 kommuner har levert tilfredsstillende dokumenter/planer. Enkelte kommuner mangler dermed fortsatt kompetanseplaner.

Kompetanseløftet 2015 inngår imidlertid i det arbeidet vi gjennomfører som del av Omsorgsplan 2015, med å motivere kommunene til å integrere omsorgsutfordringene i den øvrige kommunale planleggingen. Etablering av kompetanseplaner er en del av dette.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Omsorgsplan 2015 forutsetter langsiktig planlegging av bygningsmessige investeringer, personellinnsats, kompetanseutvikling, utdanningskapasitet og tilrettelegging av fysiske og sosiale omgivelser.

Sør-Trøndelag fylke ble i utgangspunktet tildelt 700 enheter totalt i tidsrommet 2008-2015. Ifølge Regjeringens tiltakspakke er det besluttet å øke investeringstilskudd til 1500 flere enn opprinnelig vedtatt i budsjettet for 2009.

I 2009 har fylkesmannen i samarbeid med Husbanken prioritert tilskudd til 116 omsorgsboliger og 109 sykehjemsplasser, totalt 225 plasser. For å få oversikt over kommunenes behov, har fylkesmannen fått tilsendt reviderte pleie- og omsorgsplaner. En viktig samarbeidspartner har vært fylkesmannens økonomiavdeling, som har vist til kommunenes årsbudsjett og 4 årige økonomiplaner har inneholdt politiske vedtak om investeringene. De kommunene som hadde konkrete søknader har fått behandlet disse.

Videre har fylkesmannen hatt god kontakt og samarbeid med Norsk Form, og Trondheim og Melhus kommune som er med i nettverket.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Det vises til særskilt rapportering på 76.3 nasjonal strategi for kvalitetsforbedring, og til rapporteringene på 86.1 Omsorgsplan 2015 og 86.3 Kompetanseløftet 2015. Fylkesmannens innsatser for å oppfylle kravene i oppdraget

om Kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, må betraktes som samordnede aktiviteter sett opp mot disse oppdragene, og fremkommer i de respektive rapporteringene som **tiltak** rettet mot helse- og omsorgstjenestene (76.3), og der **kvalitet i planleggingsprosessene** (86.1) og **kompetanseutviklingen** (86.3) fremkommer.

I fylkesmannens møter med kommunene ifm kommunebesøk og "kommunedialogen", benyttes tilgjengelig statistikkmateriale aktivt som grunnlag i forarbeidet og i overleverte dokumenter.

Alle forespørsler om bistand i bruken av IPLOS blir fulgt opp.

86.6 Undervisningssykehjem/ Undervisningshjemmetjenester

FM har tildelt undervisningssykehjemmet 87 000 kr i 2009 for å bidra til at sykehjemmet jobber mer utarettet og implementerer sin kunnskap ut i de andre sykehjemmene i regionen.

FM sitter i styringsrådet for undervisningssykehjem og deltar jevnlig på møter.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Det er gjennomført videregående i saksbehandling for ansatte i pleie- og omsorgssektoren og sosial- tjenesten i kommunene i 2009. De fleste kommunene i fylket deltok.

I februar og mars 2010 arrangeres det kurs i saksbehandling og internkontroll for ansatte i kommunal sektor og NAV på 4 forskjellige steder i fylket. pr. januar 2010 er 260 personer påmeldt.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Rapport om overprøving av vedtak om makt og tvang er registrert under 81.4. her fremgår også rapportering om opplæringstiltak i kommunene.

Opplæringsprogrammet som er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Habiliteringstjenesten for voksne, omtalt i fjorårets rapportering, er nå totalt gjennomført i åtte kommuner. En kommune har gjennomført refleksjonsgrupper på egen hånd, altså uavhengig av Fylkesmannen og Habiliteringstjenesten, i flere omganger og har dermed gjennomført programmet for alle ansatte, inkludert nattevakter, nyansatte, småstillinger.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Implementeringen av IPLOS har vært gjennomført som et nasjonalt prosjekt av Helsedirektoratet. Fylkesmannen har bistått med avgrenset ansvar og oppgaver. I den varige driftsfasen vil lokal oppfølging av kommunene bli overlatt til fylkesmannen.

I overgang til varig drift har fylkesmannen fått forberedelsesoppgaver beskrevet i embetsoppdraget. Oppgavene kan kort beskrives som opplæringsaktivitet og tilstandskontroll. Fylkesmannen har i gjennomføring av oppdraget vært i kontakt med samtlige kommuner i fylket og innhentet spesifikk informasjon om driftserfaringer, samt oppdatert kontaktlister.

IPLOS er i drift i alle kommuner i fylket. Alle kommunene bruker kommersielle datasystemer for pleie- og omsorgsformål som oppfyller kravspesifikasjonene i IPLOS. Sammen med kommunenes interne regler for tilgangskontroll vurderer kommunene at sikkerhetsløsningene tilfredsstillende alle krav til informasjonssikkerhet gitt i lover og forskrifter. Alle kommunene melder at IPLOS inngår helt eller delvis i saksbehandlingen på området. Kontaktpersonene for to kommuner var ved årsskiftet usikre på hvordan meldeplikten til datatilsynet var ivarettatt. Dette kan enkelt kontrolleres og meldes via Datatilsynets hjemmeside, noe fylkesmannen har informert om til kommuner som har bedt om bistand. Alle kommunene i fylket har lyktes med innsending av data til sentralt register.

På direktoratets spørreskjema har 21 av 25 kommuner svart. Av svarene fremgår at informasjonssikkerheten er

ivaretatt, men opplæring i Normen og rutiner for informasjonplikten er mangelfullt ivaretatt av flere kommuner.

Iplos tas opp som eget punkt i kommunedialogen og Iplos etterspørres systematisk i alle klagesaker på pleie- og omsorgsområdet

Fylkesmannen har deltatt og foredratt på to møter direktoratet har hatt med kommuner i vårt fylke.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Ingen klagesaker i 2009.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Behandlet 70 klager i løpet av året. Ingen restanser ved årsskiftet. For detaljer se RegRot.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Ingen forpleiningskontrakter i fylket.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

Saksforberedelse av en søknad om godkjenning i 2009.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen klager 2009.

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Det er ingen rapportering på dette området.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Dette er første året etter at øremeking av midler til kommunene opphører.

Fylkesmannen har fått informasjon om at det psykisk helsearbeidet overfor voksne fortsatt prioriteres. Men i forhold til tjenester til barn og unge, har det kommet bekymringsfulle meldinger. Stillinger til helsestasjon for ungdom inndras, og tilbudet i kommunene blir dårligere.

Kommunene har samme budsjetter etter finanskrisen i 2008/09 og stillinger som var finansiert over øremerket tilskudd for å styrke det psykisk helsearbeidet overfor barn og unge blir omdisponert og brukt til andre formål. Det samme skjer også overfor voksne, men det er ikke kommet samme bekymringer overfor denne brukerbruppen ennå.

Trondheim kommune har fått 9 320 355 kr i Storbymidler til Oppfølgingstjenester på kveldstid, Kriseplasser på kveld og natt, m psykiatrisk ambulant team og prosjektet "Tett på".

I 2008 ble det holdt tilbake 9,9 millioner kroner av det øremerkede tilskuddet til kommuner som ikke hadde oppfylt kravet til utbetaling. Disse midlene er blitt utbetalt i 2009.

Fylkesmannen har i løpet av 2009 hatt psykisk helsearbeid overfor barn, unge og voksne som et prioritert område ved at det er innlemmet som en naturlig del av de handlingsplanene som til enhver tid blir løftet fram nasjonalt.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Ingen søknader mottatt.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

To godkjenningssøknader behandlet. Beholdningstall rapportert HELFO to ganger.

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Kostnad for tre opphold til tvungent psykisk helsevern for personer uten opphold i riket refundert.

For MidtNorge er gjennomført tre hjemsendinger av utlendinger på tvungent vern. Det har ikke vært forespørsler om hjemhenting av norske borgere fra utlandet.

Ordningen og kontaktpunktet hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gradvis blitt bedre kjent og forutsettes nå å være tilfredsstillende.

Veileder IS-1560 gir god og tilstrekkelig støtte til forvaltning av ordningen.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholloven

Statlige bevillinger etter alkoholloven

Pr. 31.12.2009 var det 4 skjenkebevillinger for skip (tre hurtigbåter og M/S Willie Wilhelmsen), og 3 bevillinger for Forsvarets befalsmesser (Luftkrigsskolen, Ørland hovedflystasjon og Haltdalen kurscenter). Sistnevnte har imidlertid ikke hatt noe skjenking i 2009 og bevillingen vil trolig bli trukket 01.01.2010.

Fylkesmannen utførte i 2009 en anmeldt skjenkekontroll om bord M/S "Willie Wilhelmsen".

Fylkesmannen innvilget til sammen 19 søknader fra befalsmessene om utvidelse av skjenketid og/eller –areal i forbindelse med enkeltarrangementer.

Fylkesmannen fastsatte skjenkegebyr for 2 befalsmesser (til sammen kr 8292,-) og 4 båter med statlig skjenkebevilling (til sammen kr 6000,-). Befalsmessene betalte gebyret til sin hjemkommune, mens rederiet/båtselskapet betalte gebyret til staten.

Klagesaker etter alkoholloven

Det ble behandlet 5 klagesaker etter alkoholloven, i tillegg kom det inn en lovlighetskontroll. 3 av disse sakene er fortsatt under behandling.

88.2 Rusmiddelarbeid

Rusmiddelpolitisk handlingsplan

I samarbeid med KORUS midt (kompetansesenter for rus midt-Norge), har fylkesmannen bistått kommunene i fylket med utarbeidelse/ fornying og implementering av rusmiddelpolitisk handlingsplan. 3 kommuner har deltatt i opplæringen. Arbeidet har tatt utgangspunkt i veilederen på området og undervisning fra kommuner som har hatt

interkommunalt samarbeid. Det er også foretatt veiledning i forhold til prosess pr telefon. KORUS har hatt mere fokus på Rusmiddelpolitiske handlingsplaner ut i fra sitt oppgavebrev.

Opplæringstiltak.

Det har vært fokus på kjennskap til rusproblematikk og tverrfaglig spesialisert behandling for rusproblematikk i 2009. Det har vært planleggingsmøter og konkrete arrangement i samarbeid med spesialisthelsetjenesten, KORUS midt og Fylkesmannen. Kontakten med den enkelte kommune har vært gjennom telefonsamtaler, besøk og nettverksamlinger. Som et resultat av dette har kommuner vært i kontakt med hverandre i forhold til erfaringsutveksling.

Oppfølging av tilskuddskommuner

Kommuner som har fått tilskudd til tiltak innenfor rusområdet, er blitt fulgt opp i noe ulik grad, avhengig av behovet for bistand. Noen har hatt jevnlig oppfølging med råd og veiledning, mens andre kommuner har informert om utviklingen i sine prosjekt på egne møter med Fylkesmannen, eller på samlinger som har vært avholdt i regi av Fylkesmannen.

Midlene til boligsosiale tiltak og til ulike rustiltak har i stor grad blitt sett i sammenheng både ved tildeling av midler og ved oppfølging av tiltakene.

Det har blitt avholdt en 2- dagers erfaringskonferanse hvor en samarbeidet med Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag. Ved å ha et så stort nedslagsfelt blir erfaringene mange og nytteeffekten stor. Dette tiltaket overføres til 2010.

En kommune (Trondheim) har hatt koordinerende "tillitspersoner" som er et tiltak initiert av Helsedirektoratet, personer er ansatt og kommet godt i gang. Helsedirektoratet har arrangert 2 samlinger i forhold til denne satsingen som Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og den aktuelle kommunen har deltatt i. Det har blitt arrangert informasjon om tilskuddsordninger fra Helsedirektoratet. Dette førte til at 5 nye prosjekter fikk støtte. Et av disse tiltakene er et interkommunalt samarbeid mellom Oppdal og Rennebu kommune.

Nettverkssamlinger

Det har vært avholdt 4 samlinger for ansatte i kommunene som jobber spesielt på rusområdet. På disse samlingene har det vært spesiell fokus på Opptappingsplanen for rusfeltet, kvalifiseringsprogrammet, individuell plan og informasjon om Rusbehandling Midt-Norges tilbud. Rusbehandling Midt-Norge har ansatt i løpet av året samhandlingskoordinatorer på alle sine institusjoner. Det har vært avholdt møte mellom disse og kommunene for å etablere nettverk i forhold til rusproblematikk. Det er også foretatt besøk og kontaktetablering mellom aktører i kommunene og spesialisthelsetjenesten.

73.1 Lov om sosiale tjenester

Rapporteres til Statens helsetilsyn 81.3.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 75 og 86	50	28	50	28
Resultatområde 76 og 77	132	1	132	1
Resultatområde 81	48	16	48	16
Resultatområde 82	342	36	342	36
Resultatområde 83	47	5	47	5
Resultatområde 84 og 85	39	4	39	4
Resultatområde 87 og 88	29	60	29	60
Sum:	687	150	687	150

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Rapporteres til Statens Helsetilsyn pkt. 81.3.

81.1 Planlagte tilsyn

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag får sine årlige styringssignaler i tildelingsbrev fra Statens helsetilsyn. Her er det lagt føringer for:

- Hvilke tilsyn som er landsomfattende
- Krav til antall besøk
- Krav til kriterier for utvelgelse av egeninitierte (selvvalgte) tilsyn
- Metode for tilsyn

Dette, sammen med våre egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn, er grunnlaget for rullerende og årlige tilsynsplaner.

Landsomfattende tilsyn gjennomføres på oppdrag fra Statens helsetilsyn i alle landets fylker. Avgrensning og valg av tema for tilsynet gjøres etter en risiko- og sårbarhetsvurdering av fagfeltet. Det utarbeides en veileder for hvert tilsyn. For de landsomfattende tilsynene blir det, i tillegg til rapport til det enkelte helseforetak, utarbeidet en landsomfattende rapport fra Statens helsetilsyn til Helse- og omsorgsdepartementet, med en samlet fremstilling av tilsynene. Det ble i 2009 gjennomført ett landsomfattende tilsyn:

- Tilsyn med avlastningsboliger og barneboliger

Tilsyn med avlastningsboliger og barneboliger ble gjort i et samarbeid mellom Helsetilsynet i fylket og Fylkesmannen.

Egeninitierte tilsyn planlegges i eget fylke på grunnlag av en behovsanalyse lokalt. Det ble i 2009 gjennomført to egeninitierte tilsyn i eget fylke.

- Tilsyn med NAV, forvaltningsenhet for vedtak/tjenester etter kapittel 4 A i lov om sosiale tjenester. Tilsynet ble gjennomført i to kommuner
- Tilsyn med tjenester etter kapittel 4 A i lov om sosiale tjenester. Tilsynet ble gjennomført i to kommuner

Metoden som vanligvis benyttes ved virksomhetstilsyn er systemrevisjon.

I tillegg gjennomføres det i noen tilfeller tilsyn (ad hoc tilsyn) på grunnlag av spesielle hendelser og behov som oppstår i løpet av året. Ett av tilsynene i 2009 er gjennomført på bakgrunn av hendelser/meldinger.

- Tilsyn med helse- og sosialtjenester til personer med behov for heldøgns pleie og omsorg. Tilsynet ble gjennomført i en kommune.

For nærmere beskrivelse av tilsynene, vises til egne rapporter, som finnes på:

www.helsetilsynet.no/tilsynsrapporter

81.2 Områdeovervåking

Utviklingstrekk av betydning for brukerne av kommunale sosialtjenester som er integrert i NAV-kontor

Det vises til rapporteringen under punkt 81.3 Klager etter sosialtjenesteloven, som også omtaler NAVs oppfølging av sosialtjenestelovens bestemmelser.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Fylkesmannen er klageinstans for enkeltvedtak sosialtjenesten fatter etter lov om sosiale tjenester.

Fylkesmannen mottok 257 klager etter sosialtjenesteloven i 2009 mot 166 klager i 2008. Fylkesmannen behandlet 267 saker hvorav 63 etter kap. 4, sosiale tjenester og 187 etter kap. 5, økonomisk stønad, 17 etter andre bestemmelser bl.a. klage på vederlag for opphold i institusjon. 31 saker ble opphevet og sendt tilbake for ny

behandling, 23 saker ble omgjort. 204 stadfestet og ni avvist. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 57 dager mot 71 dager i fjor. Selv om gjennomsnittlig saksbehandlingstid gikk klart ned i 2009 var det 28 av 267 saker som hadde saksbehandlingstid over 3 måneder. Embetet klarte dermed ikke helt kravet om saksbehandlingstid < 3 mnd for 90% av sakene.

Flere kommunen har bedret sin kompetanse i saksbehandling, men spesielt innenfor NAV er det stor mangel på kompetanse i forståelse og utøvelse av sosialtjenesteloven og forvaltningsloven. Eksempel på dette kan være at det anvendes bestemmelser fra trygdellovgivningen i behandling av søknad om sosial stønad. Klagene viser også en økende standardisering og at utmåling av tjenester knyttes til veiledende satser uten individuell vurdering.

Som en del av samarbeidet med NAV fylke, utarbeidet fylkesmannen et opplæringsprogram i sosialtjenesteloven for saksbehandlere i NAV. Programmet var basert på kasusbeskrivelser og bruk av refleksjons-grupper. Opplæringen har vært ledet av de kommunale kompetanse-veilederne og gjennomført i alle kommunene i fylket, bortsett fra en kommune og en bydel i Trondheim. Kompetanseveilederne har hatt en evaluering og oppsummering av erfaringer fra denne opplæringen. Det fremgår av evalueringsrapporten at opplæringsprogrammet og gjennom-føringen blir vurdert som positiv og det er ønskelig at den fortsetter neste år.

Opplæringen, og tilsynserfaring, viser store mangler på samordning og samhandling innen det enkelte NAV kontor og lite kunnskap om hverandre fagfelt og saksområder. Enkelte steder blir sosialfaglig personell satt til statlige arbeidsoppgaver og da på bekostning av sosialfaglig arbeid. Noen gir uttrykk for at det er lite rom for sosialfaglig arbeidsmetode, inntektssikring blir hovedfokuset.

81.4 Spesielle oppgaver etter sosialtjenesteloven kap. 4A

Overprøving og tilsyn 2009 sosialtjenesteloven kap. 4A

Lov om sosiale tjenester kap. 4A skal sikre rettssikkerheten ved bruk av makt og tvang overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Fylkesmannen mottok 811 meldinger om skadeavvergende tiltak i 2009 mot 1006 i 2008. Meldingene omfattet 64 personer, mot 62 i fjor. Trenden fra i fjor med økning i antall personer det meldes om, fortsetter og skyldes hovedsakelig flere tjenestemottakere i avlastningstjenesten for barn og unge i Trondheim kommune og bedre rutiner for å sende meldinger. Nedgangen i antall meldinger skyldes at en del omfattende bruk av planlagte tiltak i nødsituasjoner etter hvert ble regulert gjennom vedtak, og ikke som enkeltstående hendelser.

Fylkesmannen overprøvde 32 vedtak gjeldende for 32 personer i 2009. Hvert vedtak kan inneholde flere tiltak. Alle sakene er behandlet innen tremånedersfristen. Fylkesmannen ga dispensasjon fra utdanningskravet i åtte saker mot tre i 2008. Antall dispensasjonssøknader varierer

Ingen av Fylkesmannens overprøvinger er påklaget.

Opplæringsprogrammet som er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Habiliteringstjenesten for voksne, omtalt i fjorårets rapportering, er nå totalt gjennomført i åtte kommuner. En kommune har gjennomført refleksjonsgrupper på egen hånd, altså uavhengig av Fylkesmannen og Habiliteringstjenesten, i flere omganger og har dermed gitt opplæring til alle stillinger, nye, nattvakter og lignende. To kommuner fikk avvik for manglende opplæring ved tilsyn og skal gjennomføre opplæringen våren 2010.

Fylkesmannen gjennomfører stedlig tilsyn etter en rullerende tre-årig tilsynsplan. Det gjennomføres stedlig tilsyn både med vedtak og der fylkesmannen har mottatt melding om skadeavvergende tiltak. De siste etter en konkret vurdering av omfang og innhold. Alle nye meldinger om skadeavvergende tiltak får en tilbakemelding fra fylkesmannen.

81.5 Andre oppdrag

Det er ingen særlige krav om rapportering til FAD på dette området.

81.6 Hendelsesbasert tilsyn

Overprøving og tilsyn 2009 sosialtjenesteloven kap. 4A

Lov om sosiale tjenester kap. 4A skal sikre rettssikkerheten ved bruk av makt og tvang overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Meldinger og vedtak

Fylkesmannen mottok 811 meldinger om skadeavvergende tiltak i 2009 mot 1006 i 2008. Meldingene omfattet 64 personer, mot 52 i fjor, i 10 kommuner. Økningen skyldes hovedsakelig flere tjenestemottakere i avlastningstjenesten for barn og unge i Trondheim kommune og bedre rutiner for å sende meldinger. Nedgangen i antall meldinger skyldes at en del omfattende bruk av planlagte tiltak i nødsituasjoner etter hvert ble regulert gjennom vedtak, og ikke som enkeltstående hendelser.

Fylkesmannen overprøvde 32 vedtak gjeldende for 32 personer i 2009. Hvert vedtak kan inneholde flere tiltak. Alle sakene er behandlet innen tremånedersfristen. Det er ingen restanse per dags dato. Fylkesmannen ga dispensasjon fra utdanningskravet i tre saker mot tre i 2008 og syv i 2007. Antall dispensasjonssøknader viser dermed en fortsatt nedgang.

Ingen av Fylkesmannens overprøvinger er påklaget.

Opplæringsprogrammet som er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Habiliterings-tjenesten for voksne, omtalt i fjorårets helse- og sosialmelding, er nå totalt gjennomført i syv kommuner. En kommune har gjennomført refleksjonsgrupper på egen hånd, altså uavhengig av Fylkesmannen og Habiliteringstjenesten, i flere omganger og har dermed gitt opplæring til alle stillinger, nye, nattvakter og lignende. To kommuner fikk avvik for manglende opplæring ved tilsyn og skal gjennomføre opplæringen våre 2010.

Tilsyn

Fylkesmannen har plikt til å føre tilsyn med kommunens virksomhet etter kap. 4A i lov om sosiale tjenester, tiltak med makt og tvang overfor personer med psykisk utviklingshemning. Fylkesmannen skal gjennomføre stedlig tilsyn med hvert tiltak der kommunen og/eller spesialisthelsetjenesten har vedtatt å anvende tvang og makt i henhold til § 4A-5 tredje ledd bokstav b, planlagte skadeavvergende tiltak og c, tiltak for å dekke grunnleggende behov. Fylkesmannen kan gjennomføre stedlig tilsyn der kommunen har rapportert om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. For øvrig skal Fylkesmannen gjennomføre andre stedlige tilsyn ut fra en risiko- og sårbarhetsanalyse.

Ved stedlig tilsyn skal tilsynsmyndigheten avdekke om gjennomføring av tvang og makt skjer i henhold til vedtak etter § 4A-5 tredje ledd bokstav b og c.

Gjennomføring og oppsummering av funn fra årets tilsyn

Fylkesmannen gjennomførte stedlig tilsyn i tre kommuner, Trondheim, Klæbu og Skaun kommune, for til sammen ni tjenestemottakere. Dessuten ble det utført tilsyn i to kommuner, Åfjord og Malvik kommune, hvor tilsynet omfattet psykisk utviklingshemmede som mottok tjenester etter sosialtjenesteloven, men hvor det ikke var meldt om skadeavvergende tiltak eller fattet vedtak. Dette tilsynet ble gjennomført for å undersøke om kommunen gjennomførte tiltak med makt og tvang, men at det ikke var sendt meldinger om skadeavvergende tiltak eller fattet vedtak om planlagt bruk av tvang og makt.

- Kommunen sikrer ikke at vedtak etter § 4-2, sosiale tjenester, iversettes
- Kommunen mangler system for å sikre forsvarlig tjenesteutøvelse herunder manglende internkontroll, kompetanse og rapporteringssystem
- Kommunen mangler delegasjon i tråd med egne styringsdokument
- Kommunen sikrer ikke at tjenester gis uten bruk av makt og tvang
- Sikrer ikke saksbehandlingsreglene for melding om skadeavvergende tiltak og vedtak

Tidligere tilsyn og overprøving viste at mange kommuner etter hvert hadde god praksis med å utarbeide individuelle planer som et praktisk hjelpemiddel for gjennomføring av kommunale tjenester og tverrfaglig samarbeid. Årets tilsyn viser imidlertid en viss stagnasjon i bruken av individuell plan. Evaluering og oppdatering ser ikke ut til å være en del av saksbehandling for eksempel i forbindelse med fornyelse av vedtak.

Tilsynet viser fortsatt en tendens til gruppetiltak i botiltak, felles fritidstiltak i stedet for individuelle tjenester og henvisning til kommunens generelle standarder for tildeling av tjenester.

Årets tilsyn viser at tendensen med at kommunene utarbeider såkalte tjenestebeskrivende vedtak, fortsetter. Det innebærer at vedtaket beskriver tjenester vedkommende skal få, men ikke i hvilket omfang, hvor, når og lignende. Dersom et slikt vedtak ikke følges opp av tiltaks- aktivitetsplan og lignende, er det fare for at vedtaket ikke blir styrende for innholdet i tjenestene. Det blir opp til personale å tolke vedtaket.

Tilsynet viste at det fremdeles er manglende opplæring i de spesielle saksbehandlingsreglene som fremgår av kap. 4A. Det er uklare forhold internt i kommunen, hvem som er vedtaksansvarlig, saksbehandling av meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner og lignende. Antall søknad om dispensasjon fra kompetansekravet har imidlertid gått ned.

Kommunene har etter hvert fått gode avvikssystemer. Det er utarbeidet rutiner, internkontroll og det er gjennomgående høy faglig kompetanse i tjenesten til psykisk utviklingshemmede. Avvikssystemene benyttes imidlertid i liten grad til å melde om avvik i tjenesteutøvelsen. Det blir mest brukt for avvik i medikamenthåndtering og ved personskader.

Konsekvenser/tendenser

Flere tilsyn viser nedgang i ressurser f.eks i botiltak. Dette skjer bl.a. gjennom reduksjon av antall ansatte. Innsparinger sammen med felles fritids- og aktivitetstiltak og økende bruk av kommunens standarder for tjenester, utgjør en fare for kvaliteten på tjenester og rettssikkerhet for den enkelte. Innsparingstiltak kan også omfatte at ressurs til fagmøter og fagdager tas bort.

Tidligere oppsummeringer av tilsyn har vist at tilsynet ofte avdekker de samme avvikene som tidligere tilsyn, for eksempel mangelfull saksbehandling. Dette til tross for årlige kurs og opp-læring i saksbehandling, og skriftlig tilbakemelding på meldinger om skadeavvergende tiltak. Det er derfor fremdeles grunn til å ha oppmerksomheten mot i hvilken grad kommunene klarer å vareta opplæring, erfaringsoverføring og kompetanseutvikling i egen organisasjon.

Resultatområde 82 tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

I 2009 har vi hatt 4 saker hvor politiet har reist spørsmål om etterforskning. Vi har ikke hatt saker der helsetilsynet i S-T på eget initiativ har bedt politiet om å etterforske saker. Vi har ikke hatt saker der vi har vurdert at det bør fremmes begjæring om påtale.

Vi rapporterer saksstatistikk gjennom fagsystemet RegRot direkte til Statens helsetilsyn. Vi har behandlet til sammen 160 saker. Median saksbehandlingstid har vært 132 dager. Kravet til saksbehandlingstid (under median 5 mnd) overholdes således.

82.2 Planlagt tilsyn

Helsetilsynet i Sør-Trøndelag får sine årlige styringssignaler i tildelingsbrev fra Statens helsetilsyn. Her er det lagt føringer for:

- Hvilke tilsyn som er landsomfattende
- Krav til antall besøk
- Krav til kriterier for utvelgelse av egeninitierte (selvvalgte) tilsyn
- Metode for tilsyn

Dette, sammen med våre egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn, er grunnlaget for rullerende og årlige tilsynsplaner.

Landsomfattende tilsyn gjennomføres på oppdrag fra Statens helsetilsyn i alle landets fylker. Avgrensning og valg av tema for tilsynet gjøres etter en risiko- og sårbarhetsvurdering av fagfeltet. Det utarbeides en veileder for hvert tilsyn. For de landsomfattende tilsynene blir det, i tillegg til rapport til det enkelte helseforetak, utarbeidet en landsomfattende rapport fra Statens helsetilsyn til Helse- og omsorgsdepartementet, med en samlet fremstilling av tilsynene. Det ble i 2009 gjennomført to landsomfattende tilsyn:

- Tilsyn med avlastningsboliger og barneboliger
- Tilsyn med spesialisthelsetjenester ved distriktpsikiatriske sentre (DPS) til voksne med psykiske lidelser

Tilsyn med avlastningsboliger og barneboliger ble gjort i samarbeid mellom Helsetilsynet i fylket og Fylkesmannen.

Egeninitierte tilsyn planlegges i eget fylke på grunnlag av en behovsanalyse lokalt. Det ble i 2009 gjennomført to egeninitierte tilsyn i eget fylke.

- Tilsyn med tjenester til eldre med behov for heldøgns pleie og omsorg. Tilsynet ble gjennomført i to kommuner
- Tilsyn med legemiddelbehandling i sykehjem. Tilsynet ble gjennomført i to kommuner.

Tilsyn i spesialisthelsetjenesten utføres i samarbeid mellom Helsetilsynet i de tre fylkene i Midt-Norge; Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. Det settes sammen felles team bestående av personell fra de tre kontorene. Foruten egne rapporter fra det enkelte tilsyn, blir det for hvert av disse regionale tilsynene utarbeidet egne samlerapporter til Helse Midt-Norge RHF. I 2008 er det, foruten det landsomfattende tilsynet i DPS, gjennomført to planlagte tilsyn i samarbeid mellom Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag.

- Tilsyn med spesialisthelsetjenester til voksne med psykiske lidelser i psykiatriske akuttavdelinger. Det ble gjennomført tilsyn i fire helseforetak.
- Tilsyn med fødeenheter. Det ble gjennomført tilsyn i to helseforetak.
- Oppfølgingstilsyn med forsvarlighet og kvalitet i somatiske akuttmottak. Det ble gjennomført tilsyn i fire helseforetak.

Metoden som vanligvis benyttes ved virksomhetstilsyn er systemrevisjon.

I tillegg gjennomføres det i noen tilfeller tilsyn (ad hoc tilsyn) på grunnlag av spesielle hendelser og behov som oppstår i løpet av året. To av tilsynene i 2009 er gjennomført på bakgrunn av hendelser/meldinger.

- Tilsyn med helse- og sosialtjenester til personer med behov for heldøgns pleie og omsorg. Tilsynet ble gjennomført i en kommune
- Tilsyn med overbelegg i psykiatriske akuttavdelinger. Det ble gjennomført tilsyn i ett helseforetak

For nærmere beskrivelse av tilsynene, vises til egne rapporter, som finnes på:

www.helsetilsynet.no/tilsynsrapporter

82.3 Områdeovervåking

Systematisering av tilsynserfaringer ved bruk av kunnskapskilder for psykisk helsearbeid.

Helsetilsynet og Fylkesmannen har foretatt risikovurderinger knyttet til tjenester for mennesker med psykiske lidelser basert på systematisering og analyse av de viktigste kunnskapskildene vi har tilgang på.

Rapporteringer fra alle kommuner på status for psykisk helsearbeid i 2009, våre rapporter fra egne tilsyn, statistikk og plandokumenter, funn fra hendelsesbasert tilsyn og klagesaker er viktige kunnskapskilder for oss. Når det gjelder KOSTRA og IPLOS rapporteringene finner vi at disse i sin nåværende form er usikre kunnskapskilder for psykisk helse. Registreringssystemene for hendelsesbaserte tilsynssaker og rettighetsklager (RegRot) og for sosiale klagesaker (LOST) gir heller ikke opplysninger som det er lett å trekke ut som trender mht risikovurderinger i psykisk helsearbeid.

Vurderingen av kunnskapskildene har medført følgende risikovurdering:

Psykogeriatri: vi får lite eller ingen informasjon via våre informasjonskilder som gir oss kunnskap om spesialisthelsetjenestens tilbud. Vi vet at vi har en kraftig økning i antall eldre i årene framover og kan dermed forvente en økning i antall eldre med psykiske lidelser og problemer. Vi vet også lite om hvordan samhandlingen er opp mot de kommunale tjenestene til gruppen.

Mennesker med samtidige rus- og psykiske lidelser: blir raskt kasteballer mellom rusbehandling og psykiatrien. Fare for at pasientene faller i mellom. Faren for dette er ekstra stor ettersom Helse Midt-Norge har organisert rus og psykiatri i to ulike helseforetak.

Barne- og ungdomspsykiatrien: har en kraftig økning i antall henviste barn/ unge. Kommunene melder om vansker med samhandlingen med Bup. Likeledes melder BUP at kommunene må yte flere tjenester til barn og unge som sliter psykisk.

Oppfølgingstilsyn med kommunale tjenester til mennesker med alvorlige psykiske lidelser viser at Kommunale rapporter kan tyde på at tjenestetilbudet reduseres som en konsekvens av at Opptrappingsplan er over.

Meldinger etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3

I 2009 mottok Helsetilsynet 84 meldinger, som er 24 færre enn i fjor. De aller fleste meldingene kommer fra St. Olavs Hospital HF og noen kommer fra privat spesialisthelsetjeneste og rehabilitering. Av de 84 meldingene gjaldt 25 unaturlig dødsfall, 37 betydelig personskaade og 22 forhold som kunne ført til betydelig personskaade. Det ble innledet tilsyn på bakgrunn av 7 meldinger.

Vi vet ikke så mye om det totale antallet meldinger i virksomhetene, men ting kan tyde på at kvalitetsutvalgene mer enn før vurderer hvilke meldinger som skal sendes og hvilke som ikke skal sendes. Dette fører videre til at de meldingene vi mottar representerer mer alvorlige hendelser enn tidligere. Den enkelte melding ser ut til å bli fulgt godt opp hver for seg. Men virksomhetene kunne vært flinkere til å se meldingene i sammenheng.

Helsetilsynet i Nord-Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag har etablert et godt samarbeid om § 3-3-meldingene. Hensikten er bl.a. å sikre at vurderingene blir gjort så likt som mulig og å utarbeide en årlig oppsummering av meldingene i de tre fylkene.

82.4 Klager etter helsetjenestelovgivningen

Helsetilsynet i Sør-Trøndelag har rapportert til Statens helsetilsyn gjennom rapporteringsverktøyet Reg.Rot. Statistikken viser at vi behandlet 58 rettighetsklager i 2009. Av disse ble 13 saker av ulike grunner avvist for behandling. Det ble behandlet og avsluttet 45 rettighetsklager. Median saksbehandlingstid for rettighetsklagene i 2009 var 43 dager for syketranportklager og 64 dager for ordinære rettighetsklager. 90 persentil for syketransportsaker var 108 dager. For andre rettighetsklager var 90 persentil 91 dager.

82.5 Andre oppdrag

Det er ingen spesielle krav til rapportering på disse områdene i forbindelse med årsrapporten til FAD

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen hadde en avkjørselssak til behandling i 2009. Statens vegvesens avslag ble stadfestet.

Resultatområde 92 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Fylkesmannen har i 2009 behandlet 5 saker vedrørende søknader om godkjenning/konesjon til anlegg og drift av taubaner.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 91 og 92	2	1	2	1
Sum:	2	1	2	1

Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

Antall apostiller i 2009 var 2137

Resultatområde 94 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Fylkesmannen behandlet i 2009 4 saker angående nye honorære konsuler i Sør-Trøndelag

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 93 og 94	2		2	0
Sum:	2	0	2	0

Kultur- og kirke departementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen har i 2009 utbetalt statstilskudd til tros- og livssynssamfunn med til sammen kr 3.464.331,-,

herav kr 2.581.956,- til registrerte og kr 882.375,- til uregistrerte tros- og livssynssamfunn.

Fylkesmannen har mottatt 1 søknad om registrering av nytt trossamfunn i 2009.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har i 2009 mottatt 18 søknader om askespredning.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen behandlet i 2009 to søknader fra Rennebu kommune om godkjenning av sted som typisk turiststed. Fylkesmannen godkjente Nerskogen som et typisk turiststed, mens søknad om godkjenning av Berkåk ble avslått. Pr. 31.12.2009 hadde 8 kommuner i fylket fått godkjent ett eller flere tettsteder/områder som typiske turiststeder.

Fylkesmannen håndterte i 2009 6 søknader om søndagsåpne butikker (dispensasjonssaker).

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 95, 96 og 97	11		11	0
Sum:	11	0	11	0

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Personer med innvandrerbakgrunn

Pr. 01.01.2009 hadde vi 5 (3 faste og 2 midlertidige) ansatte medarbeider med innvandrerbakgrunn ved embetet. Det tilsvarte 3,5 % av alle ansatte.

Pr. 31.12.2009 hadde vi 5 medarbeidere med innvandrerbakgrunn ved embetet (3 faste og 2 midlertidige). Det tilsvarte 3,5 % av alle ansatte.

Mål for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn ved embetet: Embetsoppdragene fra FAD gir føringer om at vi skal legge til rette for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn og personer. I 2008 nedsatte vi en partssammensatt arbeidsgruppe som foreslo tiltak på bl.a. dette området og som partene senere kom til enighet om:

- Vi bør i samarbeid med regional stat ta initiativ overfor NTNU og HIST til etablering av opplæringstilbud for innvandrere i norsk forvaltningspråk, oppbygging av norsk forvaltning og offentlig rett for saksbehandlere. Det utformes en søknad om kompetansemidler avsatt gjennom HTA til tiltaket, jf. PM 2008-14.
 - I etatsjefsmøter er det tatt initiativ overfor HIST og NTNU til å få etablert et slikt tilbud. Det har ikke skjedd noe mer.
 - I samarbeid med regional stat bør vi stille praksisplasser til rådighet i tilknytning til

- opplæringstilbudene.
- Vi må aktivt bruke de mulighetene som finnes for å få sammenlignet utenlandsk utdanning med norsk utdanning.
- Vi bør ta initiativ til et møte for regionale statsetater hvor vi inviterer en etat som har erfaring med rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til å dele sine erfaringer med oss. Dette kan være aktuelt for etatsjefsnettverket.
 - *Vi har invitert LO til å orientere om prosjektet "Inkludering av arbeidstakere med utenlandsk bakgrunn" på etatsjefsmøtet i februar 2010.*
 - Vi bør avholde et møte for alle som deltar i rekrutteringsprosesser i embetet. Problemstillingen er rekrutteringsrutinene våre og de kriteriene vi vektlegger i utvelgelsesprosessen med tanke på om det er noe utilsiktet som kan være årsak til at innvandrere ikke når opp i konkurransen. (Utforming av kunngjøringstekster, kunngjøringsmåte, utvelgelse til intervju, intervjusituasjonen, kriterier som vektlegges og hvordan de vektlegges, hvilken vekt vi tillegger kunnskaper i skriftlig og muntlig norsk). Vi foreslår å invitere Trondheim kommune til å innlede om sine erfaringer. Alle som deltar i tilsettingsprosesser ble invitert til å delta på seminaret i mars 2009.
 - *På seminar for tillitsvalgte, ledere og medlemmer av tilsettingsrådet i mars 2009 hadde vi følgende som tema: "Hvordan legger vi til rette for å kunne rekruttere medarbeidere i samsvar med embetsoppdragene og våre egne målsettinger? Innledning om rekruttering og erfaringer ved NTNU v/ personalsjef Arne Hestnes."*
 - Ved tilnærmet like kvalifikasjoner for en stilling bør vi tilsette en av de kandidatene som har innvandrerbakgrunn (moderat kvotering). I kunngjøringene oppfordrer vi underrepresenterte grupper til å søke stillinger i tråd med de sentrale føringene.

Planlagte og igangsatte tiltak på IA-området

Vi har over flere år hatt høyere sykefravær blant kvinner enn blant menn. Våren 2003 ble vi IA-bedrift – hovedmålet er å redusere sykefraværet. (Se kap. 7.) Samtidig inngikk vi avtale med Centrum Bedriftshelsetjeneste for bedre å kunne ivareta HMS-arbeidet ved embetet og følge opp medarbeidere som har behov for det samt iverksette tiltak som forebygger arbeidsrelaterte sykdommer.

- Høsten 2007 gjennomførte vi en arbeidsmiljøundersøkelse i samarbeid med Sensus. Våren 2008 ble vi, på bakgrunn av resultatene i undersøkelsen, enige om en tiltaksplan som ble fulgt opp i embetet og avdelingene i løpet av året. *Høsten 2009 planla vi i samarbeid med Sensus en ny undersøkelse for å kunne sammenligne med resultatene fra 2007. Denne undersøkelsen gjennomføres og følges opp vinteren og våren 2010.*
- I 2009 hadde vi et gjennomsnittlig sykefravær på 3,6 % noe som er høyere enn vår målsetting om å ikke overstige 4 %.
- Våren 2008 innførte vi en ordning som gir alle medarbeidere hos Fylkesmannen tillatelse til å bruke inntil én time av arbeidstiden pr. uke til trimaktiviteter. Vi utarbeidet retningslinjer for dette.
- Følgende tiltak ble gjennomført i samarbeid med Centrum Bedriftshelsetjeneste i 2009):
 - Informasjon på ledermøte om bestillerkompetanse og bruk av BHT. Gjennomgang av avtalen med CBHT.
 - Ergonometrisk gjennomgang av arbeidsplassen ved nyttilsetting og ellers ved behov.
 - Møte med AKAN-kontakten i embetet.
 - Dag for nytilsatte om BHTs rolle og annen relevant informasjon.
 - CBHT deltok på begge AMU-møtene som ble avholdt i 2009.
 - HMS-årsplanlegging og planlegging av vernerunder i virksomheten.
 - Helsesamtale for medarbeidere som ønsket slik.
 - Kurs i stress og mestring for ansatte på MVA (oppfølging av tilsvarende i 2008).

I 2009 med et gjennomsnitt for året på 3,6 % sykefravær, nådde vi målsettingen om at sykefraværet ikke skal overstige 4 % på årsbasis. Sykefraværet var ikke høyt sammenlignet med tilsvarende virksomheter. Kvinner hadde en nedgang i sykefraværet fra 3,9 % til 1,9 % på årsbasis mens menn hadde en økning fra 1 % til 1,7 %. På grunn av at antallet ansatte totalt er relativt lavt, vil et høyt langtids sykefravær for noen påvirke disse tallene i stor grad. Vi følger opp sykemeldte i tråd med NAVs krav og setter i verk tiltak og tilpasninger for at sykemeldte skal kunne vende tilbake til arbeid så snart det er mulig og for å forebygge arbeidsrelatert sykdom. Vår politikk med muligheter for fleksibel arbeidstid og –sted virker i positiv retning.

Seniorpolitikk

I løpet av våren 2007 ferdigstilte og iverksatte vi en omforent lokal seniorpolitikk. Den innebærer bl.a. økte muligheter til fleksibel arbeidstid og – sted. I 2009 var gjennomsnittsalderen for ansatte ved embetet 47,6 år – 45,7 år for kvinner og 50,3 år for menn (beregnet ut fra ansatte ved årsskiftet 2009/2010 og den alderen de nådde i løpet av 2009). Det var en nedgang 0,4 år siden 2008 for kvinner og en økning på ett år for menn. Årsaken til den svake nedgangen for kvinner er turnover ved at pensjonister ble erstattet av yngre medarbeidere samt at det er en overvekt av kvinner som blir tilsatt.

Aldersfordelingen på avdelingene var som følger:

Avdeling

Gj.snittsalder avdelingene/Gj.snittsalder kvinner/Gj.snittsalder menn

Emb.led.	59,0		59,0
FSE	51,0	53,0	50,0
AST	48,8	49,5	43,7
KOBA	44,4	43,8	44,9
LA	46,5	43,3	49,3
MVA	43,4	35,3	52,3
OUA	50,1	49,8	50,4
SHA	51,1	48,2	56,0
Embetet	47,6	45,7	50,3

Noen kommentarer:

- Som vi ser varierer gjennomsnittsalderen relativt mye avdelingene imellom. Embetsledelsen og FSE teller så få personer at det egentlig er lite relevant å operere med gjennomsnittsalder for disse enhetene.
- Embetet sett under ett så har kvinner lavere gjennomsnittsalder enn menn. Dette gjelder stort sett også på avdelingsnivå. Det er verdt å nevne at turnover på MVA har ført til at avdelingen nå har lavest gjennomsnittsalder i embetet, spesielt for kvinner.
- Ved årsskiftet hadde vi syv medarbeidere som var yngre enn 30 år; seks kvinne og én mann.
- Det var totalt 41 medarbeidere som var over 55 år; 19 kvinner og 22 menn.

Vi har laget en aldersprognose for perioden 2010 – 2018, beregnet ut fra alderssammensetningen ved embetet pr. 01.01.10 (den alderen de når i løpet av 2010). Fremskrivningen forutsetter at alle medarbeidere fortsetter til oppnådd aldersgrense på 70 år. Nedenfor følger et utdrag fra den:

År	Antall medarbeidere 55 – 70
2010	46
2011	53
2012	57
2013	59
2014	62
2015	65

Kommentarer:

- I vår lokale seniorpolitikk regner vi alle i aldersgruppen 55 – 70 år som seniormedarbeidere, og det er denne gruppen vi fokuserer på med hensyn til tiltak. Vi ser at gruppen vil øke kraftig i perioden, forutsatt at vi har liten turnover og at alle fortsetter i arbeid til fylte 70 år.
- Som en del av hovedtariffoppgjøret 2008 fikk de lokale partene gjennom hovedtariffavtalen pkt 5.9.1. b

anledning til å utvide sentral avtale om tjenestefrie dager med lønn fra fylte 62 år (8 dager sentralt) med inntil 6 dager pr. kalenderår. I 2009 reforhandlet vi vår lokale særavtale og gav 6 lokale dager. Den sentrale avtalen sammen med den lokale avtalen gir rett til tjenestefri med lønn i til sammen 14 dager pr. kalenderår fra fylte 62 år. Tjenestefrie dager som ikke avvikles kan tas ut som lønn. Ved årets begynnelse var det 18 medarbeidere som var omfattet av avtalen. 4 av disse gikk av med pensjon i løpet av året (3 kvinner og 2 menn).

- Fra 01.08.07 deltok embetet i et sentralt forsøk for seniormedarbeidere som innebar at alle som var eller fylte 62 år i 2007 og jobbet i 100 % stilling fikk 20 % reduksjon i arbeidstiden samtidig som de fikk utbetalt 100 % lønn og beholder rettigheter for øvrig. Forsøket ble avsluttet 31.07.09. Ved forsøket start fikk 9 medarbeidere tilbud om å delta – 8 stykker takket ja (6 menn og 2 kvinner). Alle har tatt ut arbeidstidsreduksjonen som en tjenestefri dag pr. uke. 8 medarbeidere deltok i forsøket ved årets begynnelse (2009) – 3 av dem gikk av med pensjon i løpet av 2009. Det er noen som har antydnet at de som en direkte følge av forsøket har utsatt tidspunktet for fratreden.

Hjemmebasert fjernarbeid (hjemmekontor): Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vil stimulere til bruk av fleksible arbeidsformer, herunder løsninger med hjemmekontor. Avtale om hjemmekontor inngås mellom avdelingsleder og den enkelte medarbeider. Ved årsskiftet 2009/2010 hadde 91 medarbeidere (63 %) mulighet til å benytte ordningen. Hensikten er å

- øke arbeidstakernes kreativitet, produktivitet og arbeidsglede
- tilpasse organisasjonen til nye arbeidsprosesser og samarbeidsformer
- beholde og rekruttere arbeidstakere med spisskompetanse, tilnærmet uavhengig av bosted
- lette arbeidssituasjonen for arbeidstakere med omsorgsansvar/aktiv sykemelding
- profilere embetet som en fremtidsrettet og attraktiv arbeidsplass
- etablere gode ordninger i forhold til administrative rammer (lover, forskrifter, belønningssystemer, kontorlokaler) og aktuelle tekniske løsninger

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2008	% 2008	Antall 2009	% 2009
FMST	5	3,5	5	3,5
Sum	5	0	5	0

98.2 Kompetanseutvikling

Vi kan ikke oppfylle kravet om å rapportere hvor mye midler som er brukt til kompetanseutvikling fordelt på alder og kjønn da det er uklart hvilke midler som skal telles med samt at det ikke er tatt høyde for slik registrering i Agresso.

Følgende midler er registrert brukt på kompetanseutvikling i Agresso - fordelt på koststed:

- 1600 Felles (ikke fordelt på avdeling) 74 523
- 1610 Fylkesmannen 13 224
- 1615 Ass. fylkesmann 14 194
- 1620 Asministrasjonsstaben 195 748
- 1625 Fylkesmannens sekretariat 20 364
- 1630 Kommunal og beredskapsavd. 257 894
- 1640 Sosial- og helseavdelingen 201 899
- 1660 Oppvekst- og utdanningsavd. 188 046
- 1670 Landbruksavdelingen 202 680
- 1680 Miljøvern avdelingen 128 110

Til sammen 1 296 680

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMST	1	0	100	8	17

Fordeling av kompetansmidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMST	0	0	0	0

98.3 Medvirkning

Også i 2009 informerte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ledere, tillitsvalgte og ansatte jevnlig så snart som mulig når det skjedde noe i tilknytning til den varslede forvaltningsreformen samt overføring av teknisk planleggingstjeneste til Norsk Landbruksforvaltning i Sør-Trøndelag.

Vi hadde disse møteplassene for medvirkning i 2009:

- møter med tillitsvalgte etter hovedavtalen på virksomhetsnivå (12 møter avholdt)
- møter med ledergruppen og embetsledelsen (22 møter avholdt) samt 2 ledersamlinger
- allmøter for ansatte ved embetet

I oktober 2009 gjennomførte vi ordinære lokale lønnsforhandlinger i.h.t. bestemmelsene i hovedtariffavtalen pkt. 2.3.3 med en begrenset pott avsatt lokalt. I forkant ble det avholdt et forberedende møte og et oppfølgingsmøte mellom partene. Det vises til kap. 1 under ledelse og personalpolitikk samt rapporteringen på embetsoppdrag 98.4.

I juni og november gjennomførte vi som vanlig lokale forhandlinger på særskilt grunnlag i.h.t. bestemmelsene i hovedtariffavtalen pkt. 2.3.4. Bl.a. ble to lokale særavtaler reforhandlet (tjenestefrie dager for seniormedarbeidere samt overføring av ferie). I tillegg gjennomførte vi pga. spesielle behov noen 2.3.4.2-forhandlinger utenom de to hovedrundene.

I juni ble ledelsen og de tillitsvalgte enige om en justert omforent tilpasningsavtale til hovedavtalen.

I 2009 ble det gjennomført 2 møter i det partssammensatte Arbeidsmiljøutvalget.

De tilsatte er videre representert i Tilsettingsrådet med 2 av 5 representanter.

Tillitsvalgte var representert i partssammensatte arbeidsgrupper.

Det vises for øvrig til kap. 1 og embetsoppdrag 98.4.

98.4 Likestilling og likeverd

Vi viser til embetets personal- og likestillingsrapport for 2009, oversendt til departementet i egen sending. Det følgende er i hovedsak utdrag fra den.

Ved årsskiftet 2009/2010 (31.12.09) var kjønnsfordelingen etter antall ansatte ved embetet 57,2 % kvinner og 42,8 % menn – noe som viser trenden siden 1995 at vi har hatt en jevnt økende kvinneandel blant ansatte i embetet.

Fordelingen ved den enkelte avdeling i 2009 var som følger:

Emb.ledelsen: 2 ansatte, 100 % menn

FSE: 3 ansatte, 33 % kvinner og 67 % menn

AST: 25 ansatte, 88 % kvinner og 12 % menn

KOBA: 21 ansatte, 48 % kvinner og 52 % menn

LBA: 30 ansatte, 47 % kvinner og 53 % menn

MVA: 21 ansatte, 52 % kvinner og 48 % menn

OUA: 16 ansatte, 50 % kvinner og 50 % menn

SHA: 27 ansatte, 63 % kvinner og 37 % menn

Toalt: 145 ansatte, 57 % kvinner og 43 % menn

Antall ansatte og kjønnsfordelingen endret seg ikke fra 2008 til 2009 for Emb.ledelsen og FSE. Andelen kvinner økte i alle de øvrige enhetene/avdelingene.

For AST avviker kjønnsfordelingen fortsatt særlig mye fra gjennomsnittet for embetet: AST er en kvinnedominert arbeidsplass, og kvinneandelen økte fra 2007 til 2008. Men også i SHA har kvinneandelen nå passert 60 %.

“Embetsledelsen og avdelingsledere har ansvar for at arbeidsoppgavene blir fordelt slik at kvinner og menn får like store muligheter for utvikling. Gjennom sin ledelse skal de sørge for at likestillingsperspektivet blir ivaretatt.” (Tilpasningsavtalen til § 21).

Stillingene ved embetet er fordelt på fem stillingsgrupper. I oversikten under fremkommer kjønnsfordelingen i de ulike stillingsgruppene ved embetet pr. 31.12.08:

1. Kontorstillinger I: 1 stilling (kvinne, midlertidig)
2. Kontorstillinger II: 2 stillinger (kvinner)
3. Saksbehandlerstillinger I: 34 stillinger, 26 kvinner og 8 menn
4. Saksbehandlerstillinger II: 83 stillinger, 46 kvinner og 37 menn
5. Lederstillinger: 25 stillinger, 8 kvinner og 17 menn

Noen kommentarer:

Lederstillinger:

- Vi har hatt kun to kvinner i embetets ledergruppe (fylkesmann, ass. fylkesmann, direktører adm.sjef) siden våren 2004. Nå teller gruppen totalt 8 personer ved at stillingen som administrasjonssjef ble gjenopprettet våren 2009 (mann tilsatt etter intern kunngjøring). Kvinneandelen er kun 25 % i denne gruppen.
- På nivået under (ass. fylkeslege/underdirektør/kontorsjef/arkivleder) var det ved årsskiftet 2009/2010 seks kvinner og 11 menn. Kvinneandelen i denne gruppen var 35 %, en økning fra 31 % året før. Antallet stillinger i gruppen økte fra 16 til 17 ved at en besatt rådgiverstilling i AST ble omgjort til stilling som underdirektør i lokale lønnsforhandlinger (kvinnelig innehaver).
- Vi har ennå ikke nådd den sentrale målsettingen om at kvinner skal utgjøre 40 % av lederne. Dersom vi kun ser på embetets ledergruppe, er kvinneandelen 25 %. Dersom vi tar med mellomlederne (utvidet ledergruppe), er kvinneandelen 32 %.

Saksbehandlerstillinger

- Totalt antall saksbehandlere (stillingsgruppene saksbehandler I og II) ved embetet er 117. Andel kvinner i gruppen saksbehandlere for embetet sett under ett (61,5 %) økte i 2009 i tråd med økningen av i andelen kvinner ved embetet totalt (57,2 %). Kvinneandelen i saksbehandler I har økt fra 62,2 % i 2007 til 75,8 % i 2008 og videre til 76,5 % i 2009. Kvinneandelen i saksbehandler II har økt fra 50,6 % i 2008 til 55,4 % i 2009.
- Kvinneandelen blant saksbehandlerne har økt i alle avdelingene unntatt for KOBA (liten nedgang) og FSE (ingen endring). Størst økning er det i LA og SHA.
- Dersom vi ser på de to saksbehandlergruppene hver for seg, blir bildet annerledes. Men det er variasjon mellom avdelingene.
- 57,2 % av de ansatte ved embetet tilhører stillingsgruppen saksbehandlere II (83 av 145). Dette er omtrent det samme som i 2008.
- Den mest markante endringen har skjedd på MVA ved at antallet kvinnelige saksbehandlere II har økt fra 3 av 14 i 2007 til 7 av 15 i 2008 og videre til 9 av 15 i 2009.
- I 2009 var det kun en stilling som ble omgjort fra kontorstilling til saksbehandlerstilling I gjennom lokale forhandlinger. En saksbehandler II ble omgjort til lederstilling i 2.3.4-forhandlinger og en ble omgjort i tilknytning til intern kunngjøring av lederstilling. Øvrige endringer skjedde i tilknytning til ordinær rekruttering.

Saksbehandler II-gruppen totalt er stor og dekker et vidt spekter av arbeidsoppgaver. Innplassering i stillingskode og dermed stillingsgruppe signaliserer til en viss grad hvilke typer arbeidsoppgaver og ansvar som er tillagt stillingen. I forbindelse med etablering av en ny omforent lønnspolitikk hadde vi i 2006 en lengre diskusjon rundt bruk av rådgiver- og seniorkoder. Det vises til personal- og likestillingsrapportene for 2006 og 2007.

Enigheten om å begrense bruken av stillingskodene seniorrådgiver og senioringeniør ble videreført i 2009. 6 rådgiverstillinger ble i løpet av året omgjort fra rådgiver til seniorrådgiver gjennom lokale lønnsforhandlinger. Ved årsskiftet 2009/2010 var det totalt 26 medarbeidere med seniorkode i saksbehandler II-gruppen (9 kvinner og 17 menn). De utgjør nå 31,3 % av saksbehandler II-gruppen. Ved utgangen av 2008 var det 17 medarbeidere

med senior-kode (7 kvinner og 10 menn). Kvinner er underrepresentert i gruppen, og tendensen er økende.

I 2005 var 56 % av saksbehandlerne hos FMST plassert i saksbehandlerstillinger II. Andelen har fortsatt å øke: Til 63,6 % i 2006, 67,3 % i 2007, 71,6 % i 2008 og utgjorde 70,9 % av alle saksbehandlerstillinger ved utgangen av 2009. Hovedårsakene er at fylkesagronom og fylkesskogmester-stillingene (totalt 6 stillinger) gjennom inndelingen i tilpasningsavtalen ble overført til saksbehandler II i 2006, at 1434 rådgiver fortsatt er den mest brukte stillingskoden ved embetet samt endring av stillingskoder i lokale lønnsforhandlinger. Dette gjenspeiler både kompetansesammensetningen vår og konkurransen i markedet. De fleste stillinger som lyses ut ved bemanningsøkning og turnover er plassert i denne gruppen.

Noen kommentarer for øvrig:

- Stillingsgruppe kontorstillinger I blir kun brukt ved vikariater i førstelinjen.
- Det er igjen en liten nedgang i bruk av fagkodene for saksbehandlere på LA. I 1999 hadde vi totalt 18 fylkesagronomer og fylkesskogmestere. I 2000 var antallet redusert til 13, i 2001 til 7 og i 2003 var det kun 5 stk igjen i disse kodene. I 2004 økte antallet til 7 ved at stillingskoder ble omgjort i lokale forhandlinger, men i 2009 var det igjen kun 5 stillinger i disse kodene. Landbruksavdelingen ønsker å beholde disse fagkodene. De ble overført til saksbehandlerstillinger II i 2006.
- Det er kun kvinner i gruppene kontorstillinger I og II. Kvinner er overrepresentert i saksbehandlerstillinger I og kvinneandelen økte litt fra 2008 til 2009.
- Kvinneandelen i saksbehandler II økte fra 50,6 % i 2008 til 55,4 i 2009. Dette gjenspeiler økningen i kvinneandel totalt sett for embetet og at det er tilsatt en overvekt av kvinnelige saksbehandlere ved nyrekruttering det siste året. I 2009 var 29 av 45 rådgivere kvinner, mens tilsvarende for 2008 var 25 av 47
- Menn er fortsatt overrepresentert i gruppen lederstillinger.
- I 2009 var 31 % av de ansatte (45 personer) rådgivere SKO 1434. Selv om dette fortsatt er den vanligste stillingskoden ved embetet, var det en nedgang siden 2008 (47 ansatte tilsvarende 32,9 %). 6 rådgiverstillinger ble omgjort til seniorrådgiver gjennom lokale forhandlinger i 2009
- I 2005 hadde vi 7 ansatte som var plassert i seniorkodene (derav 1 seniorsekretær). I 2006 økte antallet til 15 med en fordeling på 5 kvinner og 10 menn. I 2007 var det 4 kvinner og 11 menn med seniorkoder, og i 2008 var det hhv. 7 kvinner og 13 menn med seniorkoder (totalt 20 ansatte tilsvarende 14 % av alle ansatte). Ved årsskiftet 2009/2010 var det totalt 26 medarbeidere med seniorkode i saksbehandler II-gruppen (9 kvinner og 17 menn). De utgjør nå 18 % av alle ansatte. Menn er overrepresentert i disse kodene. Det var ingen seniorstillinger som ble kunngjort og besatt etter ordinær behandling i tilsetningsrådet.

Rekruttering

Lederstillinger:

Hovedutfordringen er fortsatt at kvinner er underrepresentert i lederstillinger. Integrasjonen og den følgende omorganiseringen av fagavdelingene endret ikke dette bildet. Våren 2009 ble det besluttet å gjeninnføre stillingen som administrasjonssjef. Den ble kunngjort internt og mann ble tilsatt.

I tillegg ble en rådgiverstilling i Administrasjonsstaben gjennom forhandlinger omgjort til underdirektør (kvinnelig stillingsinnehaver) og tilsvarende for en kontorsjefstilling i Oppvekst- og utdanningsavdelingen (mannlig stillingsinnehaver). Alle avdelingene har nå nestleder med stillingskode lederstilling (4 underdirektører, 1 avdelingsdirektør, 1 ass. fylkeslege).

Generelt legger vi vekt på å ta likestillingshensyn ved utforming av de kravene som stilles i kunngjøringstekstene. Kvinner blir oppfordret til å søke stillinger på områder hvor de er underrepresentert, men det er allikevel vanligvis få kvinnelige søkere til de lederstillingene som lyses ut (administrasjonssjefsstillingen var et unntak med 5 kvinnelige søkere av totalt 6). Aktuelle kvinnelige kandidater innkalles til intervju.

Det er grunn til å vurdere ytterligere tiltak for å få flere kvinner i lederstillinger. Bør vi ved ledighet i slike stillinger i større grad ta direkte kontakt med aktuelle kvinnelige kandidater og oppfordre dem til å søke? Så lenge kvinneandelen både totalt i embetet og i saksbehandlergruppe II er så høy som den er, og det ikke er problemer med å rekruttere godt kvalifiserte kvinnelige medarbeidere til disse stillingene, burde dette kunne gjenspeiles på ledernivået også.

For øvrig vises det til kap. 1 og de tiltakene vi er enige om å jobbe videre med etter at vi hadde en grundig drøfting av ulike problemstillinger knyttet til embetsoppdragene i relasjon til rekruttering.

Saksbehandlerstillinger:

Ved kunngjøring av saksbehandlerstillinger blir menn oppfordret til å søke dersom det er snakk om saksbehandler I-stilling. Etter vår oppfatning er kjønnsfordelingen i gruppen saksbehandler II tilfredsstillende, og vi har ingen problemer med å rekruttere godt kvalifiserte kvinner og menn til disse stillingene.

Kvinner er fortsatt overrepresentert i gruppen førstesekretær/konsulent, mens ingeniørene er menn. Det er lite turnover i disse stillingene. Tilførsel av ansatte til saksbehandler I-gruppen er i hovedsak resultat av endring av stillingskode i lokale lønnsforhandlinger fra kontorstilling til saksbehandlerstilling samt etablering av tiltaksplasser i samarbeid med NAV. Til grunn for omgjøringen gjennom lønnsforhandlinger ligger som oftest endring av oppgavene ved at stillingsinnehaveren tildeles mer ansvar og mer komplekse oppgaver/saksbehandling.

Ellers nevnes at den mannsdominansen som før gjaldt for rådgiverstillinger ser ut til å ha flyttet over til seniorstillingene. Dette har imidlertid partene uttrykt at de ønsker å gjøre noe med gjennom lokale lønnsforhandlinger når spørsmålet om endring av stillingskode reises.

Lønnsutvikling

I mellomoppgjøret 2009 kom de sentrale partene til enighet om ikke å avsette midler til verken sentrale justeringsforhandlinger eller til lokale forhandlinger. Det ble imidlertid gitt åpning til at partene lokalt kunne gjennomføre 2.3.3-forhandlinger, men midlene måtte i tilfelle tas fra eget driftsbudsjett. Vi gjennomførte både 2.3.3-forhandlinger i begrenset omfang og 2.3.4-forhandlinger for ansatte ved embetet i 2009.

I forbindelse med lokale lønnsforhandlinger har de sentrale avtalepartene i de senere årene kommet med en tilråding om fordeling, jf. hovedtariffavtalen pkt. 2.3.3 for 2008 – 2010. Videre vises det til Likestillingsloven § 5 første ledd. Disse føringene har vi søkt å følge opp lokalt.

Ved embetet har partene siden integrasjonen og frem til utgangen av 2006 prioritert å følge opp en felles protokolltilførsel fra 2.3.4-forhandlingene i 2003: ”Partene er enige om at det etter integrasjonen av Statens utdanningskontor og Fylkeslegen i Fylkesmannsembetet pr. 01.01.03 finnes utilsiktede lønnsforskjeller mellom medarbeidere og mellom fagavdelinger i embetet. Dette vil partene søke å gjøre noe med i kommende lokale lønnsforhandlinger”. Fra 2007 anså man at utjevning av eventuelle utilsiktede lønnsforskjeller burde kunne løses på ordinær måte i lokale forhandlinger.

Felles protokolltilførsel i tilknytning til 2.3.3-forhandlingene høsten 2008 uttrykker imidlertid følgende: ”Partene er enige om å nedsette et partssammensatt utvalg med oppdrag å vurdere spørsmålet om lønnsforskjeller mellom avdelingene og i stillingsgrupper med vekt på å avdekke eventuelle utilsiktede lønnsforskjeller. Utvalget utarbeider en rapport som legges frem for partene innen 01.03.2009. Med utgangspunkt i rapporten og lokale lønnspolitikk gjennomføres drøftinger mellom partene om det er utilsiktede lønnsforskjeller ved embetet og hvordan disse ev. kan utjevnes i kommende lokale forhandlinger. Endelig mandat for utvalget fastsettes i drøftinger mellom partene etter bestemmelsene i Hovedavtalen.”

I mellomoppgjøret for 2009 ble det ikke avsatt sentrale midler til lokale forhandlinger. Fylkesmannen avgjorde at vi allikevel skulle gjennomføre slike forhandlinger i begrenset omfang ved å tilføre midler fra eget budsjett (totalt kr 100 000, hvorav kr 60 582 beregnet sentralt som resirkulerte midler) for å følge opp det arbeidet som var gjort mht. ev. utilsiktede lønnsforskjeller.

I formøte ble partene enige om følgende: Med bakgrunn i den felles arbeidsgruppes konklusjoner, legges følgende førende elementer inn i de lokale forhandlinger høsten 2009:

- Tilgjengelige midler i høstens 2.3.3 forhandlinger benyttes til å ivareta ansatte som grunnet omsorgspermisjon ikke er blitt vurdert for lønnstillegg under permisjonstiden og ellers for avgrensede oppståtte tilfeller, eventuelt ikke ferdig forhandlede krav inneværende år.
- Høstens 2.3.4 forhandlinger gjennomføres i samsvar med forhandlingsbestemmelsene slik disse er formulert i HTA under 2.3.4 og med anvendelse av de virkemidler som er angitt i HTA pkt 2.3.6.

Den lokale lønnspolitikken får et tillegg om spesielt å ivareta personer som er i omsorgspermisjon. Dette tas inn ved neste revisjon.

Resultatet viser at kun kvinner ble tilgodesett ved 2.3.3-forhandlingene høsten 2009.

Lik lønn for arbeid av lik verdi?

Oversikten under viser gjennomsnittlig lønsplassering (lønnstrinn) ved årsskiftet 2009/2010 for kvinner og menn i de ulike stillingskategoriene samlet for embetet:

1. Kontorstillinger I: Kvinne ltr. 34
2. Kontorstillinger II: Kvinner ltr. 47
3. Saksbehandlerstillinger I: Alle ltr. 43,8, kvinner ltr. 43,4 og menn ltr. 45
4. Saksbehandlerstillinger II: Alle ltr. 56,7, kvinner ltr. 56,2 og menn ltr. 57,2
5. Lederstillinger: Alle ltr. 69,5, kvinner ltr. 65,9 og menn ltr. 71

6. Embetet totalt: Alle ltr. 55,5, kvinner ltr. 52,7 og menn ltr. 59,3

* Fylkesmannen har kontraktlønn og er ikke medregnet.

Innledningsvis er det verdt å nevne at det over tid har skjedd en ikke ubetydelig endring av gjennomsnittslønnen i stillingsgruppene ved at kontorstillinger I er omgjort til saksbehandlerstillinger I og saksbehandlerstillinger I er omgjort til saksbehandlerstillinger II i lokale forhandlinger. Turnover i stillingsgruppene fører også til at utvalget endrer seg. Det gir derfor ikke et helt riktig bilde dersom man kun undersøker gjennomsnittslønnen for en gruppe fra år til år fordi nevnte endringer bidrar til å trekke gjennomsnittslønnen for gruppene ned.

Kommentarer:

- Slik det har vært så lenge statistikken har vært utarbeidet, har menn fortsatt høyere gjennomsnittslønn enn kvinner totalt sett og i alle stillingsgruppene (med unntak av kontorstillinger I og II hvor det bare er kvinner). I perioden 1996 – 2009 har gjennomsnittlig lønnstrinn for kvinner økt fra ltr. 28,9 til ltr. 52,7, en økning på 23,8 ltr. Tilsvarende for menn er økningen fra ltr. 38,5 i 1996 til ltr. 59,3 i 2009, en økning på 20,8 ltr. Totalt for alle ansatte har gjennomsnittslønnen økt fra ltr. 34,1 i 1996 til ltr. 55,5 i 2009, altså en økning på 21,4 ltr. Gjennomsnittlig lønnsutvikling har vært noenlunde lik for kvinner og menn. Det er nærliggende å anta at den relativt store forskjellen fortsatt i stor grad skyldes store lønnsforskjeller mellom de stillingsgruppene hvor kvinner og menn er overrepresentert; kontorstillinger og saksbehandlerstillinger I kontra seniorstillinger og lederstillinger. Det er heller ikke en lineær sammenheng mellom lønnstrinn og kroner. Omregnet til kroner vil ett lønnstrinns økning ha høyere verdi jo lenger opp på lønnsstigen stillingen er plassert.
- Den partssammensatte gruppen som undersøkte om vi hadde utilsiktede lønnsforskjeller vurderte også hvorfor menn gjennomgående for alle stillingsgruppene har høyere gjennomsnittslønn enn kvinner.
- I gruppen saksbehandlerstillinger I varierer kvinnelønnen fra ltr. 36 til ltr. 54, mens den for menn i samme gruppe varierer fra ltr. 41 til ltr. 50.
- I saksbehandlerstillinger II varierer kvinnelønnen fra ltr. 50 til ltr. 66, mens den for menn i samme gruppe varierer fra ltr. 42 til ltr. 67.
- Blant kvinnelige ledere varierer lønnen fra ltr. 47 til ltr. 73, mens den for mannlige ledere varierer fra ltr. 64 til ltr. 89.

Lederstillinger:

- I 2008 ble ledere prioritert ved de lokale forhandlingene og ved utgangen av året var gjennomsnittslønnen økt til ltr. 69,4. I 2009 skjedde det lite – gjennomsnittlig lønn ved utgangen av året var 69,5.
- Gjennomsnittslønnen for kvinnelige ledere har økt jevnt og ved utgangen av 2008 var den ltr. 66,1. Deretter ble det en liten nedgang i 2009 til 65,9.
- Ved utgangen av 2009 var gjennomsnittslønnen for mannlige ledere ltr. 71. Det er verd å merke seg at den relativt høyere lønnen til ass. fylkesmann, fylkeslege og to ass. fylkesleger bidrar til å trekke snittet for menn opp.
- Differansen mellom kvinnelige og mannlige lederes lønn holder seg lenge på ca. 7 ltr. men ved årsskiftet 2008/2009 var den redusert til 4,8 ltr. og ved årsskiftet 2009/2010 var den økt til 5,1 ltr.

Saksbehandlerstillinger totalt:

- Ved årsskiftet 2008/2009 var tallene hhv. ltr. 50,1 for kvinner og 54,5 for menn. Nedgangen for begge grupper fra året før skyldes nyttilsetninger og at stillinger ble omgjort fra kontor- til saksbehandler-stillinger. Ved årsskiftet 2009/2010 var gjennomsnittslønnen for kvinnelige og mannlige saksbehandlere hhv. ltr. 51,6 og 55.

Kontorstillinger:

- Lønnsutviklingen for kontoransatte har vært høyere enn det oversiktene viser siden kontorstillinger i stor

grad er blitt omgjort til saksbehandlere gjennom lokale forhandlinger. Dette har bidratt til at gjennomsnittslønnen for gruppen reduseres ved at det vanligvis er de høyest lønte i gruppen som rykker opp til saksbehandlerstillinger. (Samtidig bidrar det også til at gjennomsnittslønnen for saksbehandler I-stillinger reduseres.) Pr. 31.12.2008 var det kun en kvinne (midlertidig ansatt) i denne gruppen med en lønn på ltr. 34. Status var den samme ved utgangen av 2009. 2 stillinger er plassert i gruppe kontorstillinger II. Ved årsskiftet 2009/2010 var gjennomsnittslønnen ltr. 47.

For øvrig viser vi til embetets personal- og likestillingsrapport for 2009, oversendt departementet i egen sending.

Embetsoppdragene på personalområdet

Med bakgrunn i embetsoppdragene på personalområdet nedsatte vi i 2008 en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere tiltak som kan bidra til at vår måloppnåelse blir bedre. Vi kom til enighet om tiltak for å rekruttere underrepresenterte grupper arbeidstakere, jf. embetsoppdragene fra Fornyings og administrasjonsdepartementet.

- *Rekruttering av kvinnelige ledere:* På grunn av en lite tilfredsstillende statistikk med hensyn til andel kvinnelige ledere i embetet, har vi over flere år hatt fokus på lederrekruttering. Ved kunngjøring av alle lederstillinger har derfor kvinner blitt spesielt oppfordret til å søke. Vi har også vurdert utformingen av kunngjøringstekstene med dette for øyet. Vi ønsker også å rekruttere menn til kontorstillings- og saksbehandler I-gruppene. I vår tilpasningsavtale til hovedavtalen har vi fastsatt at ved kunngjøring av lederstillinger og kontor-/saksbehandler I-stillinger skal vi oppfordre hhv. kvinner og menn til å søke. Den partssammensatte arbeidsgruppen la også frem forslag til tiltak på dette området som partene ble enige om:
 - Hvordan vi rekrutterer ledere og hvilke kriterier vi vektlegger i utvelgelsen ble foreslått som tema på personalseminar for ledere og tillitsvalgte våren 2009. *På seminar for tillitsvalgte og ledere i mars 2009 var ett av temaene "Hvordan legger vi til rette for å kunne rekruttere medarbeidere i samsvar med embetsoppdragene og våre egne målsettinger?"*
 - Vi bør skaffe oss kunnskap om og i tilfelle hva som er hindre for at vi kan få flere kvinner i lederstillinger. Dette kan gjøres gjennom en temadag om rekruttering og hva vi må gjøre for å være en attraktiv arbeidsgiver (med ekstern innleder) samt gjennomføring av en spørreundersøkelse internt. *Første del av tiltaket ble drøftet på seminaret i mars 2009.*
 - Det bør foretas en kartlegging av hvordan vi har rekruttert til lederstillingene i embetet de siste 10 år (hvor mange stillinger er kunngjort, hvilke kriterier har vi vektlagt, hvor mange søkere av hvert kjønn til hver stilling, hvor mange kvinner ble innstilt som nr. 1,2 og 3 og hvor mange kvinner ble tilsatt). *Dette er ikke fulgt opp.*
 - Arbeidsgruppen foreslår at embetet tar initiativ til et tilbud om mellomlederopplæring, jf. samarbeidet med HINT i 1997. Vi bør oppfordre medarbeidere til kompetanseutvikling innen ledelsesfag. Kvinner bør prioriteres. *Dette er ikke fulgt opp.*
 - Vi bør oppfordre fagdepartementene og direktoratene om å tilby ledere jobb med utviklingsprosjekter/engasjement som hospitanter i perioder. Dette kan gi åpning for at kvinner internt kan få prøve seg i lederstillinger over en periode. *I 2009 utarbeidet vi retningslinjer for studiepermisjon med lønn for ledere.*
 - Vi bør ta opp til diskusjon på et etatsjefsmøte mulighetene for hospitering og jobbrotasjon på ledernivå i og mellom statsetater regionalt. *Saken ble tatt opp på etatsjefsmøte i 2009.*
- *Personer med innvandrerbakgrunn:* Embetsoppdragene fra FAD gir videre føringer om at vi skal legge til rette for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne. Den partssammensatte arbeidsgruppen foreslo tiltak på områdene som partene senere kom til enighet om:
 - Vi bør i samarbeid med regional stat ta initiativ overfor NTNU og HIST til etablering av opplæringstilbud for innvandrere i norsk forvaltningsspråk, oppbygging av norsk forvaltning og offentlig rett for saksbehandlere. Det utformes en søknad om kompetansemidler avsatt gjennom HTA til tiltaket, jf. PM 2008-14. *I etatsjefsmøte ble det tatt initiativ overfor HIST og NTNU til å få etablert et slikt tilbud. Det har ikke skjedd noe mer.*
 - I samarbeid med regional stat bør vi stille praksisplasser til rådighet i tilknytning til opplæringstilbudene.
 - Vi bør avholde et møte for alle som deltar i rekrutteringsprosesser i embetet. Problemstillingen er rekrutteringsrutinene våre og de kriteriene vi vektlegger i utvelgelsesprosessen med tanke på om det er noe utilsiktet som kan være årsak til at innvandrere ikke når opp i konkurransen. (Utforming av kunngjøringstekster, kunngjøringsmåte, utvelgelse til intervju, intervjusituasjonen, kriterier som vektlegges og hvordan de vektlegges, hvilken vekt vi tillegger kunnskaper i skriftlig og muntlig norsk). Vi foreslår å invitere Trondheim kommune til å innlede om sine erfaringer. *Alle som deltar i tilsettingsprosesser ble invitert til å delta på seminaret i mars 2009.*
 - Ved tilnærmet like kvalifikasjoner for en stilling bør vi tilsette en av de kandidatene som har

innvandrerbakgrunn (moderat kvotering).

- *Personer med nedsatt funksjonsevne*
 - Vi skal fortsatt beskrive i kunngjøringstekstene at arbeidsplassen vil bli tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.
 - Vi skal fortsatt samarbeide med NAV om ulike tiltaksplasser.
 - Vi bør, som et forsøksprosjekt og i samarbeid med Prima, etablere en arbeidsplass for en person som har tydelig nedsatt funksjonsevne når det gjelder våre oppgaver og som står utenfor arbeidslivet. Vår anbefaling er at vi legger til rette for en person med psykisk utviklingshemming. Arbeidsplassen etableres som et spleiselag mellom avdelingene. Før beslutning fattes ber ledergruppen om møte med Prima for å få mer innsikt i hva de kan tilby og hvordan dette kan bli iverksatt. *Prima orienterte på et ledermøte om hva de kan tilby og hvordan vi kan samarbeide med dem for å få etablert og gjennomført et prosjekt i tråd med intensjonene. Dette er ikke fulgt opp.*
- Vi må aktivt bruke de mulighetene som finnes for å få sammenlignet utenlandsk utdanning med norsk utdanning.
- Vi bør ta initiativ til et møte for regionale statsetater hvor vi inviterer en etat som har erfaring med rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til å dele sine erfaringer med oss. Dette kan være aktuelt for etatsjefsnettverket. *Vi har invitert LO til å orientere om prosjektet "Inkludering av arbeidstakere med utenlandsk bakgrunn" på etatsjefsmøtet i februar.*

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens formål

Gjennom en samarbeidsgruppe bestående av Fylkesmannen, fylkeskommunen, Rådet for funksjonshemmede i Sør-Trøndelag, Husbanken og Trondheim kommune er det arbeidet strategisk med å oppfylle Handlingsprogrammet knyttet til Universell utforming, og nedfelt en strategi som gjør at vi samarbeider om ulike tiltak innen temaet universell utforming i Sør-Trøndelag. Arbeidet har blant annet bestått i konferanser om universell utforming for ulike målgrupper. Det er også utviklet samarbeidsrelasjoner mellom de enkelte deltakerne i gruppen. Gruppen har i 2009 arbeidet frem et opplegg for hvordan Trondheim som pilotkommune kan bidra med kompetansefremmende tiltak overfor andre kommuner i fylket.

I forbindelse med flytting til nye kontorlokaler i 2005 og i oppfølging av to medarbeidertilfredshetsundersøkelser, har vi hatt fokus på å tilpasse kontorlokalene i tråd med lovens bestemmelser samt forbedring av forhold for de ansatte som er avdekket i undersøkelsene.

Internt i embetet er det bl.a. tatt initiativ til å endre skrifttype i alle brevmaler mv. slik at det blir i tråd med Blindeforbundets tilråding.

98.5 Føringer på IKT-området

Status på informasjonssikkerhetsarbeidet ble rapportert i e-post til Fad 12.10.2009. Vi har oppnevnt nytt sikkerhetsutvalg, revidert sikkerhetspolicyen og oppdatert risiko- og sårbarhetsanalysen.

Lisensrapportering på Microsoft-avtalen gjorde vi via rapporteringssiden på FM-nett innen fristen.

Kart og stedfestet informasjon ihht GIS strategiens pkt 3.5g og 3.5 h.

Embetet er aktivt i Norge digitalt i fylket. Kontaktflaten med Statens Kartverk er bred og vi deltar på alle nivå i fylket. Vi har ledervervene i både Geodatautvalget og i arbeidsutvalget for tematiske geodata. I henhold til GIS-strategi for FM har embetet etablert en robust organisasjon for arbeidet med Geodata. Interessen for GIS er tiltagende i embetet og planer på høring blir behandlet ved hjelp GIS. ArcGIS-lisenser i felles kartpool er en suksess og en stor styrke i GIS-arbeidet. Videre har vi god dialog med kommunene. Vi bidrar i enkeltprosjekter og med generell rådgivning. Med kartportalen GisLink sørger vi for at alle nivå i forvaltningen har tilgang på oppdatert geografisk informasjon. Det være seg generelle grunnkart, miljøinformasjon, beredskapsdata med mer. Arbeidet med å oppgradere GisLink er godt i gang, og vi regner med å ha den ny versjonen klar i løpet av første halvår 2010.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Fylkesmannen har i 2009 utbetalt statstilskudd til politiske partier i henhold til delegerte fullmakter.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMST	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 99	1	1	0
Sum:	1	1	0